Chișinău. Anul IX. No. 24. Miercuri 20 Maiu 1931

REGATUL ROMÂNIEI

# BULETINUL OFICIAL

## AL JUDEȚULUI LĂPUȘNA

PUBLICAȚIUNI: Pierderi de acte și alte publicațiuni obișnuite 160 lei

Redacția și Administrația: Administrația Județului Lăpușna

ABONAMENTE: 500 lei anual

# EXPUNEREA

## Situației județului Lăpușna

### Pe anul 1930 și pe primul trimestru al anului 1931.

**Prezentată de Domnul TEODOR SURUCEANU, Președintele delegației consiliului județean, la deschiderea sesiunei ordinare din 1 Aprilie 1931.**

DOMNULE PREȘEDINTE,

DOMNILOR CONSILIERI,

In conformitate cu dispozițiunile art. 251 și 255 din legea pentru organizarea administrațiunii locale, am onoare a va expune situația județului nostru sub toate privirele ce intră în atribuțiunile Dvs.

### Suprafața teritorială și mișcarea populației

Suprafața teritorială a județului nostru este de 4.181 cm. p., cu o populațiune de 304.378 locuitori, cari formează 69.163 gospodării și ocupă 67.749 clădiri. In cursul anului 1930 au fost 14.301 născuți, 2.699 căsătorii, 26 dispărțanii și 6.195 cazuri de moarte.

Datele amănunțite se pot vedea din anexele Nr. 1 și 2.

### Impărțirea Administrativă

Cele 246 sate și cătune din județul nostru sunt grupate în 163 unități administrative sătești, din cari 148 se administrează cu consilii sătești, iar 15 cu adunare sătească.

Aceste unități administrative formează 16 comuni rurale.

Județul se imparte în 4 plăși și anume: plasa Chișinău, cu reședința actualmente în satul Ialoveni și plășile Hâncești, Nisporeni și Călărași. In județul nostru avem o singură comună urbană Călărași Târg.

### Consiliul Județean

Consiliul județean a fost ales la 5 Februarie 1930 și constituit în ziua de 25 Martie 1930. Este compus din 36 consilieri aleși, 2 consilieri de drept cu vot deliberativ și 7 consilieri de drept cu vot consultativ. In cursul anului 1930 numărul consilierilor aleși s'a redus cu 3 din cauză ca d-nii H. Hopulele și N. Epure, au fost numiți referenți la comitetul local de revizuire, iar d-l N. Bădărău a fost numit secretar la primăria satului Sângera, iar pe urmă a decedat.

Consiliul fiind ales depe o singură listă, vacanțele ivite nu pot fi complectate, nefiind supleanți. In cursul anului 1930 consiliul in 3 sesiuni a ținut 19 ședințe, la cari s'au luat în desbatere și s'au soluționat 43 chestiuni, iar în sesiunea extraordinară dela 15 Ianuarie a. c., s'au ținut 6 ședințe, la cari s'au rezolvat 14 chestiuni.

### Delegația consiliului județean

Delegația consiliului județean a fost aleasă la 25 Martie și s'a constituit în ziua de 14 Aprilie 1930. De obiceiu se țin 2 ședințe pe săptămână, însă la nevoie se țin și ședințe extraordinare.

In cursul anului 1930 s'au ținut 123 ședințe, rezolvându-se 2.120 chestiuni, iar dela 1 Ianuarie până la 10 Martie a. c., s'au ținut 19 ședințe, rezolvându-se 423 chestiuni.

Am lucrat în condițiuni foarte grele din cauza acutei crize economice și financiare, prin care trece întreaga țară. In împrejurări foarte grele am aplicat totuși reforma administrativă, care are menirea să schimbe viața până în adâncurile ei, dându-i o înfățișare cu totul nouă. Afară de aceasta o întreagă serie de noi legi au fost și sunt în curs de aplicare, ceeace va modifica toate laturile vieții. Astfel avem legea asupra contabilității publice, legea drumurilor legea stării civile, legea sanitară, legea asupra producției și desfacerei spirtului și altele. La acestea s'a mai adăogat și modificările ulterioare, cari au fost aduse legei pentru organizarea administrațiunii locale, cari la fel au trebuit introduse în viață cu mari și multe greutăți.

### ACTIVITATEA SERVICIILOR JUDETENE SERVICIUL ADMINISTRATIV

Atribuțiunile serviciului administrativ sunt atât de numeroase și minuțioase, încât este greu, ba aș putea spune că e chiar plictisitor a le enumăra amănunțit. De aceea le vom arăta în linii generale, așa după cum sunt împărțite pe birouri :

In sarcina acestui serviciu cad toate lucrările, cari privesc administrația județului, comunelor și satelor, precum și lucrările referitoare la gospodăria comunelor și satelor. Regulata funcționare a acestui serviciu este garanția unei desvoltări normale a tuturor celorlalte servicii.

Serviciul administrativ este împărțit după felul atribuțiunilor ce-i cad în sarcină în 4 birouri, după cum urmează:

1) Biroul Personalului, care este însărcinat cu lucrările referitoare la personalul județean, comunal și sătesc.

2) Biroul administrativ, însărcinat cu lucrările referitoare la administrația județului.

3) Biroul județean și comunal, are în sarcină lucrările referitoare la administrația și gospodăria comunelor și satelor din județ, și

4) Biroul statistic, execută lucrările de statistică și ale stării civile.

In legătură cu atribuțiunile ce-i cad în sarcină la serviciul administrativ s'au primit în cursul anului 1930 și s'au executat un număr de 17.000 lucrări.

Pe lângă lucrările, ce în mod obișnuit cad în sarcina serviciului administrativ, în cursul anului 1930 serviciul a mai executat un număr mare de lucrări excepționale și periodice. Din aceste lucrări în sarcina acestui serviciu a căzut în primul rând toată greutatea aplicării noilor legi administrative și în legătură cu aceasta — alegerile județene, comunale și sătești, înființarea noilor unități administrative comunale și sătești, organizarea primăriilor la noile unități administrative, constituirea și instalarea consiliilor și formarea administrațiunilor comunale și sătești în conformitate cu noua lege administrativă.

Aceste lucrări excepționale și extraordinare au cerut întregului personal al serviciului o muncă foarte intensivă și încordată.

Totuși ele au fost executate la timp și aduse la bun sfârșit cu deplin succes, ceeace se datorește faptului că personalul serviciului constă din funcționari vechi, experimentați și rutinați.

La sfârșitul anului 1930 biroul statistic a pregătit, condus și îndrumat lucrările privitoare la recensământul general al populației din județ.

Sub conducerea serviciului administrativ se găsește și biroul cancelariei (registratura și arhiva) care în timpul anului 1930 a primit și înregistrat la intrare și ieșire un număr de 33.606 lucrări, iar dela 1 Ianuarie până la 7 Martie 1931, data întocmirei expunerei de față, a înregistrat la intrare 3 210 și la ieșire 2.490 lucrări.

## BIUROUL JURIDIC.

In cursul anului 1930 precum și a celor 2 luni dela începutul anului 1931, avocatul județului a susținut înaintea diferitelor instanțe: judecătorii, Tribunal, Curtea de Apel, Comitetul local de Revizuire, Comitetul Central de Revizuire, Inalta Curte de casație 78 acțiuni civile, penale și administrative cu 178 de prezentări la termene. A întocmit 15 somațiuni judiciare, cari s'au executat prin Corpul de Portărei. Până la 20 Februarie a. c. s'au executat prin Corpul de Portărei 13 hotărâri definitive. Afară de aceasta avocatul a mai dat o serie de avize la diferite chestiuni administrative, a redactat toate contractele, pe cari județul le are în curs de executare, căutându-se a se apăra bine interesele județului; a dat diferite avize și ajutor juridic atât comunelor rurale, cât și locuitorilor din județ, cari au cerut acest ajutor. Pentru ca județul să fie în măsură în orice timp și în orice împrejurare să apere proprietățile cari sunt trecute dela fosta Zemstva Gubernială, biroul a început a aduna date precise în privința acestor proprietăți, formând dosare amănunțite și individuale pentru fiecare proprietate. La anexa Nr. 3 dam amănunțit situația proceselor județului pe data de 20 Februarie a. c.

Marele număr de procese se datorește necesității de a se valorifica drepturile noastre cari adese sunt nesocotite chiar de aceia cari au chemarea de a le apăra.

## SERVICIUL FINANCIAR ȘI DE CONTABILITATE.

Acest serviciu se compune din 2 birouri: biroul contabilității județene și biroul contabilității comunale.

Vom arăta întâi activitatea biroului contabilității județene și în legătură cu aceasta și situația financiară a județului.

Activitatea desfășurată de biroul contabilității județene dela 1 Ianuarie 1930 și până la 1 Martie 1931, se poate subdiviza în următoarele părți principale:

1) Executarea bugetului județului pe exercițiul 1929 în cele 6 luni complimentare dela 1 Ianuarie 1930;

2) Întocmirea bugetului pe exercițiul 1930, punerea în aplicare și executarea lui și

3) Întocmirea bugetului pe exercițiul 1931.

### 1) Bugetul județului pe exercițiul 1929.

Operațiunile acestui buget după scriptele contabilității județului, ale cărui operațiuni s'au închis la 30 Iunie 1930 sunt mulțumitoare, căci cu încasările făcute se acoperă toate sarcinile județului după cum se poate vedea mai jos:

| | | |
|---|---|---|
| Evaluațiuni bugetare la venituri | Lei | 34.717.673 |
| Drepturi constatate la venituri | „ | 36.038.361 |
| Încasări efectuate | „ | 29.261.200 |
| Sume rămase de încasat | Lei | 6.797.161 |
| Alocațiuni bugetare la cheltueli | „ | 34.717.643 |
| Drepturi constatate la cheltueli | „ | 28.516.731 |
| Plăți efectuate | „ | 28.515.662 |
| Rămășițe de plată | | 1.069 |

## RECAPITULAŢIE:

| | | |
|---|---|---|
| Drepturi constatate la venituri . . . . . | Lei | 36.058.361 |
| Drepturi constatate la cheltueli. . . . . | „ | 28.516.731 |
| Excedent bugetar . . . | Lei | 7.541.630 |
| Incasări efectuate . . . . . | Lei | 29.261.200 |
| Plăţi efectuate . . . . . | „ | 28.515.662 |
| Excedent bănesc . . . | Lei | 745.538 |

Excedentul bănesc din exerciţiul bugetar 1929 a fost consemnat la Administraţia Financiară a judeţului Lăpuşna sub recepisa Nr. 26.401 din 30 Iunie 1930 şi e prevăzut în bugetul judeţului pe exerciţiul 1931 la partea II-a „venituri şi cheltueli extraordinare".

### 11. Bugetul judeţului pe exerciţiul 1930.

Bugetul judeţului pe exerciţiul 1930, a fost întocmit şi votat de fosta comisiune interimară a jud. Lăpuşna prin procesele verbale Nr. 5, 6, 7, 8, şi 9—1929 şi Nr. 4 şi 5—1930 şi înaintat Comitetului local de Revizuire Chişinău cu adresa Nr. 4.176 din 14 Februarie 1930, iar în urma recomandărilor făcute de acest comitet, a fost complectat şi modificat prin procesele verbale Nr. 17 şi 18 dela 20 şi 24 Martie 1930 şi din nou înaintat comitetului conform art. 476 din legea pentru organizarea administraţiunii locale.

Comitetul local de revizuire Chişinău, secţia I-a, prin decizia Nr. 35 din 29 Aprilie 1930, a aprobat acel buget, cifrat atât la venituri, cât şi la cheltueli la suma de lei 40.998.117.

Ulterior bugetul pe exerciţiul 1930 s'a modificat adăogându-se atât la venituri, cât şi la cheltueli suma de lei 3.700.000 şi prin urmare totalul general al bugetului a fost de lei 44.698.117.

Bugetul astfel aprobat a fost pus în aplicare prin procesul-verbal Nr. 30 al şedinţei delegaţiei consiliului judeţean dela 5 Maiu 1930.

Sarcina aplicării acestui buget, faţă de criza economică, a fost foarte anevoioasă în prima jumătate a anului, pe de o parte din cauza mersului greu al încasărilor, iar pe de alta din cauza cererilor instituţiunilor judeţului de a le pune la dispoziţie sumele necesare nevoilor serviciilor, cari departe de a cunoaşte precara stare financiară a judeţului, persistau mereu în cererile lor drepte, cari însă nu se puteau satisface complect.

Această stare financiară ne-a silit se facem demersurile necesare pentru a obţine dela Ministerul de Finanţe un avans în contul adiţionalelor pentru satisfacerea nevoilor judeţului.

Acest avans a fost aprobat de către Ministerul de Finanţe la finele lunei Maiu 1930 din trezoreria Statului în suma de 3.000.000 lei, cu condiţiunea însă de a-l restitui în rate lunare cu începere din luna Iulie 1930 şi până la 31 Decembrie 1930, când a fost complect restituit Statului.

Cu acest avans situaţia financiară s'a îmbunătăţit şi nevoile serviciilor judeţene au fost satisfăcute la timp.

Imbunătăţirea stării financiare se datoreşte şi faptului că în a doua jumătate a anului 1930, mersul încasărilor adiţionalelor a fost mult mai satisfăcător pentru judeţ.

Situaţia financiară a anului 1930 se prezintă pe ziua de 1 Martie 1931 astfel: (Anexa Nr. 4).

| | | |
|---|---|---|
| Incasările efectuate dela 1 Ianuarie 1930 până la 1 Martie 1931 . . | Lei | 37.832.640 |
| Plăţi efectuate în acelaş timp . . . . . | „ | 33.087.595 |
| Sold la 1 Martie 1931 . . . | Lei | 4.745.045 |

Aci ţinem să menţionăm, că Administraţia financiară a judeţului în urma ordinelor primite dela Ministerul de Finanţe a sechestrat şi vărsat la Stat cu călcarea dispoziţiunilor art. 490 din legea pentru organizarea administraţiunii locale şi fără credite bugetare, precum şi fără ordonanţe de plată din partea administraţiunii judeţene, următoarele sume:

| | | |
|---|---|---|
| *a)* Subvenţia Ministerului Muncii pentru întreţinerea oficiului de plasare din Chişinău pe anii 1927, 1928, şi 1929 . . . . . | Lei | 431.877 |
| *b)* Subvenţia specială a Casei Generale de Pensiuni pe anul 1930. . | „ | 2.180.533 |
| Total . . . | Lei | 2.612.410 |

Administraţia judeţului, văzând cum se sechestrează pe nedrept fondurile judeţului, a intentat procese de conciliere în faţa Comitetului Central de Revizuire. Ele se află încă în litigiu.

Din bugetul judeţului pe exerciţiul 1930 s'au executat următoarele lucrări:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Reparaţia clădirilor Administraţiei judeţene . . . . . | Lei | 10.482 |
| 2. „ spitalelor şi dispensarilor din judeţ: | | |
| *a)* Reparaţia spitalului Hânceşti. . . . . | Lei | 95.336 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| b) | „ „ | Şapte Sate | „ 80.000 |
| c) | „ „ | Pârjolteni | „ 23.610 |
| d) | „ „ | Vasieni | „ 40.022 |
| e) | „ „ | Călăraşi | „ 29.727 |
| f) | „ „ | Sireţi | „ 7.500 |
| g) | „ „ | Boldureşti | „ 54.129 |
| h) | „ „ | Lăpuşna | „ 14.030 |
| i) | „ „ | Ialoveni | „ 9.664 |
| j) | „ „ | Vorniceni | „ 3.027 |
| k) | „ „ | Străşeni | „ 1.860 |
| | | Total | Lei 358.927 |

3. Construcţii şi reparaţii de poduri din fondurile drumurilor:

| | | |
|---|---|---|
| a) | Reparaţia podeţelor depe drumul Chişinău — Călăraşi | Lei 63.822 |
| b) | „ podului de lemn pe drumul între Moleşti şi Băcioiu | „ 58.962 |
| c) | Construcţia unui pod de lemn peste râul Ichel între satele Vadului-Vodă şi Coşernița | „ 335.240 |
| d) | Consolidarea podului între satele Bujoru şi Şapte Sate | „ 43.212 |
| e) | Construcţia unui podeţ de zidărie pe şoseaua spre şcoala de Agricultură din Cricova | „ 30.785 |
| f) | Construcţia a 9 podeţe de beton armat pe şoseaua Lăpuşna-Cărpineni | „ 243.578 |
| g) | Terasamentele la capetele podului din satul Costeşti | „ 20.000 |
| | | Lei 795.599 |

4. Întreţinerea şoselelor judeţene, vecinale şi comunale, precum şi construcţiuni de şosele noui:

| | | |
|---|---|---|
| a) | Construcţia şoselei spre şcoala de agricultură din Cricova | Lei 346.351 |
| b) | Construcţia şoselei Lăpuşna — Cărpineni | „ |
| | terasamente | „ 1.352.204 |
| | aprovizionare cu piatră spartă 1.200 m. c. | „ 474.572 |
| | | Lei 1.826.776 |
| c) | Reparaţia şoselei spre Ialoveni | „ 219.539 |
| d) | I d e m spre Sireţi | „ 61.760 |
| | | Lei. 2.454.426 |

| | | |
|---|---|---|
| 5. | Reparaţia localului şcoalei de meserii din Vasieni | „ 18.324 |
| 6. | Instalaţia luminei electrice la şcoala de meserii din Vasieni | „ 26.321 |

7. Reparaţia localurilor şcoalelor primare din judeţ:

| | | |
|---|---|---|
| a) | Reparaţia clădirei şcoalei din Micleuşeni | Lei 25.000 |
| b) | „ „ „ „ Mereni Nr. 1 | „ 6.456 |
| c) | „ „ „ „ Rezeni | „ 12.956 |
| d) | „ „ „ „ Găureni | „ 24.567 |
| e) | „ „ „ „ Mereni Nr. 2 | „ 39.901 |
| f) | „ „ „ „ Loganeşti | „ 23.896 |
| j) | „ „ „ „ Caracui | „ 23.501 |
| g) | „ „ „ „ Lăpuşna | „ 28.146 |
| h) | „ „ „ „ Soltăneşti | „ 22.784 |
| i) | Subvenţie primăriei pt. reparaţia şcoalei din satul Durleşti | „ 6.000 |
| k) | I d e m pentru şcoala din satulul Mileştii-Mici | „ 10.000 |
| l) | „ „ „ „ „ Novaci | „ 10.000 |
| m) | „ „ „ „ „ Pereni | „ 25.000 |
| o) | „ „ „ „ „ Ciopleni | „ 23.000 |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| p) | „ | „ | „ | „ | „ | Horodiștea . . . . . | „ 34.000 |
| r) | „ | „ | „ | „ | „ | Străşeni . . . . . | „ 6.000 |
| s) | „ | „ | „ | „ | „ | Bahmut . . . . . | „ 26.000 |
| t) | „ | „ | „ | „ | „ | Vorniceni . . . . . | „ 10.000 |
| u) | „ | „ | „ | „ | „ | Ciocana-Veche . . . . . | „ 5.000 |
| | | | | | | Lei . . . | 362.297 |

8. Din alocația pentru construcții de localuri de școli s'au dat subvenții în acest scop primăriilor săteștr:

| | | |
|---|---|---|
| Ghidighici . . . . | Lei | 25.000 |
| Suruceni . . . . | „ | 25.000 |
| | Lei. . . | 50.000 |

| | | |
|---|---|---|
| 9. Reparația clădirilor punctului agronomic Afumați . . . . | Lei | 5.000 |
| 10. „ „ „ viti-horticol Petricani . . . . | „ | 15.000 |
| 11. „ „ „ api-sericicol Hâncești . . . | „ | 9.700 |
| 12. „ „ școalei de agricultură din Cricova. . . | „ | 269.915 |
| 13. Refacerea pompei la apeductul școalei de agricultură din Cricova . . . . . | „ | 27.800 |
| 14. Construcția locuinței pentru personalul didactic al școalei de agricultură din Cricova . . . . . | „ | 399.973 |
| 15. Reparația clădirilor dela ferma școalei de agricultură Cricova și la punctul Togatin. . . . . | „ | 14.830 |
| 16. Reparația localului preturei Hâncești . . . . . | „ | 5.910 |
| 17. Reparația localului judecătoriei ocolului rural Bucovăți . . | „ | 2.500 |
| 18. Reparația localului fostei voloste Nisporeni . . . . . | „ | 30.000 |
| 19. Reparația localului proprietatea județului din Chișinău, strada Mitropolit Gurie Nr. 13, ocupat de închisoarea militară a Corpului III Armată. . . . . | „ | 40.000 |
| 20. Reparația sobelor din localul Tribunalului Lăpușna secția III-a | Lei | 2.000 |
| Total general. . . | Lei | 4.899.004 |

Afară de aceste lucrări, administrația județului Lăpușna în anul 1930 a cumpărat dela preotul Besedovschi un imobil situat în satul Vasieni cu suma de lei 150 000 pentru nevoile școalei de meserii a județului din acea localitate.

### III. Bugetul județului pe exercițiul 1931.

Proectul de buget pe exercițiul 1931 a fost întocmit de delegația consiliului județean, supus consiliului în sesiunea ordinară din Noembrie 1930, votat în sumă totală la venituri și cheltueli de lei 48.783.585 și înaintat Comitetului local de Revizuire spre aprobare.

Comitetul, cercetând bugetul l-a restituit administrației județene, propunând unele modificări.

Propunerile comitetului au fos supuse deliberării consiliului județean în sesiunea extraordinară dela 15 Ianuarie 1931, când bugetul a fost revăzut și votat în suma de 47.102.081 lei și fiind înaintat comitetului local de Revizuire, a fost aprobat prin deciziunea Nr. 89 din 27 Februarie 1931, după cum urmează.

| | | |
|---|---|---|
| 1) Venituri și cheltueli normale și periodice . . . . . | Lei | 44.351.491 |
| 2) „ „ accidentale și extraordinare . . . . . | „ | 745.538 |
| 3) „ „ cu destinație specială. . . . . | „ | 3.491.116 |
| Total general . . . | Lei | 48.588.145 |

Veniturile județului se compun din: cotele adiționale pe lângă impozitele directe ale statului, conform art. 72 din legea contribuțiunilor directe, din suma cuvenită județului din repartiția fondului județean și comunal, din cotele adiționale asupra impozitelor elementare, conform art. 58 din legea drumurilor și într'o mică măsură și din produsul recoltelor punctelor agricole și viticole, precum și a fermei județului de pe lângă școala de agricultură din Cricova.

Realizarea recoltelor nu poate avea loc bine înțeles, decât în a doua jumatate a anului, dar până a-

tunci se cer lucrări pentru însămânțarea și lucrarea câmpurilor.

Prin urmare deocamdată veniturile județului se bazează numai pe cotele adiționale.

Se știe, că la începutul anului, chiar încasările Statului sunt slabe mai ales în criza acută economică de astăzi. Prin urmare cotele adiționale ce s'ar vărsa județului în primele luni ale acestui an, nu pot satisface nici în parte nevoile județului, ca: plata personalului, întreținerea și îngrijirea spitalelor, a punctelor agricole, precum și a școalelor de agricultură și meseriei pe cari le are județul.

In prezent situația este și mai complicată:

Până la 1 Februarie 1931 toate adiționalele ce se încasau de perceptorii statului, se vărsau la casa județului, dar dela 1 Februarie încoace, conform dispozițiunilor nouei legi a contabilității Statului, adiționalele cuvenite județului, comunelor, camerelor agricole și camerelor de comerț, adiționale cari se încasează de perceptori, se varsă la casa de depuneri și consemnațiuni, urmând ca la finele fiecărei luni să se facă defalcarea pe casse în baza instrucțiunilor ce se vor da de către Ministerul de Finanțe.

Până în prezent defalcarea incasărilor pe luna Februarie nu s'a facut și nici nu se știe când se va face.

Din aceasta cauză nu s'au putut satisface nevoile cu întreținerea serviciilor județene în măsura cuvenită.

In fața acestei greutăți ce o întâmpinăm în executarea bugetului pe 1931, am intervenit la Directoratul Ministerial Chișinău, precum și la Ministerul de Interne și cel de Finanțe cu rapoartele Nr. 470 din 17 Ianuarie a. c. ca să ne acorde un avans în suma de 4500000 lei în contul adiționalelor pe 1931 cu Nr. 2094 din 26 Februarie a. c. am cerut ordonanțarea cotei cuvenite județului din fondul județean și comunal pe trimestrul Ianuarie în suma de lei 1.751.513, iar cu Nr. Nr. 2263 și 2241 din 3 și 6 Martie a. c. am cerut simplificarea formalităților cu repartiția cotelor adiționale, în sensul, ca ele să se verse de către Administrația Financiară direct casselor respective. Copii depeaceste intervenții au fost trimise cu adr. Nr. 2404 din 6 Martie 1931 și unor d-ni parlamentari, cari sunt și consilieri județeni cu rugămintea de a stărui să se rezolve cererile noastre favorabil. Până în prezent nu am primit însă nici un rezultat.

## Biuroul Contabilității Comunale.

In sarcina acestui biurou cade îndrumarea autorităților comunale și sătești la întocmirea bugetelor și conturilor de gestiune, apoi verificarea bugetelor comunale și sătești, supravegherea executării lor, precum și îndrumarea și controlul activității casierilor comunali și sătești.

In anul trecut întocmirea bugetelor comunelor și satelor a întâmpinat foarte mari greutăți din lipsă de venituri, deoarece veniturile atribuite comunelor prin dispozițiunea art. 72 din legea pentru unificarea contribuțiunilor directe, au fost împărțite între comunele rurale și unitățile administrative sătești în mod următor: 75% comunelor rurale și 25% administrațiunilor sătești.

Din cele 25% din cotele adiționale și din repartiția fondului comunal, cum și din taxele mici prevăzute de legea asupra maximului taxelor și contribuțiunilor comunale satele nu erau în măsură să acopere măcar în parte nevoile și cheltuelile obligatorii ce li se impuneau prin lege.

Incă din luna Decembrie 1929, cunoscându-se situația precară a viitoarelor unități administrative în privința veniturilor, s'a intervenit la minister și mai târziu și la Directoratul Ministerial local, cerându-se instrucțiuni asupra înființării unor noi venituri pentru comune și sate, dar până în luna Aprilie chestiunea n'a fost soluționată și numai după ce locuitorii unor sate și-au luat singuri inițiativa de a înființa cotizațiuni speciale pentru întreținerea administrației satelor, a școalelor și pentru plata străjerilor s'a rezolvat chestiunea și s'a putut proceda la întocmirea bugetelor comunale și sătești. Cu toate că personalul biuroului nostru de contabilitate comunală a depus cea mai intensivă stăruință ca întocmirea și votarea bugetelor comunale și sătești de către consiliile respective să se facă cât mai repede, totuși o mare parte din bugete au fost votate cu întârziere, din cauza că mulți consilieri comunali și sătești, neavând încă experiență în administrație, se opuneau aproape la fiecare propunere și făceau mari dificultăți, ceia ce făcea ca bugetele să se voteze cu mare întârziere.

Din această cauză personalul sătesc și comunal a avut mult de suferit, deoarece perceptorii și agenții fiscali, știind că atribuțiunile lor în încasarea veniturilor comunale și sătești vor trece pe seama încăsătorilor sătești, se interesau prea puțin de aceste încasări, ca și de contabilizarea lor în regulă.

Astfel fiind încasatorii sătești, aleși în anul 1930, oameni cu totul nepregătiți pentru o asemenea însărcinare, au primit gestiunile dela perceptorii și agenții fiscali încurcate și cu o mare întârziere, dar totuși au încasat veniturile satelor într'o măsură satisfăcătoare.

Aceasta se poate constata din alăturata situație anexă No. 5.

Din cauza închiderei cu întârziere a gestiunilor sătești și comunale, nu am putut primi date exacte în privința încasărilor efectuate asupra bugetelor sătești dela toate unitățile administrative din județ. Din datele primite dela 75 sate, trecute în situație, vedem că proporția incasărilor efectuate de încasatori este dela 60-90% din totalul prevederilor bugetare, ceea ce denotă că încasătorii sătești în majoritatea lor și-au făcut pe deplin datoria dovedind necesitatea menținerei lor.

In privința întocmirei bugetelor comunale și sătești pe anul 1931 s'au luat măsurile cuvenite și s'au dat instrucțiunile necesare la timp, dar în lanuarie 1931, aplicându-se legea pentru modificarea unor articole din legea pentru organizarea administrațiunii locale, care schimbă drepturile de venituri ale comunelor rurale și satelor, instrucțiunile date anterior au fost anulate și prin ordinul circular publicat în Monitorul județului No. 8 din 14 Februarie a. c. am dat primăriilor comunale și sătești noi instrucțiuni, cum să se facă formalitățile pentru înființarea veniturilor, ca bugetele să poată fi echilibrate.

In prezent bugetele primăriilor comunale și sătești se găsesc în curs de votare și aprobare. Ele se întocmesc sub supravegherea și îndrumarea personalului contabilității comunale, care la nevoe și acolo, unde trebue, cu aprobarea noastră, se deplasează la reședințele comunelor rurale și asistă la desbaterile bugetare, dând consiliilor îndrumări și relațiuni în conformitate cu legea.

## SERVICIUL SANITAR.

Din punct de vedere sanitar, județul nostru este împărțit în 17 circumscripții medicale și anume: Mereni, Vadu-lui-Vodă, Sireți, Strășeni, Vorniceni, Călărași, Pârjolteni, Sipoteni, Bolduresti, Nisporeni, Șapte-Sate, Cărpineni, Hâncești, Ciuciuleni, Vasieni, Costești și Ialoveni.

Fiecare circumscripție este condusă de un medic.

La reședința fiecării circumscripții se află un dispensar, unde medicul dă în mod obligator și la zile fixe consultații bolnavilor.

Până în anul acesta consultațiile se dădeau de două ori pe săptămână Joia și Duminica. Începând însă din anul acesta s'a mai fixat și a treia zi de consultație, zi care variază după localități, ținându-se seamă de interesele locale ale populației. In circumscripțiile unde medicii conduc și spitale, consultațiile se dau în fiecare zi.

Fiecare circumscripție medicală este împărțită în 3 cercuri sanitare, cari sunt supravegheate de câte un agent sanitar.

In județ sunt 54 cercuri sanitare, deci tot atâtea agenți sanitari; 16 din ei sunt retribuiți de către cele 16 comune rurale, iar restul de 38 sunt retribuiți de județ.

In anul trecut am avut 64 posturi de moașe, dintre cari 57 în sarcina comunelor și satelor, iar 7 în sarcina județului. Nu s'au ocupat însă decât 33 locuri, fiind că o mare parte din sate au refuzat să numească moașe în posturile prevăzute. Cu regret constatăm că mai ales satele mari ca: Mereni, Ialovenii, Durlești, Puhoiu, Vălcinetii și altele, cum și comuna urbană Călărași Târg au căutat să se sustragă acestei obligațiuni, neținând seamă de faptul, că moașa este o funcționară ce aduce mari foloase populației rurale.

Din cele 17 dispensare 6 au funcționat pe lângă spitalele respective: Vasieni, Șapte Sate, Călărăși, Nisporeni, Pârjolteni și Vadu-lui-Vodă, iar 11 au fost de sine stătătoare: Mereni, Sireți, Strășeni, Vorniceni, Șipoteni, Bolduresti, Ciuciuleni, Cărpineni, Hâncești, Costești și Ialoveni.

Dintre acestea, dispensarele din Vorniceni, Sireți, Bolduresti și Ialoveni au fost instalate în localuri proprii și nu s'a plătit chirie. Pentru restul de dispensare: Mereni, Strășeni, Ciuciuleni, Șipoteni, Hâncești și Costești localurile au fost închiriate.

Personalul medical a dat în anul trecut 67.250 consultații, dintre cari 62.670 la dispensare și 5.780 la domiciliul bolnavilor.

Medicii circumscripțiilor sanitare, ajutați de personalul sanitar inferior au descoperit în anul trecut 964 bolnavi molipsitori acuți; acești bolnavi au trebuit să fie căutați pentru a fi găsiți căci se știe, că aproape toți bolnavii nu se prezintă singuri la medici și nici nu cheamă cel puțin pe medic ca să i vadă, ci trebue ca medicul sau agentul sanitar să-i găsească. S'au descoperit în modul acesta 454 bolnavi de tifos exantematic, 269 de scarlatină, 98 de febră tifoidă, 8 de paratifos, 14 de desinterie, 48 de anghină difterică, 63 de antrax (bubă neagră), 7 de tetanos, 5 de meninghită celebrospinală epidemică, 2 de turbare și unul de morvă.

Toți acești bolnavi au fost duși și izolați în spitale, care izolare s'a făcut cu ajutorul agenților sanitari.

Afară de acești 966 de bolnavi s'au mai descoperit de personalul sanitar un mare număr de alți bolnavi de boli molipsitoare și anume: 47 cazuri de erizipil, 417 de tusă convulsivă, 1607 de cori, 60 de oreillon și 37 de varicelă, apoi următoarele cazuri de boli sociale: tuberculoza 851 cazuri, sifilis 270 cazuri, conjuctivită granuloasă 141 cazuri, cancer 79 cazuri, paludizm 4614 cazuri, pelagra 597 cazuri.

Izolarea bolnavilor de boli sociale nu este obligătorie decât pentru acei cu tuberculoză cu focare deschise. Lipsa unui spital bine organizat, a făcut că numai un număr foarte neînsemnat de bolnavi să fie izolați la spitalul de tuberculoși din Vorniceni.

La mulți din bolnavii de maladii sociale li s'au dat consultații și multora li s'a aplicat tratamentul necesar. Așa s'a făcut tratamentul la un număr de 428 bolnavi de sifilis din 1569 ce sunt în județ.

S'a distribuit 18 kgr. de chinină sulfurică la cei 4.614 bolnavi de friguri din județ. Au fost consultați 597 bolnavi pelagroși din cei 2.736, câți sunt; o bună parte din canceroși au fost trimiși la spitale pentru operații și la mulți bolnavi de conjuctivită granuloasă li s'a aplicat tratamentul necesar, dacă s'au prezentat la dispensar.

Personalul sanitar inferior a executat în anul trecut 2051 deparazitări de case și la 5487 de persoane au combătut tifosul exantematic, s'au mai dezinfectat 1.942 persoane și 1800 de case pentru diferite boli molipsitoare. Aceste operațiuni se execută sub controlul medicilor.

Pentru preîntâmpinarea febrei tifoide, s'au făcut de medicii și agenții sanitari inoculări anti-tifoparatifice la 2985 persoane; inoculări anti-difterice la 95 persoane; vaccinări anti-variolice la 6650 persoane și revaccinări la 3486 persoane.

Medicii și agenții sanitari au verificat aproape 5000 din cei 6195 morți în anul trecut.

Din cele 14.301 faceri din anul 1930 au fost asistate de moașele oficiale 2.678, iar din facere au murit 43 femei. Micul număr de femei asistate cam 20% din totalul facerilor, se explică prin neînsemnatul număr de moașe față de număr cel mare de femei ce nasc.

In județul nostru au funcționat în anul trecut 8 spitale și anume: la Hâncești, Vasieni, Șapte-Sate, Vorniceni, Nisporeni, Călărași, Pârjolteni, și Vadu-lui-Vodă cu un număr de 215 paturi.

In anul acesta numărul spitalelor s'a redus la 5, căci conform legii sanitare din 1930 spitalele

Nisporeni și Pârjolteni s'au transformat în infirmerii, iar cel din Vadu-lui-Vodă s'a desființat cu totul.

In schimb s'au înființat 2 infirmerii permanente noi în Bolduresti și Cărpineni, aducându-se prin aceasta o mare înlesnire populației din regiunile respective.

In anul trecut au fost internați în cele 8 spitale 8996 bolnavi.

Dintre aceștia au fost de boli molipsitoare 864, din cari au murit 64. Mortalitatea a fost de 7,40% pentru bolnavii molipsitori.

De alte boli au zăcut în spitale 3.207 oameni, din cari au murit 59, mortalitatea a fost de 1,87%.

Mortalitatea totală a fost de 123, ceeace vine 3,09%, rezultat foarte imbucurător.

După cum am mai spus, în județul nostru s'au mai înființat 4 infirmerii permanente: la Bolduresti, Cărpineni, Pârjolteni și Nisporeni.

In prezent funcționează numai infirmeriile dela Pârjolteni și Nisporeni, celelalte 2 urmând a lua ființă după punerea în aplicare a bugetului județului pe exercițiul în curs.

Dintre boalele molipsitoare ce au bântuit anul trecut, stă în frunte iarăși tifosul exantematic. S'au înregistrat, cum am arătat mai sus 454 cazuri cu 55 decese, deci o mortalitate de 12,11%.

Se știe că tifosul exantematic se propagă prin păduchi. La stârpirea acestor insecte se poate ajunge numai printr'o bună higienă a corpului, adică prin spălarea corpului cu apă caldă și săpun, adică prin băi ceeace știți că nu avem la țară.

Anul trecut s'a făcut un început, căci casele naționale din Basarabia de sub președinția d-lui General Dragu au zidit în Nisporeni o clădire pentru baie la care județul a contribuit, dând o instalație complectă de dușuri și căzi.

Una din cauzele care contribuie la întinderea epidemiei este și faptul, că oamenii zac pe acasă cu săptămânile neștiuți de nimeni și numai după ce numărul cazurilor s'a înmulțit, abia atunci se dă de veste și serviciului sanitar.

Am luat măsuri ca administrațiunile locale să semnaleze din vreme casele, unde sunt bolnavi și credem, că astfel cazurile se vor descoperi la timp și numărul bolnavilor epidemici va scădea simțitor.

Ca și în anul precedent administrația județeană a pus la dispoziția serviciului sanitar o echipă volantă și substanțe dezinfectante.

In anul acesta până la 8 Februarie s'au înregistrat 70 cazuri de tifos exantematic cu un deces.

Am mai avut în județ o epidemie însemnată de scarlatină, cum n'am mai avut de mulți ani. Au fost 269 cazuri cu 15 decese, deci o mortalitate de 5%.

Această boală atinge mai cu seamă copiii și este foarte molipsitoare. Descoperirea la vreme a acestor bolnavi și izolarea lor în spitale este singurul mijloc pentru a împiedica întinderea epidemiei.

Echipa volantă a dat un ajutor prețios și în combaterea scarlatinei.

In anul acesta până la 8 Februarie s'au înregistrat 26 cazuri cu 4 morți.

Au mai fost 98 cazuri de febră tifoidă cu 13 morți: pentru combaterea ei s'au făcut inoculări cu ser anti-tific la 2900 persoane.

In anul acesta s'au înregistrat 5 cazuri cu un mort.

S'au înregistrat deasemenea 60 cazuri de antrax sau bubă neagră, boală pe care omul o ia dela animale bolnave. Trebue să ne îngrijim să punem la dispoziția serviciului veterinar mijloacele necesare pentru combaterea antraxului la vite, căci numai atunci oamenii nu se vor mai îmbolnăvi.

Privitor la boalele așa zise sociale și în special cu tuberculoza, stăm iarăși foarte prost, căci numărul cazurilor crește în fiecare an.

In anul 1927 în județul nostru au fost 1134 bolnavi, în anul 1928 au fost 1416, în 1929 s'au înregistrat 1844, iar în anul trecut 2470; dintre aceștia au murit 350, așa că am întrat în anul 1931 cu 2120 bolnavi tuberculoși.

Spitalul dela Vorniceni, care servea ca spital de tuberculoși, n'avea nici o amenajare specială și nici mijloace suficente. De aceia, deși nu avea decât 40 paturi, totuși nici odată nu erau plini, căci bolnavii sau nu veneau, sau dacă veneau nu prea voiau să stea în spital.

De aceia s'au luat măsuri să i se dea acestui spital destinația de spital mixt, cum o avea înainte de 1926, rezervându-se totuși vre-o 20 paturi pentru bolnavii tuberculoși.

Problema creierei unui sanatoriu pentru tuberculoși, de care nu numai județul nostru are nevoe, se va putea rezolva numai printr'o asociere a județelor: Lăpușna, Orhei, Tighina și Municipiul Chișinău, cari vor trebui să prevadă în bugetele lor sumele necesare pentru aceasta, căci toate au nevoe de o asemenea instituție sanitară.

Vorbind despre nevoile de spitale, ținem să arătăm, că toate instituțiile sanitare ale județului au nevoe de reparațiuni serioase, iar unele din ele și de oarecare construcțiuni. Pentru reparația clădirilor de spitale și dispensare din județ în bugetul anului în curs s'a prevăzut suma de 456.000 lei. Vom stărui ca această sumă să fie întrebuițată cu folos, dar ea este prea mică față de reparațiunile ce ar trebui să se facă.

Vom întocmi din timp devize complecte de toate reparațiunile și construcțiunile necesare spitalelor și dispensarilor, pentru ca D-vs. să cunoașteți această chestiune în totalitatea ei și la timpul oportun să puteți aviza în cunoștință de cauză.

In anul trecut instituțiile sanitare din județul nostru au suferit foarte mult de lipsa de medicamente. Faptul acesta a nemulțumit populația, care a avut nevoe de ajutorul medical, deoarece o consultație neurmată de o prescripție medicală, nu este privită bine de nici un bolnav, ori cărei clase sociale ar aparține, dar mai ales de omul dela țară, care nici nu înțelege consultația fără medicamente și cu atât mai mult cu cât chiar dacă i s'ar prescrie vre-o doftorie, nici n'are de unde să o cumpere, căci din cele 17 localități cu dispensare, numai în 4 sunt farmacii.

Și mai înainte dispensarele și spitalele nu erau destul de bine aprovizionate în această privință, dar în anul trecut au lipsit medi-

amentele nu numai la dispensare, ci și la spitale.

Faptul acesta s'a întâmplat din cauza, că s'a lăsat în sarcina județului grija să-și procure singur medicamentele, de cari are nevoe, iar în bugetul județului n'au fost prevăzute sumele necesare.

In anul acesta în bugetul județului s'au prevăzut suma de lei 600.000 pentru medicamente și pansamente și suma de lei 120.000 pentru organizarea unui depozit de medicamente. Nedispunând însă deocamdată de bani pentru înființarea depozitului, am procedat la procurarea medicamentelor din comerț.

Din anexele Nr. 6, 7, 8, 9, 10 și 11 veți bine-voi a lua cunoștință de situația dispensarelor și spitalelor din județ cu privire la localuri, personal și consultațiile date.

## SERVICIUL ZOOTECHNIC ȘI SANITAR VETERINAR.

Din punct de vedere sanitar veterinar, județul nostru este împărțit în patru circumscripții și anume : Chișinău, Hâncești, Nisporeni și Călărași.

Fiecare circumscripție este condusă de un medic veterinar plătit de Stat.

Medicul primar veterinar al județului este în același timp și medicul al circumscripției Chișinău.

In îndeplinirea atribuțiunilor, medicii veterinari sunt ajutați de agenți veterinari, plătiți de județ. In anul trecut în județul nostru au funcționat 11 agenți veterinari.

In bugetul anului în curs s'au mai prevăzut cu începere dela 1 Aprilie încă 5 posturi de agenți. Toți agenții veterinari vor fi repartizați pe circumscripții, câte 4 de fiecare, ca medicii să poată desfășura o activitate mai mare.

In cursul anului 1930 Serviciul zootechnic și sanitar veterinar a desfășurat următoarea activitate :

In primul rând s'au luat toate măsurile pentru îmbunătățirea raselor locale de animale, conform legei pentru creșterea, îmbunătățirea și apărarea sănătății animalelor, publicată, în Monitorul Oficial No. 3 din 3 Ianuarie 1926.

Făcându-se expertiza reproducătorilor din județ, s'a selecționat cele mai bune rase de armăsari, tauri, berbeci și vieri, dându-se proprietarilor cuvenitele instrucțiuni în privința montei ; s'a examinat reproducătorii prezentați în ceeace privește sănătatea și aptitudinea lor pentru montă.

S'au examinat și clasat toate iepele din județ în număr de 16957 pentru monta anului 1930, repartizându-se pe trei categorii, din care 2 au fost admise la montă, eliberându-se proprietarilor certificate de sănătate și aptitudine pentru montă cu armăsarii Statului și armăsarii autorizați, pe când a treia categorie n'a fost admisă pentru montă din diferite motive, fie din cauza unei conformații insuficiente de talie, fie din alte motive.

In anul 1930 s'au înființat 7 stațiuni de montă cu 15 armăsari ai Statului din depozitele de armăsari Chișinău și Slobozia jud. Ialomița. Stațiunile au funcționat în următoarele localități : la Chișinău cu 30 armăsari pe lângă depozitul de armăsari, la Mereni cu 2 armăsari Hâncești cu 2 armăsari și Nisporeni, Nișcani, Pârjolteni și Sipoteni cu câte 2 armăsari, introducând sânge dela rasele următoare : trepași, orlovo, americani, jumătate englez, ghidran, nonius, oldenburg, și ardenez.

In stațiunile dela sate în timpul celor 3 luni de primăvară s'au bătut 600 iepe.

Pe lângă fiecare stațiune de montă cu armăsarii Statului a funcționat și câte o stațiune de montă cu tauri de rasa „Simental", trimiși de către Camera de Agricultură a județului.

Pentru îmbunătățirea raselor de animale mici, ca porci, oi, capre, cum și a păsărilor domestice, s'au dat în folosința populației în anumite condițiuni de aceiaș Cameră Agricolă porci, capre și găini de rase perfecționate.

Toate stațiunile de montă, funcționarea lor, condițiunile de hrană a reproducătorilor, partea higienică și administrativă au fost dirijate și supravegheate de către medicii veterinari de circumscripții, iar supravegherea și controlul general a tuturor stațiunilor din județ, le-a avut medicul primar veterinar din județ.

In scop zootechnic și al industrializării animalelor, medicii veterinari au făcut 569 inspecții la târgurile de animale din județ. In cursul anului 1930 în târgurile de animale din județ, s'au vândut 1464 cabaline, 6728 bovine, 3602 porcine și 3823 ovine.

Transporturile animalelor pe CFR au fost supraveghiate și examinate de către medicii veterinari respectivi; în cursul anului trecut s'a transportat la București, Galați, Constanța și Cernăuți din gările : Chișinău, Băcoveți, Vasile Stroescu și Sipoteni, în total 1664 porci, 8 cai de curse, 1294 vite cornute mari și 130 oi și capre.

O altă ramură în activitatea serviciului zootechnic și sanitar veterinar o constitue *partea sanitar-veterinară*, care face pe medicul veterinar să stea de strajă în prevenirea și combaterea boalelor molipsitoare.

In această privință s'a depus o muncă intensă, făcându-se inoculări cu serovaccin în comunele infectate de antrax (dalac) și febra aftoasă, cari maladii în anul 1930 s'au ivit și în timpul căratului și al treerului. Pentru combaterea epizootiei de antrax care a atins 31 curți și 5 cârduri, s'au făcut serovaccinări anticărbonoase la 397 cabaline, 873 bovine, 1005 ovine, preîntâmpinând astfel dezvoltarea epizootiei.

Pentru stingerea epizootiei de febră aftoasă în satele Recea, Drăsliceni, Grozești și la școala de agricultură Cricova, s'au inoculat 657 animale. Totodată s'a făcut și dezinfectarea grajdurilor și s'au luat măsurile prevăzute de legea poliției veterinare pentru oprirea mișcărilor de animale dintr'o comună în altă și închiderea târgurilor de vite până la completa stingere a epizootiei.

De rugetul porcilor în anul trecut au fost infectate 55 curți.

S'au serovaccinat contra acelei maladii 867 porci.

De pestă porcină au fost infectate 15 curți, pentru cari s'au luat măsuri de prevenție, făcându-se o strictă izolare a animalelor bolnave și dezinfecția cotețelor.

De gurmă au suferit cabalinele în 3 curți, și de scabie 11 curți, unde s'au luat aceleași măsuri de prevenție.

Influența sau febră tifoidă a cabalinelor a infectat 3 curți.

| | | |
|---|---|---|
| Turbarea | 7 | curți |
| Piroplazmoasa bovinelor | 4 | „ |
| Morva | 1 | „ |
| Bronhopneumonia verminoasă | 1 | „ |
| Holera păsărilor | 70 | „ |

Toate aceste infecții nu s'au transformat în epizootii, fiindcă s'au luat la timp măsurile cuvenite pentru prevențiune.

Medicii veterinari de circumscripții sunt obligați să facă 10 inspecții pe lună (cel puțin) în satele din circumscripția respectivă, dând îndrumări populației asupra îngrijirei, nutrirei, creșterei vitelor și pentru a lua măsuri în vederea oprirei răspândirei boalelor. Din anexa No. 8 vedem că d. d. medici s'au achitat pe deplin de aceastâ datorie, făcând în cursul anului 1930 un număr de 569 inspecții.

Pe lângă cele arătate mai sus serviciul veterinar mai supraveghează și târgurile de vite, carne la abatoare, alimentele și produsele de origină animală, tăbăcăriile pentru verificarea și controlul originei pieilor ; velnițele animalele puse la îngrășat și fâbricele de mezeluri și cârnați.

Aceste însărcinări au fost executate de fiecare medic în raza circumscripției sale în mod satisfăcător. În cursul anului s'au făcut 410 inspecții la târgurile de vite.

Dela 1 Ianuarie 1931 până în prezent s'a ivit câte un singur caz sporadic de turbare, pestă și pneumonie infecțioasă la porci în plasa Hâncești, pe când în restul județului nu s'a ivit nici o epizootie la animalele domestice.

Situația veterinară și activitatea acestui serviciu în cursul anului 1930 este concretizată mai bine în anexele No. No. 12, 13, 14 și 15.

## SERVICIUL TECHNIC.

Programul lucrărilor prevăzute în bugetul anului 1930, cari urmau să fie executate în cursul acelui an, a fost:

| | | |
|---|---|---|
| 1) Construcții și reparații de poduri | Lei | 800.000 |
| 2) Inființarea și întreținerea plantațiilor | „ | 20.000 |
| 3) Construcții și întreținerea șoselelor | „ | 8,500.000 |
| 4) Echipe de lucrători | „ | 50.000 |
| 5) Reparații de spitale | „ | 400.000 |
| 6) Reparații de școli | „ | 400.000 |
| 7) Construcția locuinței pentru profesori la Școala de agricultură din Cricova | „ | 400.000 |
| 8) Repararea clădirilor la școala de agricultură din Cricova | „ | 275.000 |
| T o t a l . . . | Lei | 10,845.000 |

Din sumele prevăzute în buget, după cum se vede din tabloul anexă Nr. 16, Serviciul a executat pe cale de antrepriză 7 lucrări și una se găsește în curs de executare, în total în valoare, după deviz de 3.947.564 lei și în regie 11 lucrări în valoare totală după deviz de 1.836.200 lei, adecă din lucrările prevăzute în buget în sumă de 10.845.000 lei, serviciul a executat lucrări în valoare de lei 5.783.754.

Cu alte cuvinte programul lucrărilor a fost executat ceva mai mult de jumătate.

Aceasta se datorește mai multor împrejurări, dar în primul rând faptului, că bugetul județului a fost aprobat numai în luna Mai și Administrația Financiară a început achitarea ordonanțelor de plată cu mari greutăți numai din luna Iunie, iar în al doilea rând încărcării serviciului technic cu lucrări urgente, ca reparația locaiurilor de școli în sumă de 400.000 lei și alte lucrări împrăștiate în tot cuprinsul județului la distanțe mari de circa 80 klm. dela centru, fapt care ne-a făcut să întâmpinăm și unele greutăți cu transportul personalului technic.

Afară de lucrările prevăzute în buget, Serviciul Technic a mai fost însărcinat cu lucrări speciale ca: devize pentru reparații de școli, devize pentru reparația locaiurilor fostelor voloste, întocmirea hărții administrative a județului cu căile de comunicație, lucrări de clasarea drumurilor și toate acestea împreună au contribuit la înmulțirea cauzelor, pentru cari serviciul n'a putut aduce la îndeplinire întregul program de lucrări pe anul 1930 realizând numai ceva mai mult de jumătate.

Pe anul 1931 pentru lucrările technice s'au prevăzut în bugetul județului următoarele sume:

a) *Din fondul drumurilor* :

| | | |
|---|---|---|
| 1) Pentru construcții și reparații de poduri și podețe și consolidare de râpi | Lei | 1.500.000 |
| 2) Pentru construcții de șosele noui | „ | 8.800.000 |

*b)* Din împrumutul de 4.000.000 lei contractat la Casa de Depuneri în anul 1929 pentru construcții de șosele „ 3.491.116

c) *Din bugetul Administrației Generale a județului:*

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1) | Reparația dispensarilor | Lei | 56,000 |
| 2) | „ infirmeriilor | „ | 100,000 |
| 3) | „ spitalelor | „ | 300,000 |
| 4) | „ localurilor centrale ale administrației județului | „ | 75,000 |
| 5) | „ la școala de meserii din Vasieni | „ | 130,000 |
| 6) | „ la școala de agricultură din Cricova | „ | 100,000 |
| 7) | Terminarea construcției clădirei la aceiași școală | „ | 250,000 |
| 8) | Repararea clădirilor la punctul agronomic Togatin | „ | 40,000 |
| | Total general | Lei | 14.842.116 |

Pentru ca serviciul să poată executa mai lesne programul lucrărilor, ce i se pun în sarcină, la întocmirea bugetului județului pe exercițiul 1931, s'a desființat postul de inginer, devenit vacant în urma scoaterei la pensie a d-lui E. Lepschi, dar în schimb s'au prevăzut în buget 3 posturi de conductori tehnici.

În cursul primelor 2 luni din anul acesta personalul serviciului tehnic s'a ocupat cu întocmirea, copierea și aranjarea actelor justificative, a dosarelor și planurilor pe anul trecut și în același timp a executat următoarele lucrări:

1) Proectul canalizării curții Palatului Administrativ al județului.

2) Proectul șoselei (terasamente) Lăpușna-Cărpineni klm. 9+000 — 15 + 000.

3) Studiul podețelor pe șoseaua Lăpușna-Cărpineni klm. 4+000 — 9+000.

4) Antiproectul pentru aprovizionarea de piatră pentru construcția șoselei Lăpușna-Cărpineni klm. 3 + 000 — 9 + 000.

5) Anteproectul pentru continuarea construcției locuinței pentru profesori la școala de agricultură Cricova

6) Anteproectul pentru reparația spitalului din Hâncești.

7) Anteproectul pentru repararea clădirei, proprietatea județului depe strada Ion Brătianu.

8) Întocmirea inventarului județului.

9) Întocmirea și înaintarea datelor statistice relativ la șoselele, podurile și alte lucrări din județ, cerute de Ministerul Lucrărilor Publice și de Corpul III Armată.

## SERVICIUL ECONOMIC.

În anul 1930 serviciul economic a avut în sarcina sa, administrarea, supravegherea și conducerea următoarelor instituțiuni cu caracter economic:

1. Ferma școalei de Agricultură din Cricova.
2. Punctul agronomic Petricani.
3. Punctul agronomic Afumați.
4. Prisaca Centrală Hâncești.
5. Bunurile județului.

### Ferma școalei de agricultură din Cricova

Ferma școalei de agricultură din Cricova are o suprafață de 400 ha. — După categorii este repartizată astfel:

| Terenul: | | Recolta: | |
|---|---|---|---|
| Imaș | 87 ha | | |
| Fânaț (pășuri) | 45 „ | Fân de câmp | 32.676 kgr. |
| Grădina de zarzavat | 12 „ | | |
| Livada | 4 „ | Livada a fost arendată cu 32.100 lei. | |
| Pepinieră arborifieră | 5 „ | | |
| Via americană | 4 „ | | |
| Via franceză pe rod | 6 „ | 2.074 deca vin și 358 kgr. struguri. | |
| Via tânără | 5,5 „ | | |
| Arie conac drumuri | 11,5 „ | | |
| Teren arabil în suprafață de 220 ha, care a fost rapartizat după culturi astfel: | | | |
| Grâu | 47 „ | 80.333 kgr. | |
| Orz | 26 „ | 17.805 „ | |
| Ovăs | 21 „ | 16.045 „ | |
| Porumb | 42 „ | Boabe 3.001 kgr. Știuleț 15.091 kgr. | |
| Meiu | 2 ha | | |
| Hrișcă | 1 „ | | |
| Fasole | 15 „ | | 1.215 kgr. |
| Linte | 2 „ | | |
| Năhut | 5 „ | | 1.008 „ |
| Cartofi | 6 „ | | 6.196 „ |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Păring | 17 | „ | Făn | 3.420 | „ |
| Sparcetă | 14 | „ | Făn | 13.990 | „ |
| | | | Semințe | 164 | „ |
| Sfeclă furaj | 8 | „ | Rădăcini | 26.504 | „ |
| | | | Semințe | 25 | „ |
| Ogor negru | 14 | „ | Paie | 158.800 | „ |
| | | | Pleavă | 29.200 | „ |
| | | | Ciocleje | 8.350 | „ |

### Crescătoria de vaci „Simental".

In anul 1930 au fost 4 vaci pur sânge; 2 vaci jumătate sânge; 3 tineret și 1 taur. S'a mărit crescătoria în anul curent cu 3 viței. Vacile au dat 8.088 litri lapte.

### Crescătoria de porci „Berk".

In anul 1930 au fost 1 vier, 7 scroafe și 33 purcei, din cari 11 s'au vândut cu 75 lei kgr. greutate vie.

### Crescătoria de oi „Caracul".

La 1 Ianuarie '1930 au fost 3 berbeci, 70 oi și 19 tineret. In cursul anului s'au produs 70 miei; s'au vândut 21 miei cu prețul de 6.000 lei bucata cl. I și 4.800 lei cl. II-a. Lână s'a tuns 304 kgr. Lapte s'a obținut 917,5 litri.

### Vitele de muncă.

Pe data de 1 Ianuarie 1931 a fost la școală următorul număr de vite:

Cai 6, iepe 9, boi 12 și tineret 7.

Crescătoria de vaci pe data de 1 Ianuarie 1931 avea următorul număr de capete:

Tauri 1, vaci 9 și tineret 5.

Crescătoria de oi la 1 Ianuarie 1931 avea următorul număr de capete:

Berbeci 3, oi 82, tineret 36, țapi 2 și capre 1.

Crescătoria de porci „Berk" la 1 Ianuarie 1931 avea următorul număr:

Vieri 1, scroafe 6, porci 2, purcele 14 și purcei 18.

Cu întreținerea fermei în anul 1930 s'a cheltuit suma de lei 1.431.720.

Veniturile fermei în anul 1930, varsate la Administrația Financiara până la 1 Ianuarie 1931 au fost 830.883 lei.

Veniturile realizate pe data de 1 Ianuarie 1931, reprezintă următoarele cantități:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Grâu | 62.699 | kgr. | |
| Orz | 34.114 | „ | |
| Surgic | 470 | „ | |
| Ovăs | 9.426 | „ | |
| Porumb știulețe | 52.954 | „ | |
| „ boabe | 118 | „ | |
| Fasoale | 3.677 | „ | |
| Năhut | 2.344 | „ | |
| Cartofi | 3.978 | „ | |
| Meiu | 1.854 | „ | |
| Făn de șes | 21.140 | „ | |
| „ - sparcetă | 13.290 | „ | |
| „ păring | 3.420 | „ | |
| Paie | 169.594 | „ | |
| Pleavă | 1.622 | „ | |
| Ciocleje | 6.180 | „ | |
| Semințe de păring | 1.536 | „ | |
| - de hrișcă | 140 | „ | |
| - de sparcetă | 164 | „ | |
| - de sfeclă | 30 | „ | |
| Sfeclă rădăcini | 26.504 | „ | |
| Vin | 8.263 | litri | |
| Butași | 11.125 | buc. | |

După prețurile actuale face suma totală de 735,346 lei, afară de vița americană, care nu este încă recoltată, dar care aproximativ ar costa 45.000 lei.

## PUNCTUL AGRONOMIC TOGATIN.

Ataşat fermei şcoalei de agricultură din Cricova.

Punctul Togatin are o suprafaţă de 51,9 ha. După categorii terenul s'a repartizat în anul 1930 astfel:

| Terenul: | | Recolta: | |
|---|---|---|---|
| Vie | 5 ha. | Vin | 200 deca. |
| | | Din cauza grindinei roada viei a suferit o pierdere de 60% din recoltă. | |
| Fânaţ | 2 „ | Făn de șes | 3.200 kgr. |
| Arie conac şi drumuri | 3,9 „ | | |
| Arabil 41 ha, care după culturi a fost repartizat: | | | |
| Grâu | 1,9 ha. | | 1.008 „ |
| Orz | 5,5 „ | | 2.720 „ |
| Ovăs | 7 „ | | 3.104 „ |
| | | Paie | 9.000 „ |
| | | Pleavă | 2.260 „ |
| Porumb | 19 „ | Porumb-ştiuleţe | 10.592 „ |
| | | Ciocleje | 5 400 „ |
| Păr âng | 3,5 „ | Făn de păr âng | 2.400 „ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Cartofi | 0,9 „ | | 1.888 „ |
| Sfeclă furajieră | 1,2 „ | Sfeclă rădăcini | 9.920 „ |
| Cânepa | 1 „ | Cânepa semințe | 224 „ |
| | | Fasoale | 304 „ |

## PUNCTUL AGRONOMIC PETRICANI.

Punctul agronomic Petricani are suprafața de 22,5 ha. și se exploatează din anul 1908.

Punctul este condus de un administrator agricol absolvent al școalei de agricultură Cocorozeni. Punctul are clădiri suficiente, 2 cai pentru muncă și inventar mort ; un păzitor de noapte și 1 argat.

După categorii și culturi terenul a fost repartizat astfel :

| Terenul: | | Recolta: | |
|---|---|---|---|
| Vie franceză | 3,2 ha | Struguri | 96 kgr. |
| | | Vin | 24 deca. |
| Vie americană | 2,2 „ | Vițe calitatea I-a | 74.400 buc. |
| | | „ „ II-a | 11.400 „ |
| Livadă tânără | 0,5 „ | Caise | 56 kgr. |
| | | Persici | 26 „ |
| Pepinieră cu pomi | 0,5 „ | *Pomi fructifieri* : | |
| | | Meri calit. I-a | 1.479 buc. |
| | | „ „ II-a | 596 „ |
| | | Peri „ I-a | 785 „ |
| | | „ „ II-a | 215 „ |
| Pepinieri cu butași | 1,1 „ | *Butași varietăți de masă* : | |
| | | Calitatea I-a | 25.125 „ |
| | | „ II-a | 10.325 „ |
| | | *Butași varietăți de vin* : | |
| | | Calitatea I-a | 25.900 „ |
| | | „ II-a | 9.825 „ |
| Parcela cu salcâni și arc. | 2,3 ha | | |
| Sfecla pentru semințe | 0,4 „ | | 192 kgr. |
| „ furajieră | 1,4 „ | Rădăcini | 26.240 „ |
| Cartofi | 1 „ | | 2.336 „ |
| Fasole | 0,6 „ | | 376 „ |
| Ovăs | 2,6 „ | | 1.600 „ |
| Marcotaj | 0,2 „ | Paie și pleavă | 1.600 „ |
| | | Spărângel | 87 „ |
| Fânețe și imaș | 4,5 „ | Fân de șes | 8.000 „ |
| Conac drumuri | 2 „ | | |

In anul 1930 s'a cheltuit cu întreținerea punctului Petricani următoarele sume :

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Salarul administratorului | Lei 57.709— |
| 2. | Plata servitorilor | „ 39.600— |
| 3. | Reparația clădirilor | „ 15.000— |
| 4. | Combustibil și iluminat | „ 7.018— |
| 5. | Reparația trăsurei, podcovitul cailor, reparația mașinelor și procurarea lor | „ 4.050— |
| 6. | Întreținerea cailor | „ 8.762— |
| 7. | „ viei americane | „ 11.930— |
| 8. | Livada cu pomi | „ 1.070— |

| | | |
|---|---|---|
| 9. | Plantarea viei cu 7.000 butași și ingrijirea viei | 73.966— |
| 10. | Intreținerea pepinierei cu pomi | 3.106— |
| 11. | Intreținerea pepinierei cu butași | 165.048— |
| 12. | „ culturilor: ovăs, fasole, cartofi, fâneață, sfeclă | 21.310— |
| | Total s'a cheltuit. | 387.969— |

Venituri pe anul 1930 realizate și vărsate la Administrația Financiară până la data de 1 Ianuarie 1931 s'au făcut în suma de lei 60.736.

Produse nerealizate, cari se află la punct sunt in următoarele cantități pe data de 1 Ianuarie 1931:

| | | Cantitatea: | Valoarea în lei: |
|---|---|---|---|
| 1. | Butași calitatea I de masă | 25.125 × 8 = | 201.000 |
| 2. | „ „ II „ | 10.325 × 4 = | 41.300 |
| 3. | Pomi fruct. meri calit. I | 1.479 × 20 = | 29.580 |
| 4. | „ „ „ „ II | 596 × 15 = | 8.940 |
| 5. | Pomi fruct. peri calit. I | 785 × 20 = | 15.700 |
| 6. | „ „ „ „ II | 215 × 15 = | 3.225 |
| 7. | Butași calitatea I de vin | 25.900 × 6 = | 155.400 |
| 8. | „ „ II | 9.825 × 3 = | 29.475 |
| 9. | Ovăs Kgr. | 324 × 2 = | 648 |
| 10. | Porumb în stuleți | 3.520 × 2 = | 7.040 |
| 11. | Meiu semințe | 592 × 3 = | 1.776 |
| 12. | Fân | 6.176 × 1,5 = | 9.264 |
| 13. | Sfeclă furaj, rădăcini | 24.768 × 0,50 = | 12.384 |
| 14. | Paie și pleavă | 1.600 × 1 = | 1.600 |
| 15. | Viță americană port altoi | 85.800 × 0,50 = | 42900 |
| 16. | Altoi (viță) | 32.600 × 0,30 = | 9.700 |
| 17. | Cartofi | 956 × 3 = | 1.968 |
| 18. | Fasole | 88 × 5 = | 440 |
| 19. | Semințe de sfeclă | 192 × 30 = | 5.760 |
| 20. | V i n deca | 24 × 80 = | 1.920 |
| | Total produse in suma de Lei | | 580.020 |

## PUNCTUL AGRONOMIC AFUMAȚI.

Punctul agronomic Afumați are o suprafață de 33 ha.
După categorii terenul se repartizează astfel:

| Terenul: | | | Recolta: | |
|---|---|---|---|---|
| Grâu de toamnă | | | | |
| „Banatca" | 4,50 ha | | | 8.720 kgr. |
| Grâu de primăvară | | | | |
| „Ulca" | 2 „ | | | 2.400 „ |
| Ovăs | 3,50 „ | | | 4.416 „ |
| | | Paie | | 15.336 „ |
| | | Pleavă | | 2.600 „ |
| Porumb oranj | 4 „ | Porumb-stulețe | | 4 880 „ |
| | | Ciocleje | | 4.880 „ |
| Fasole zaharată | 3,50 „ | | | 1.075 „ |
| Floarea soarelui | 2 „ | | | 547 „ |
| Cânepa pentru ulei | 1 „ | Semințe de cânepă | | 82 „ |
| Sfeclă furaj „Ekendorf" | 1 „ | | | |
| Semincier de sfeclă | 0,50 ha | Semințe | | 77 Kgr. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Iarbă de Sudan | 1,50 „ | Semințe | 250 | „ |
| | | Făn | 1.800 | „ |
| Lucernă franceză | 1 „ | Semințe | 36 | „ |
| | | Făn | 1.500 | „ |
| | | Făn de șes | 5.500 | „ |
| | | Vin roz altoit | 39 | dc. |
| | | Vin alb altoit | 159 | „ |
| | | Vin roș producători direcți | 130½ | „ |

Punctul agronomic Afumați funcționează din anul 1911.

In anul 1930 a fost condus de un administrator agricol, absolvent al școalei de agricultură din Cocorozeni. Punctul dispune de 2 cai și 2 boi pentru muncă. A avut în anul 1930 un vier de rasă „Berk" pentru stațiunea de montă, o crescătorie de rațe „Peking" din 13 bucăți și o stațiune de închirierea mașinelor agricole, compusă din diferite mașini. A avut 2 servitori: 1 păzitor și 1 argat. Clădiri punctul are suficiente și în bună stare.

S'au cheltuit în anul 1930 cu întreținerea punctului Afumați următoarele sume :

| | | |
|---|---|---|
| Salarul administratorului | Lei | 56.274 |
| „ servitorilor | „ | 28.800 |
| Întreținerea vitelor | „ | 30.926 |
| Combustibil și iluminat | „ | 2.861 |
| Cheltueli de cancelarie | „ | 677 |
| Reparația clădirilor | „ | 5.175 |
| Reparația batozei a mașinelor și uneltelor, precum și procurarea lor | „ | 10.677 |
| Întreținerea viei | „ | 6.553 |
| „ livezei | „ | 1.477 |
| „ culturilor pe suprafața de 24,5 ha. | „ | 28.843 |
| T o t a l cheltueli | Lei | 190.165 |

In anul 1930 s'au realizat și vărsat la Administrația financiară următoarele venituri :

| | | |
|---|---|---|
| Dela închirierea mașinelor | Lei | 1.563 |
| „ monta vierului | „ | 700 |
| „ vânzarea produselor agricole | „ | 69.813 |
| T o t a l venituri | Lei | 72.063 |

Pe data de 1 Ianuarie 1931, se află la punctul următoarele produse nerealizate :

| | | Cantitatea : | | Valoarea în lei : |
|---|---|---|---|---|
| 1. Grâu de toamnă | Kgr. | 2.641 | X 3 = | 7.923,— |
| 2. „ de primăvară | „ | 2.400 | X 3 = | 7.200,— |
| 3. Orz | „ | 4.765 | X 2 = | 9.520,— |
| 4. Ovăs | „ | 4.986 | X 2 = | 9.972,— |
| 5. Porumb în știulețe | „ | 15.588 | X 2 = | 31.176,— |
| 6. Floarea soarelui | „ | 600 | X 4 = | 2.400,— |
| 7. Fasole | „ | 993 | X 5 = | 4.965,— |
| 8. Cânepă semințe | „ | 129 | X 5 = | 645,— |
| 9. Semințe de sfeclă furaj | „ | 80 | X 30 = | 2.400,— |
| 10. „ „ iarbă de sudan | „ | 250 | X 20 = | 5.000,— |
| 11. „ „ lucernă | „ | 36 | X 50 = | 1.800,— |
| 12. Sfeclă (rădăcini) | „ | 13.800 | X 0,50 = | 6.900,— |
| 13. Urucială | „ | 341,2 | X 4 = | 1.364,— |
| 14. Făn de lucernă | „ | 800 | X 1,5 = | 1.200,— |
| 15. Făn de șes | „ | 2.920 | X 1,5 = | 4.380,— |
| 16. „ de iarbă de sudan | „ | 1.800 | X 1,5 = | 2.700,— |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 17. Paie | | 28.756 | X 0,50 | — | 14.378,— |
| 18. Pleavă | | 1.700 | X 1 | | 1.700,— |
| 19. Ciocleje | | 3.280 | X 0,50 | | 1.640,— |
| 20. Vin roz francez | deca | 33,9 | X 80 | | 2.712,— |
| 21. „ alb | | 161 | X 80 | — | 12.880,— |
| 22. „ produc. direcți | | 146,65 | X 50 | | 7.332,50 |
| 23. Butași | bucăți | 400 | × 5 | — | 2.000,— |
| 24. Ün porc ingrășat | puduri | 11 | × 300 | | 3.300,— |
| 25. 5 rățoi de rasa „Peking" | | 5 | × 100 | | 500.— |

Valoarea produselor nerealizate după prețurile actuale este în suma de 145.988,80 lei.

Afară de conducerea lucrărilor la punct, administratorul punctului dela 20 până la 30 Ianuarie 1930 a ținut cursuri teoretice și practice de viticultură în comuna Nemțeni, iar dela 20 Februarie până la 7 Martie în comuna Nisporeni. In prima comună au ascultat cursurile 31 locuitori, iar în a doua 27. Cursurile au fost ținute în colaborare cu Camera Agricolă Lăpușna, care a plătit lectorilor o diurnă zilnică.

### Prisaca centrală demonstrativă Hâncești.

Prisaca demonstrativă din Hâncești, condusă de un specialist în apicultură, avea 20 stupi cu albine sistem „Dadan-Blatt". In toamna anului trecut s'a mai procurat încă 30 roiuri pentru completarea prisăcei până la 50 stupi.

S'a obținut în anul trecut miere aproximativ 434,1 kgr. dela 20 stupi, ceea-ce după prețurile actuale ar reprezenta suma de 16.000 lei și ceară 6,1 kgr.

In curtea prisăcei sunt și pomi fructifieri, cari în anul trecut au suferit de grindină. Din vânzarea fructelor stricate s'a realizat un venit de 1.050 lei.

In timpul iernei apicultorul județului a ținut cursuri de apicultură în următoarele sate: Sărata-Galbenă, Fundu-Galbenă, Buțeni și Coșteșți. Cursurile au fost ținute în colaborare cu specialiștii Statului și ai Camerei Agricole.

Dela 15-29 Iulie 1930 în localul prisacei centrale s'au ținut cursuri de apicultură la cari au luat parte 25 locuitori din regiunea Hâncești. In mod practic s'au predat și lecții de construirea stupilor.

Fiecare cursant a construit câte un stup pe care l-a primit înapoi, ca premiu la terminarea cursurilor. Cursurile au fost organizate în colaborare cu Statul și Camera Agricolă.

In timpul iernei apicultorul a predat apicultura și sericicultura, având 2 ore pe săptămână la școala de agricultură din Cricova.

S'a cheltuit cu întreținerea prisăcei în anul 1930 suma de lei 23.000.

### Bunurile județului exploatate prin arendare în anul 1930.

1. Punctul agricol Maximovca în suprafața de 18 ha cu clădiri și inventar agricol a fost dat în arendă pe 5 ani 1928-1932 cu suma de 18.900 lei anual. Arenda pe anul 1930 este achitată.

2. Punctul agronomic Budei-Vaculița în suprafață de 58 ha a fost dat în arendă cu suma de 52.200 lei. A rămas de achitat suma de lei 22.080, pentru care arendașul este dat în debit cu No. 29118 din 29 Noembrie 1930.

3. Punctul agricol Budești în suprafață de 12 ha s'a arendat cu suma de 13.200 lei. Au rămas neachitați 802 lei, pentru care arendașii sunt dați în debit cu No. 29122 din 12 Noembrie 1930.

4. Punctul agricol Bubueci în suprafață de 7 1/4 ha a fost arendat cu suma de 7.928 lei. Arenda nu este achitată. Contractul este reziliat și arendașul dat în debit cu No. 25388 din 10 Noembrie 1930.

5. Lotul Brătuleni în suprafața de 6 ha s'a arendat cu suma de 3960 lei. Arenda este achitată.

6. Lotul Pârjolteni în suprafață de 2 ha s'a arendat cu suma de 2404 lei. Arenda este achitată.

7. Terenul de pe lângă dispensarul Mereni în suprafață de două ha s'a arendat cu 1.000 lei. Arenda este achitată.

8. Imobilul județului, fostă închisoare preventivă, s'a arendat pentru închisoarea Militară cu suma de 80000 lei, din care 40000 lei s'au întrebuințat la reparația localului, iar 40000 lei s'au achitat.

### O parte de mașini agricole s'au dat în chirie pe 3 ani (1930 - 1932).

D-l Ion Mocanu din satul Pitușca un plug „Sak" cu un fier, un plug „Ghen" cu patru fiere, una boronă „Zig-Zag", un cultivator cu 5 lăbe, un cultivator boronă, una semănătoare „Canton" cu un rând și una semănătoare cu 6 rânduri, în schimbul unei plăți anuale de 910 lei.

D-lui Azril Moșcovici din Hâncești una semănătoare „Elvorte" cu 11 rânduri, două borone „Zig-Zag", un trior „Maro" și una rală cu 9 labe cu o plată anuală de 1.250 lei.

D-lui Nichita Vârlan din satul Fundu-Galbenă una sămănătoare „Canton" și una rală cu 9 labe cu o plată anuală de 100 lei.

D-nei Ecaterina Moraru din satul Balceana una sămănătoare cu 11 rânduri „Elvorte", una sămănătoare „Canton", un trior „Maro" și 2 cultivatoare cu câte 5 labe cu o plată anuală 1350 lei.

## SITUAȚIA AGRICOLA A JUDEȚULUI.

Suprafața județului Lăpușna este de 454.000 ha.

Acest teren este repartizat astfel:

1) Sub sate, orașe, drumuri, ape, mine, cariere și râpi . . 113.000 ha.

| | |
|---|---|
| 2) Sub păduri . . . . . | 56·000 „ |
| 3) Sub vii . . . . . | 13.700 „ |
| 4) Sub livezi . . . . . | 20.300 „ |
| 5) Sub imașuri și fânețe naturale . . . . . | 55.000 „ |
| 6) Teren arabil de câmp . . . . . | 196.000 „ |

7) Terenul arabil este repartizat între proprietate mare, mijlocie și mică. Sub formă de proprietate mică se găsesc 92.$^{1}/_{2}$ % din suprafața totală, iar proprietatea mare și mijlocie ocupă 7.$^{1}/_{2}$ %.

| | | |
|---|---|---|
| Până la 5 ha. sunt . . . . . | 52.383 | proprietari |
| Dela 5 ha. până la 10 ha . . . . . | 6.803 | „ |
| Dela 10 până la 50 ha. . . . . | 1.442 | „ |
| Dela 50 până la 250 ha, . . . . . | 121 | „ |
| Peste 250 ha. . . . . | 32 | „ |
| Total . . | 60.781 | proprietari |

Suprafața semănăturilor făcute în anul 1930 a fost de 136.016 ha din cari 34.857 ha grâu, 13.180 ha secară; 41.273 orz; 11.050 ha ovăs și 64.147 ha porumb. Această suprafață a fost ceva mai mică față de suprafața semănăturilor din anul 1929.

Din alte culturi semănate în anul trecut cum se vede din tabloul anexa No. 17, primul loc îl ocupă dughia (părăng) 3.120 ha, apoi vine floarea soarelui 1.872 ha cartofi 1.703 ha., fasole 1.350 ha, cânepă 1279 ha; lucerna 260 ha; sfeclă furagieră 214 ha; inul 195 ha; zarzavaturi 106 ha; mazare 80 ha, rapița 70 ha; pepeni galbeni și verzi 49 ha; și ceapă 42 ha.

Producția rezultată din recolta anului 1930 a fost mai slabă în comparație cu recolta anului 1929 mai ales la cerealele sămanate primăvara, cari au vegetat în condițiuni defavorabile din cauza secetei.

Datele asupra producției mijlocii și producției totale la diferite culturi în anul 1930 se pot vedea tot în tabloul anexa No. 17.

In privința semănăturilor de toamnă în anul 1929 suprafața semănăturilor de grâu a fost mai mare cu 7.598 ha., secara cu 4,252 ha; și numai orzul ca excepție cu 36 ha, mai puțin. Aceasta se explică prin faptul că prețurile pe cereale au scăzut foarte simțitor și astfel agricultura a devenit nerentabilă pentru agricultorii noștrii. Scăderea mare a prețurilor la grâu se datorește marelui procent de secară și corpuri streine ce-l conține grâul nostru țărănesc.

Pentru a îmbunătăți starea în care se află gospodariile sătești, Camera Agricolă a procurat dela ferma statului și dela agricultorii buni material de însămânțare și anume: grâu de toamnă varietatea „Banat", pentru a-l răspândi prin județ. In toamna anului 1930 s'au distribuit din aceste semințe contra cost și pe schimb 35.913 kgr. Această măsura urmărește scopul de a înlătura treptat grâul țărănesc și a-l înlocui cu grâu curat de bună calitate, fiind triorat și porzolat.

Afară de aceasta Camera de Agricultură a mai înființat în județul nostru stațiuni de curățirea semințelor, la cari gospodarii au posibilitatea să vânture și să triore semințe în condițiuni foarte prielnice.

Suprafața viilor productive în județul nostru este de 13.700 ha.

In trecut viile erau o adevărată bogăție pentru podgorenii noștri, dar acum criza generală a atins simțitor și aceasta ramură a gospodăriei. Lipsa de export a vinurilor pe de o parte și scăderea prețurilor la cereale pe de altă parte au făcut să scadă foarte mult și prețurile la vin, astfel ca și viticultura a devenit aproape nerentabilă. A contribuit foarte mult la scaderea prețurilor la vin și desvoltarea prea mare a viilor reproducători direcți, cari dau un vin neplăcut și de o calitate foarte proastă. Pentru ridicarea nivelului culturei viilor guvernul a elaborat în anul trecut o lege, după care plantarea hibrizilor este cu desăvârșire oprită, ceeace impune o datorie organelor respective, cari au în sarcină grija îmbunătățirii gospodăriilor sătești, să ia măsuri pentru a da posibilitate gospodarilor de la sate să se aprovizioneze pentru plantarea viilor lor cu butași altoiți în condițiuni normale.

Din situația lucrărilor de măsurătoare, calcul și aplicarea parcelării comunicată nouă de către Inspectoratul Cadastrului din Chișinău, constatăm că în campania anului 1930 s'au executat în județul nostru următoarele lucrări:

| | |
|---|---|
| S'a măsurat una moșie în suprafață de . . . . | 181 ha. |
| S'a calculat parcelarea la 26 moșii în suprafața de . . . | 7.382 „ |
| S'a aplicat parcelarea la 32 moșii în suprafața de . . . | 10.091 „ |
| Valoarea lucrărilor executate este de lei . . . . | 1.027.697 |

## COOPERAȚIA.

După datele Uniunei Cooperative „Basarabia", pe teritoriul județului nostru funcționează următoarele societăți cooperative:

| | |
|---|---|
| 1) Bănci populare . . . . . | 87 |

| | |
|---|---|
| 2) Cooperative de consum | 26 |
| 3) „ agricole | 13 |
| 4) Obștii de cumpărare | 21 |
| 5) Diferite societăți cooperative | 11 |
| Total | 158 |

Starea aceștor unități cooperatiste la 31 Decembrie 1929 după cum se vede din situația cifrică (anexa Nr. 18) era destul de grea.

Datele cifrice pe anul 1930 încă nu sunt centralizate, deoarece acum se fac lucrările de închidere și concentrarea bilanțelor pe anul expirat.

După numărul unităților cooperative și după suma mijloacelor de cari dispun, cele mai numeroase și mai bine desvoltate sunt societățile cooperative de credit numite bănci populare.

Când producția cerealistă renta, era natural că toată gospodăria rurală să fie îndreptată spre producția cerealelor de export.

Locuitorii dela țară umblau după mari întinderi de pământ, aveau nevoe de vite de muncă, de mașini și unelte agricole.

Pentru cumpărarea sau arendarea pământului și pentru procurarea vitelor de muncă, a mașinilor și uneltelor agricole, locuitorii aveau nevoie de credite și credite eftine.

Față de această nevoie s'a înmulțit numărul băncilor populare, iar pentru cumpărarea și arendarea pământului, s'au înființat societăți cooperative speciale.

Astăzi conducerea cooperatistă stă în fața unei probleme foarte importante, creiată de criza economica și anume: dacă rentează să mai continuăm cu încurajarea agriculturei în direcția producției cerealelor de export și dacă rentează să se investească capital cooperatist în gospodării agricole cerealiste.

Față de această problemă, uniunea cooperativelor a ajuns la concluzia că în situația de astăzi nu mai rentează să se facă acest lucru, fiind că produsul gospodăriei noastre pulverizate în urma reformei agrare nu poate concura pe piața mondială cu produsele altor țări mai înaintate exportătoare de cereale.

Admițând această stare de lucru, uniunea s'a hotărât se dea o altă desvoltare cooperației noastre în genere și din acest punct de vedere a elaborat un plan detaliat de reconstrucția economică a Basarabiei întregi.

Acest plan s'ar putea rezuma astfel :

*a)* Se va face o propagandă întinsă între săteni pentru micșorarea terenului cultivat cu cereale de export în favoarea culturei plantelor furagere ;

*b)* Se va propaga între săteni necesitatea creșterei vitelor și păsărilor, făcând din această ramură cea mai principală parte în gospodăria rurală.

*c)* Se vor acorda credite numai cu scopul încurajerii creșterei vitelor și a păsărilor și nici decum pentru încurajarea gospodăriei cerealiste.

*d)* Se vor aduna gospodăriile mici pulverizate în gospodării mari colective-cooperatiste.

*e)* Pentru creșterea mai rațională a vitelor și păsărilor și mai ales pentru vânzarea mai avantajoasă a produselor se va propaga necesitatea înființării unor cooperative pentru valorificarea produselor animale.

Pentru realizarea acestui plan, uniunea are nevoie de sprijinul larg al Camerei Agricole, al Consiliului județean, și al altor instituțiuni economice și administrative.

Este nevoie ca :

*a)* In mai multe sate din județul nostru să se organizeze cursuri cooperatiste-zootehnice, conferințe populare, cu participarea specialiștilor din partea camerei agricole, precum și din partea județului.

*b)* Consiliul județean și Camera agricolă să ajute la răspândirea vitelor de rasă de lapte, a porcilor de soiu bun, cât și a pasărilor, organizând aprovizionarea sătenilor cu aceste alimente în modul cel mai avantajos, termen de plată lung, sau chiar și în mod gratuit.

Acesta ar fi în rezumat planul de lucrări, pe care cooperația vrea să-l realizeze în cel mai apropiat viitor.

## INSTRUCȚIUNEA PUBLICĂ.

Trecând la instrucțiunea publică, în primul rând ținem să arătăm situația celor 2 școli înființate și întreținute de județ.

## ȘCOALA DE AGRICULTURĂ DIN CRICOVA.

Școala de agricultură gradul 1 din satul Cricova, înființată în anul 1914 de către fosta Zemstvă a județului Chișinău, se găsește sub conducerea administrației județului Lăpușna, la care au trecut în anul 1926 bunurile fostei Zemstve.

Înființarea acestei școli se datorește voinței proprietarului Ion Ciorescu din comuna Budești, jud. Lăpușna, decedat din viață în anul 1887, exprimată în testamentul răposatului, lăsat în favoarea Zemstvei județului.

Prin acest testament Zemstva județului Chișinău a moștenit dela răposatul Ion Ciorescu o cotă de pământ în suprafața de 400 ha. luându-și obligația înființării unei școli de agricultură pentru fii de plugari.

Zemstva a exploatat moșia și vestitele cariere de piatră din Cricova prin arendare, formând treptat într'un șir de ani un capital considerabil pentru construcția și înzestrarea viitoarei școli.

După multe discuții îndelungate în adunările generale ale Zemstvei asupra tipului școalei, s'a hotărât înființarea unei școli inferioare de agricultură, similare școalelor de agricultură existente în Basarabia (Grinăuți și Cocorozeni), pendinte de Stat și în anul 1911 sub președinția răposatului M. Glavce, proprietar din Ciopleni Gruseva, jud. Lăpușna, s'a pus piatra fundamentală a școalei.

In acelaș an d-l D. Andreev, nepotul defunctului I. Ciorescu, interesându-se foarte mult de înfăptuirea dispozițiunilor testamentare ale unchiului său și văzând lucrările pornite, a lăsat și el un testament, prin care dona moșia sa din „Redi" în suprafață de 410 ha. parte integrală din moșia lăsată

de răposatul Ion Ciorescu tot școalei și în anul 1915 după moartea d-lui Andreev moșia a și trecut pe seama Zemstvei.

Dar școala nu s'a folosit de această moșie, întrucât până în anul 1918 a fost arendată de răposatul d-l D. Andreev, iar în 1918 a fost expropriată. Primele construcții ale școalei, proectate de inginerul județului I. Lalevici și aprobate de Zemstvă, au fost terminate la sfârșitul anului 1913. In perioada 1911 – 1913 s'au construit următoarele clădiri:

I. Corpul principal cu 2 etaje și subsol și mai multe apartamente pentru clase, cancelarie, sală de ședințe, dormitoare, sufragerie, bucătărie și alte dependințe ale școalei propriu zise.

II. Locuința directorului, compusă din 6 odăi.

III. O clădire cuprinzând 2 locuințe a trei camere pentru profesori.

IV. O clădire pentru baie, spălătorie și bucătărie.

V. O magazie pentru cereale cu șopron pentru uneltele agricole.

VI. Un grajd pentru 40 capete de vite cu locuință pentru grajdar

VII. O clădire pentru apeduct.

VIII. O pivniță pentru depozitarea zarzavaturilor.

Toate aceste clădiri sunt construite din piatră și acoperite cu țiglă.

Cu această învestire și cu un inventar viu și mort foarte redus la 1 ianuarie 1914 școala a făcut prima înscriere a elevilor în număr de 22.

Războiul mondial, izbucnit în acelaș an, a împiedicat desvoltarea normală a școalei. In localul ei s'a instalat un spital pentru răniți. Din cei 22 elevi în urma numeroaselor mobilizări au fost promovați în clasa a 3-a în anul 1916, numai 7.

Din cauza împrejurărilor de mai sus a doua admitere a avut loc numai în anul 1916, când s'au înscris în clasa I-a 16 tineri.

In anul 1917 s'a desființat spitalul instalat în localul școalei și s'a deschis încă o clasă, școala având astfel 3 clase cu numărul complect de elevi.

Anii 1918 – 1920 au fost cei mai grei pentru viața școalei.

Evenimentele politice și sociale din această perioadă fac ca școala să piardă subvenția, atât din partea Zemstvei, pe atunci dezorganizată, cât și acea din partea Ministerului de Agricultură Rus, de care se bucura până în anul 1918.

Tot în anul 1918 școala a rămas numai cu 210 ha; restul de 600 ha. din întreaga proprietate de 810 ha. fiind expropriat de comisia de expropriere și împroprietărire.

Școala trece prin zilele negre. Lăsată la voia întâmplării se întreține numai cu mijloacele sale proprii. Noi înscrieri de elevi nu se mai fac. Din fericire școala a rămas neatinsă de valul groaznic al bolșevismului, deși a stat în calea mișcării armatelor dezorganizate ruseți. Nici țărănimea din satele vecine n'a pricinuit școalei nici o daună.

Starea acesta de agonie a școlii durează până în toamna anului 1920.

Atunci comisia interimară a Zemstvei de sub președinția d-lui T. Neaga începe să se ocupe mai de aproape de soarta școalei din Cricova.

S'a numit un director în persoana d-lui Cazimir Cozlovschi fost director mai mulți ani la școala de agricultură din Grinăuți. S'a completat numărul profesorilor și s'a făcut înscrierea elevilor în clasa I-a a școalei.

Tot în anul 1920 școala trece cu întreținerea la județ, iar veniturile din gospodăria școalei se varsă la Administrația Financiară pe seama județului.

De acum începe o perioadă de viață normală. In fiecare an se face regulat în luna Septembrie înscrierea elevilor în cl. I a pe baza unui examen de admitere în limitele programului analitic al școalelor primare.

In anul 1923 școala a dat prima serie de absolvenți, cari au executat complect și fără întrerupere programul teoretic și practic al celor 4 ani.

Sumele ce le elibera județul în primii ani după 1920, ajungeau numai pentru întreținerea școalei propriu zise. Nu erau bani de unde să se dea și pentru desvoltarea gospodăriei și investirile necesare. Numai în anul 1925 s'a construit în regie o clădire destinată pentru un atelier mecanic, lemnărie și fierărie.

In anul 1926 școala a mai fost înzestrată cu o clădire primită dela Direcțiunea Silvică și cu o pepinieră în suprafață de 5½ ha.

Cu anul 1928 încep zile mai fericite și școala intră într'o perioadă de desvoltare progresivă în toate direcțiile. In acest an școala a fost înzestrată cu 2 clădiri de mare importanță: una pentru oi și o moară, ambele de piatră și acoperite: prima cu țiglă, iar a doua cu tablă zincată.

In anul 1929 s'a construit un pătul pentru 50.000 kgr. porumb în stulețe. In anul 1930 s'a reparat la ferma „Redi" o clădire destinată pentru cramă și s'a început construcția unei clădiri destinată pentru 2 locuințe cu câte 3 camere și bucătărie pentru 2 profesori.

Această clădire așezată în fața parcului școalei între cele două clădiri vechi pentru locuința directorului și a profesorilor, este de mare importanță pentru viața școalei căci se vor evacua apartamentele din corpul principal al școalei, actualmente acupate de profesori și corpul principal al școalei va fi liber să servească numai intereselе învățământului.

Alte clădiri pentru diferite ramuri ale gospodăriei și pentru ferma de vite de tot felul, așteaptă rândul lor și credem, că treptat toate se vor face.

Pe lângă serviciile de fond, ce s'au făcut din an în an, școala a sporit treptat și cu inventar viu și mort. Astfel în 1927 școala a procurat un tractor de 10 h. p. marca „Internațional", care a ușurat foarte mult executarea lucrărilor de câmp și a perfecționat technica lor.

Școala a mai fost înzestrată cu o mașină de treier cu o mașină de aburi, care în timp de iarnă servește moara. Mașina de treier servește gospodăria școalei și se dă în exploatare particulară, aducând venituri considerabile școalei.

Treptat s'au cumpărat vaci și tauri de rasa „Simental" și în cursul anului 1930 aproape s'a înoit grajdul de cai, căpătând un aspect potrivit acestei instituții

Turma de oi caracul a crescut dela 24 capete în 1920, la 82 în 1930, afară de cele vândute anual în număr de 20—30 capete.

Calitățile acestei turme au făcut ca ea să fie recunoscută ca una

din cele mai de seamă nu numai la noi, dar și peste hotarele țării.

Drept dovadă este faptul, că turma școalei a fost în ultimii ani obiectul unor excursiuni din Franța, Ceho-Slovacia, Germania și Polonia, și a fost recunoscută ca una din cele mai bune în Europa. Școala stă mai slab cu creșterea porcilor, dar și în această direcție progresează și va ajunge la înălțimea cerințelor timpului de astăzi.

Învățământul școalei se conduce în strictă conformitate cu dispozițiunile legii învățământului agricol din 1929 și regulamentului învățământului agricol din 1930.

Școala are numărul legal de profesori și personal administrativ.

Durata cursului teoretic și practic este de 4 ani. Practica se face în gospodăria școalei. Toți elevii actualmente în număr de 81 sunt bursieri. Zece luni elevii le petrec în localul școalei, ocupați cu studiul teoretic și practic agricol, participând la lucrări în toate ramurile gospodăriei. După 4 ani de muncă tinerii absolvă școala, având o pregătire destul de bună în ramurile principale ale agriculturei, viti-culturei și creșterei vitelor.

Absolvenții se bucură de termen redus în armată

Dela înființarea școalei până în prezent au absolvit școala 141 tineri. După datele statistice de cari dispunem, acești absolvenți aplică forțele lor în diferite direcții :

| | |
|---|---|
| In gospodăria lor proprie | 32 |
| In serviciul Statului, în cea mai mare parte cu caracter agricol | 17 |
| In serviciul R. M. S. | 7 |
| „ „ Camerei Agricole | 3 |
| „ „ Administrației județului | 9 |
| In învățământul primar (suplinitor) | 2 |
| In serviciul fiscului | 6 |
| „ „ P. T. T. | 1 |
| In organizația cooperatistă | 4 |
| In serviciul particular | 14 |
| „ „ Tehnic (mecanici, electricieni, etc.) | 3 |
| Decedați din viață | 4 |
| Nu este cunoscut | 8 |
| Continuă studiile | 17 |
| din cari 2 au terminat și universitatea. | |
| In anul 1917 au absolvit școala | 6 |
| „ 1919 „ „ „ | 12 |
| „ 1920 „ „ „ | 16 |
| „ 1923 „ „ „ | 6 |
| „ 1924 „ „ „ | 15 |
| „ 1925 „ „ „ | 16 |
| „ 1926 „ „ „ | 12 |
| „ 1927 „ „ „ | 17 |
| „ 1928 „ „ „ | 14 |
| „ 1929 „ „ „ | 12 |
| „ 1930 „ „ „ | 15 |
| Total | 141 |

Din datele de mai sus vedem, că 20 absolvenți s'au abătut dela specialitatea lor. Aceasta se datorește poate împrejurărilor grele, în cari se găsește astăzi tineretul în lupta lui pentru existență.

Fiecare tânăr, silit de nevoile vieței, întrebuințează forțele sale unde poate. Nu mai puțin credem, că acest rezultat se datorește și faptului, că administrația școalei în primii ani de activitate a admis în școală tineri străini de viața agricolă.

Actualmente 99% din elevi sunt feciori de plugari și credem, că numărul celor abătuți dela profesiunea lor se va micșora. Conducerea școalei se ocupă stăruitor cu desvoltarea spiritului profesional agricol la elevi, întrebuințând toate mijloacele pentru a forma o concepție de plugari conștienți de menirea lor.

Absolvenții școalei se prezintă în viața publică ca elemente bine pregătite. Reușesc pretutindeni la examenele de concurs și dovedesc dragostea de muncă și calități morale, precum și un renume bun școalei în Basarabia și în țară. După cum se vede din cele de mai sus, școala progresează cu pași siguri în toate direcțiile.

Școala pregătește tinerii și în direcția tehnicei agricole.

Școala are posibilitatea să producă semințe din toate culturile, cari trebuie să preocupe gospodăriile țărănești în lupta lor cu criza de astăzi.

Ea contribue mult la îmbunătățirea rasei de oi și porci în județ.

In anul 1930 școala a avut ur-

mătorul personal didactic și administrativ:

Un director,
3 profesori specialiști,
2 profesori de obiecte generale,
1 conferențiar de apisericultură,
1 șef de cultură,
1 contabil secretar,
1 intendent,
1 subchirurg,
1 maestru de muzică,
1 magazioner,

Un personal inferior de serviciu în număr de 11 pentru școală și în număr de 4 pentru ferma școalei.

In anul 1930 numărul elevilor a fost în toate clasele de 75, iar pe clase a fost repartizat astfel: clasa I-a—27; clasa II-a—19; clasa III-a — 14 și clasa IV-a—15.

După localități elevii sunt repartizați: din județul Lăpușna—37, jud. Orhei—23 jud. Soroca—4 jud. Cetatea-Albă 3. Restul de 8 din alte județe, prin urmare mai mult de jumătate sunt din alte județe.

Numărul zilelor de curs teoretic pe clase a fost: în clasa I-a 115, clasa 2-a 107, clasa 3-a 111, clasa 4-a 109. Numărul orelor pe clasă și pe toate obiectele: clasa I-a—448, clasa 2-a—423, clasa 3-a 432, clasa 4-a—430. Au absolvit cursul 13 elevi. Au intrat 36 elevi.

| | |
|---|---|
| In anul 1930 s'a cheltuit cu întreținerea școalei . . . . . | 1.743.209 lei. |
| Salarul personalului didactic și administrativ . . . . . | 1.194.915 „ |
| Total. . | 2.938.124 lei. |

Această cheltuială este prea mare pentru județul nostru în situația financiară grea de astăzi. In trecut județul era ajutat de către Ministerul de Agricultură rus și de către Zemstva Gubernială cu sume destul de considerabile, ceiace în prezent nu avem, cu toate că am intervenit de mai multe ori către Ministerul de Agricultură.

### Școala de meserii din Vasieni.

Școala de meserii din Vasieni a fost înființata în anul 1883, ca atelier de meserii pentru a răspândi între locuitorii județului meseriile: fierăria și rotăria. Aceste două meserii s'au predat în mod practic de către doi maeștri.

A contribuit foarte mult la deschiderea acestei școli proprietarul din localitate Iosif Oganovici, care a donat locul pentru școală în suprafață de 4 300 m. p. și a stăruit mult pentru înființarea ei în fața consiliului județean. El a fost și primul curator al acestei școli.

Conducerea școalei a fost încredințată dirigintelui școalei primare din localitate. Grija pentru bunul mers al școalei o avea curatorul numit de către consiliul județean.

In anul 1910 s'au înființat două secții: strungăria și lăcătușeria Până în anul 1912 elevii erau externi, școala neavând clădiri pentru adăpostirea lor. In anul 1912 s'au construit clădirile necesare pentru ateliere, internat, bucătăria și locuința directorului. In timpul războiului 1914—1915 în clădirile școalei s'a instalat un spital militar rus. In anul 1923 atelierul de meserii a fost transformat în școala elementară de meserii, care a funcționat până în anul 1931 sub aceasta denumire.

Cu începere din anul 1931 ea se va transforma în școala inferioară de meserii cu programul și cursul școalelor similare de Stat.

Personalul didactic și administrativ în anul 1930 a fost compus din:

1 director,
1 învățător de obiecte generale,
4 maeștri, după cele 4 secții de meserii: fierar, tâmplar, rotar-lemnar și lăcătuș-strungar,
1 secrerar contabil,

In anul școlar 1929—1930 școala a avut 48 elevi, repartizați după secții astfel:

**Fierăria:**

Clasa IV—5
Clasa III—3
Clasa II—4
Clasa I—5

**Lăcătușeria și strungăria:**

Clasa IV—4
Clasa III—1
Clasa II—-
Clasa I—-

**Rotăria:**

Clasa IV—-
Clasa III--1
Clasa II—5
Clasa I—7

**Tâmplăria:**

Clasa IV—-
Clasa III—5
Clasa II—6
Clasa I—2

Au absolvit cursul în anul 1930 lacătuși—3, și fierari 4.

| | |
|---|---|
| In anul 1930 cu întreținerea școalei s'a cheltuit . . . . | 582.512 lei |
| Salariul personalului didactic și administrativ . . . . | 448.367 „ |
| Total . . | 1.030.879 lei |

Venituri din diferite comenzi particulare s'au realizat în anul 1930 în sumă de . . . . . 107.416 lei

După examenul de admitere în clasa I-a în anul curent au intrat 15 elevi din 40 candidați.

### Invățământul primar.

In județul nostru funcționează în prezent 29 școli primare de băeți, 27 de fete, 215 mixte și 17 grădini de copii, având 568 învățători titulari, 116 suplinitori și 17 conducătoare de grădini de copii.

Pe lângă școli mai funcționează și cursuri complimentare, cari desigur au o mare însemnatate, dacă sunt organizate bine și au ate-

liere pentru îndeletniciri practice.

Lucrările practice luaseră o desvoltare destul de mare, ceia ce s'a evidențiat mai ales la expoziția de fine de an.

Până la 1 Ianuarie a. c. la aceste școli au funcționat maeștri și maestre, cari din motive de economie bugetară au fost puși în disponibilitate pe acea dată.

Toate aceste școli din județ funcționează în 177 localuri proprii și 111 închiriate, având în total 392 săli de clasă, adică cu 292 mai puțin decât cere numărul învățătorilor, ceia ce însemnează, că majoritatea școalelor funcționează în condițiuni anormale.

Din datele recensământului se constată, că în toate satele sunt aproximativ 62.000 copii, obligați a urma cursul primar, dar în anul 1930 au urmat regulat abia 14358 din 32.797 înscriși, iar în anul școlar în curs 13.846 din 33428 înscriși.

Frecvența slabă se datorește mai multor cauze ca: lipsa de îmbrăcăminte și încălțăminte la copii, neaplicarea amenzilor prevăzute de legea obligativității, dar cea mai principală este desigur ignoranța populației și neînțelegerile dese dintre autoritățile administrative și școlare ale satelor. In anul școlar în curs s'a mai adăogat și lipsa de combustibil, din care cauză unele școli au fost nevoite să-și suspende cursurile. Lipsurile acestea se datoresc și faptului, că Comitetele școlare fiind desființate, altele în locul lor sunt numai în curs de înființare.

Aci ținem să arătăm, că județul are 15 localuri de școli primare proprii, construite de fosta Zemstva a județului în satele: Zberoaia, Pojorâni, Vadu-lui-Vodă, Cărpineni, Trușeni, Țipala, Șapte-Sate, Durlești, Zembreni, Coiușna, Hanul-Vechi, Peticeni, Grătești, Sipoteni și Ciuciuleni și 26 localuri trecute pe seama județului în anul 1917 dela fosta Administrație a mănăstirilor din străinătate în satele: Buda, Vălcinețî —2, Vorniceni, Vânători, Horodiștea—2, Căpriana, Costuleni, Malcoci, Mirești, Nisporeni—2, Nemțeni Obileni, Sadova—2, Scoreni, Ciobanca, Ciorăști, Vărzărești—2, Lozova, Strășeni—2, și Pârjolteni.

Toate aceste localuri prin dispozițiunile dela centru au fost trecute pe seama Ministerului de Instrucțiune Publică și în sarcina noastră rămâne să cercetăm modul trecerei acestor localuri pe seama Ministerului și să căutăm a valorifica dreptul județului asupra lor, lucrul la care am și pornit.

In cursul anului 1930, județul a contribuit la repararea clădirilor de școli cu suma de 362.297 lei și la construcții de localuri de școli cu suma de 50.000 lei.

Reparațiunea localurilor de școli s'a făcut sub conducerea și supravegherea personalului serviciului technic al județului.

In fine putem spune, că grija situației școlilor din județ a fost una din primele preocupări ale noastre. Am căutat ca prin ordine și alte măsuri să impunem organelor administrative sătești să achite la timp sumele prevăzute în bugetele sătești pentru întreținerea școlilor. Am fost nevoiți chiar să aplicăm pedepse disciplinare primarilor și încăsătorilor sătești, cari n'au fost la curent cu plata acestor sume.

**Cercurile Culturale:**

Toți membrii corpului didactic din județ sunt împărțiți în 33 cercuri culturale. Aceste cercuri țin ședințe intime și ședințe publice Ședințele publice, fiind organizate special pentru sateni, au o mare insemnatate culturală, căci totdeauna să ține o conferință folositoare populației și o serbare școlară. Aceste ședințe se țin lunar în fiecare cerc, mutându-se din sat în sat.

## CULTUL

Populația din județul nostru în masă este de confesiune creștino-ortodoxă și numai un mic număr de locuitori sunt de alte confesiuni.

Satele din județul nostru sunt împărțite după protopopii în 4 cercuri:

1) Cercul I cu reședința protopopului în orașul Chișinău cuprinde 35 parohii din cari 15 în orașul Chișinău.

2) Cercul II cu reședința protopopului în satul Hâncești cuprinde 35 parohii.

3) Cercul III cu reședința protopopului în satul Călărași cuprinde 36 parohii.

4) Cercul IV cu reședința protopopului în satul Nisporeni cuprinde 33 parohii.

Toate parohiile sunt înzestrate cu pământ bisericesc.

Vorbind despre cult, nu putem trece cu vederea o constatare cam tristă.

După cum cunoașteți și D-vs., în unele sate din județul nostru avem sectanți baptiști. Comunitățile baptiste, cari deocamdată sunt încă în număr mic, sunt formate din oameni străini: coloniști și foști orășeni, cari au adoptat dogmele baptizmului dela orașe și numai un mic număr de locuitori localnici au îmbrățișat baptizmul părăsind credința strămoșească.

In timpul de urmă, am fost informați că în unele sate mai cu seamă în raza plășii Hâncești, locuitorii ortodocși tind spre baptizm. Am căutat să cercetăm cauzele acestui curent neplăcut și dăunător credinței noastre strămoșești și din cercetările făcute în mod absolut discret de organele administrative, am constatat că acest curent nu se datorește convingerilor de ordin religios, ci mai mult nemulțumirilor, pe cari preoții le creiază cu taxele mari ce le pretind pentru oficierea diferitelor slujbe religioase ca: botezuri, cununii și înmormântări. Locuitorii susțin cu deplin drept că dacă preoții sunt salarizați de Stat, au locuințe și pământ, ei nu trebuie să pretindă taxe mari pentru săvârșirea datinelor creștinești.

Locuitorii nemulțumiți au fost povățuiți să adreseze plângerile lor în aceasta chestiune I. P. S. Mitropolit al Basarabiei și protopopilor respectivi, iar nu organelor administrative.

Am ținut să vă aduc la cunoștință această neplăcută constatare, pentru că aceste fapte creiază nu numai o consecință față de cult, ci și o stare de nemulțumire sufletească a maselor, care poate fi speculată ușor în altfel

de propagandă, decât aceia privitoare la cult.

Rămâne să sperăm, că forurile duhovnicești respective vor lua măsuri în consecință pentru ca nemulțumirea sufletească a poporănilor ortodocși să fie alinată și spiritele liniștite.

Cu aceasta încheind raportul nostru asupra județului, avem onoare a vă ruga, să binevoiți a lua act de cele arătate și eventual a decide asupra măsurilor ce le-ați crede necesare. Din partea noastră, vom continua a ține cont de datoria ce ne este pusă în sarcină și a face totul pentru îndreptarea nevoilor observate.

*Președintele Delegației Consiliului județean Lăpușna,*

**T. Suruceanu.**

---

Județul Lăpușna

# SITUAȚIA

Anexa No. 1

**asupra rezultatului recensământului general al populației din 1930. (După agenzile controlorilor de circumscripții).**

| No. circum | DENUMIREA CIRCUMSCR. | Numărul locuitorilor | Numărul clădirilor | Numărul întreprinderilor | Numărul gospodăriilor |
|---|---|---|---|---|---|
| I | Budești | 14288 | 3306 | 50 | 2932 |
| II | Ialoveni | 21341 | 4565 | 48 | 4514 |
| III | Mereni | 14786 | 3091 | 37 | 3144 |
| IV | Sireți | 23310 | 4893 | 84 | 4955 |
| V | Cărpineni | 17252 | 3744 | 105 | 3876 |
| VI | Costești | 20044 | 4280 | 67 | 4403 |
| VII | Hâncești | 22790 | 4786 | 268 | 5228 |
| VIII | Vâsieni | 14357 | 3312 | 60 | 3346 |
| IX | Bolduresti | 20325 | 4874 | 115 | 4837 |
| X | Ciuciuleni | 17769 | 3901 | 115 | 4118 |
| XI | Nemțeni | 17018 | 3836 | 150 | 3993 |
| XII | Nisporeni | 19289 | 4613 | 174 | 4775 |
| XIII | Călărași oraș | 4705 | 891 | 397 | 1160 |
| | com. | 18761 | 4373 | 91 | 4554 |
| XIV | Gălești | 15659 | 3554 | 51 | 3556 |
| XV | Sipoteni | 14684 | 3368 | 75 | 3394 |
| XVI | Vorniceni | 28000 | 6362 | 185 | 6378 |
| | Total | 304378 | 67749 | 2072 | 69163 |

Județul Lăpușna

# SITUAȚIA

A nexa No. 2

**Privitoare la mișcarea populației în cursul anului 1930.**

| Lunele | Nașteri | | Total | Căsătorii | Totalul morților | Morți după sex și vârstă | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | Sex bărbătesc | | | | Sex femeesc. | | | |
| | Băeți | Fete | | | | 1-5 | 6-18 | 19 în sus | Total | 1-5 | 6-14 | 15 în sus | Total |
| Ianuarie | 315 | 276 | 591 | 73 | 542 | 146 | 12 | 114 | 272 | 149 | 11 | 110 | 270 |
| Februarie | 524 | 535 | 1059 | 680 | 447 | 140 | 16 | 74 | 230 | 105 | 11 | 101 | 217 |
| Martie | 638 | 606 | 1244 | 20 | 535 | 150 | 14 | 116 | 280 | 122 | 15 | 118 | 255 |
| Aprilie | 708 | 632 | 1340 | 8 | 554 | 138 | 25 | 93 | 256 | 149 | 13 | 136 | 298 |
| Maiu | 744 | 681 | 1425 | 51 | 496 | 144 | 30 | 76 | 250 | 116 | 20 | 109 | 245 |
| Iunie | 645 | 607 | 1252 | 59 | 444 | 139 | 10 | 65 | 214 | 124 | 21 | 85 | 230 |
| Iulie | 708 | 682 | 1390 | 29 | 523 | 172 | 12 | 84 | 268 | 177 | 10 | 68 | 255 |
| August | 768 | 723 | 1491 | 19 | 546 | 189 | 12 | 82 | 283 | 187 | 9 | 67 | 263 |
| Septembrie | 662 | 682 | 1344 | 77 | 474 | 175 | 9 | 53 | 237 | 154 | 6 | 77 | 237 |
| Octombrie | 763 | 718 | 1481 | 626 | 517 | 185 | 10 | 86 | 281 | 157 | 6 | 73 | 236 |
| Noembrie | 467 | 512 | 979 | 1034 | 581 | 199 | 14 | 98 | 311 | 170 | 12 | 88 | 270 |
| Decembrie | 337 | 368 | 705 | 23 | 537 | 165 | 13 | 95 | 273 | 157 | 7 | 100 | 264 |
| | 7279 | 7022 | 14301 | 2699 | 6195 | 1942 | 177 | 1036 | 3155 | 1767 | 141 | 1132 | 3040 |

Anexa No. 3.

# SITUAȚIA

**Acțiunilor serviciului Contencios al jud. Lăpușna pe anul 1930—10 Martie 1931.**

| No. crt. | | Numele și pronumele persoanelor în cauză | Valoarea acțiunei în Lei | Conținutul dosarului pe scurt (Situația procesului) |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 1 | V. Genunchi | 30.000— | Admisă acțiunea, pârâtul a făcut apel. Citația nu s'a primit. |
| 2 | 2 | A. Țaruș (reclamant) | — — | Pretinde diferența de lei 558,60 la renta ce o primește dela Ad-ția jud. scos de pe rol. |
| 3 | 3 | Direc. C. F. R. (recl.) | 292.05 | Perimat. |
| 4 | 4 | A. Filipov (recl.) | 25.000— | Scos de pe rol recl. nu stărue în proc. |
| 5 | 5 | V. Madan (recl.) | — — | Scos de pe rol recl. nu stărue în proc. |
| 6 | 6 | I. Barcaru | — — | Conform răspunsului primit de la judec. Hâncești No. 6357/931 judecata este suspendată până la pronunțerea Inalt. Curți de Conturi. |
| 7 | 7 | V. Grajdeanu | — — | Pârâtul este condamnat să plătească suma de lei 100 (amendă). |
| 8 | 8 | P. Gândarencu | — — | Contravenientul legii drumurilor, declinat competința la ocol. 4 Chișinău. |
| 9 | 9 | Bostanica și alții | 30.000— | Acțiunea de revendicarea contra locuitorilor cari au ocupat în mod samovolnic terenul destinat pent. dispensarul Strășeni în suprafața de 1 ha. Termen de judecată 26/II-931. |
| 10 | 10 | P. Grincov | 6.750— | Datoria pentru pomi fructifieri ridicați dela punctul Petricani, termen de judecată 26/III-931. |
| 11 | 11 | A. Gavrilan | 20.150— | I d e m. |
| 12 | 12 | Maior Voia | 34.840— | Datoria pentru produsele agricole, ridicate dela punctul Afumați, prin cartea de judecată No. 248/930 este obligat să plătească 400 lei cheltueli + fond. |
| 13 | 13 | M. Chintescu | 17.637— | Arenda neachitată p. moșia Budei-Vaculiță pe anii 1928—1929. |
| 14 | 14 | I. Ponomarev | 2.000— | Contravenientul legii drumurilor, pârâtul a făcut apel. |
| 15 | 15 | N. Budeanu | 15.409— | Prin cartea de judecată este obligat a plăti județului 14.558 lei și 500 cheltueli p. tractorul stricat la șc. Cricova Recl. a făcut apel. |

| No. crt. | | Numele și pronumele persoanelor în cauză | Valoarea acțiunei în Lei | Conținutul dosarului pe scurt (Situația procesului) |
|---|---|---|---|---|
| 16 | 16 | T. Leu | 5.000— | Contr. leg. drum. Condamnat la amenda 5.000 lei, a făcut apel. |
| 17 | 17 | E. Jeverdan | 1.700— | Spargerea geamului de la gheleograful din curtea Administrației, termen de jud. 27 Martie 1931. |
| 18 | 18 | I. Nicolaide | 1.256— | Datoria p. lemnele luate în iarnă anilor 1926—1927, term. de jud. 27/III-1931. |
| 19 | 19 | M. Chintescu | 8.351— | I d e m. |
| 20 | 20 | S. Niță | 3.506 90 | I d e m. |
| 21 | 21 | D. Ciugureanu | 2.704 80 | I d e m acțiunea admisă. |
| 22 | 22 | T. Turiev | 1.373 40 | I d e m I d e m. |
| 23 | 23 | E. Cornea | 850— | I d e m. |
| 24 | 24 | V. Trofimov | 1.310— | I d e m. |
| 25 | 25 | M. Popa | 368— | I d e m, citația nu s'a primit. |
| 26 | 26 | A. Moldovanu | 184— | I d e m. |
| 27 | 27 | A. Goldenberg | 9 321— 500 spese | Cu adresa No. 4103/930 jud. Orhei ne face cunoscut, că averea sechestrată aparține fiului pârâtului. Se va pune un nou sechestru pe averea A. Goldenberg p. suma datorată. |
| 28 | 28 | N. Șor | 2.600— | Stricăciunile produse șoselei Chișinău-Hâncești-Prut cu transportul cazanului de aburi. Termen de jud. 12 Martie 1931. |
| 29 | 29 | M. Abelic | 2.684 08 | Cu adr. No. 2076/931 s'a cerut term. de jud. datorii Casei de Credit Mărunt |

## LA TRIBUNAL.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 30 | 1 | B. Sterchin (recl.) | 6.000— | Pretinde dobânda p. întârzierea plății de 100.000 lei dela județ. S'a făcut apel. |
| 31 | 2 | A. Rozenștein (recl.) | 130.000— | Acțiunea suspendată pe data de 30/X-930. Reclamantul nu stăruie în proces. |
| 32 | 3 | C. Stefan (contencios) | — — | Reclamantul are sent. definitivă p. reintegrarea în serviciu, însă nefăcând formele cerute, hotărârea nu poate fi obligatorie pentru județ. |
| 33 | 4 | I. Măciucă | — — | Pierdere de acte. Județul nu este constituit partea civilă, nesuferind prejudicii. |

| No. crt. | | Numele și pronumele persoanelor în cauză | Valoarea acțiunei în Lei | Conținutul dosarului pe scurt (Situația procesului) |
|---|---|---|---|---|
| 34 | 5 | I. Castraveți | 10.000— | Contraven. Legii drumurilor. Termen de judecată 13 Maiu 1931. |
| 35 | 6 | Comit. șc. Hâncești cu Condrea | 40.000— | Proc. în care se apără interesele șc. Hâncești, recl. nu stăruie în proces. |
| 36 | 7 | Soc. „Economic" rec. | 117.915— | Pretinde achit. unei comenzi de tablouri făcute p. școlile din jud. Ter. de jud. 3/IV-931. |
| 37 | 8 | M. Beraru | 70.000— | Chiria p. loc. ocupată în imobilul jud. Termen de judecată 22/IV-931. |
| 38 | 9 | Sechestru la venitul județului | 431.877— | Concilierea admisă la Com. Centr. Rev. acțiunea înaintată Trib. pe data de 13/I, citația nu s'a primit. |
| | | **LA CURTEA DE APEL** | | |
| 39 | | A. Crijevschi | Contencios | Reintegrare în serviciu. Comisiunea de disciplină l'a destituit. Suspendat. |
| 40 | | P. Leonard (apelant) | 40.648— | Datoria p. marfa ridicată dela depozitele Zemstvei. Term. de jud. 20/IV-931. |
| 41 | | N. Amilcar (recl.) | 100.000— | Pretinde despăgubiri p. timpul dela punerea în disponibil. până la ocuparea serviciului. Termen de jud. 23/III-931. |
| 42 | | S. Gavriliță (recl.) | 7.462— | Pretinde diferența de salar, s'a făcut recurs. |
| 43 | | D. Fratman | Contencios | Admisă acț. nu s'a primit comunicarea. |
| 44 | | Dir. G-lă P. T. T. | 1,475.092— | Restituirea inventar. telef. rechiziționat la jud. Termen de jud. 4/V-931. |
| | | **LA CURTEA DE CASAȚIE** | | |
| 45 | 1 | M. Golubovici | Contencios | Reintegrare în serv. Term. de jud. 15/V-931. |
| 46 | 2 | Centrala Cooper. de producție și consum (recl.) | 9.752— | Pretinde restituirea sumei arătate p. marfa luată dela depozitul acestei cooperative. Înaintat recurs. Citația nu s'a primit. |
| 47 | 3 | Gh. Alexandrescu | — | Judelul este scos din cauză. Ministerul de Război rămâne să-și valorifice pretențiunile. Recurentul nu stăruie în proces. |
| 48 | 4 | Minister. de Finanțe | 2,015.468.02 | Termen de jud. 15/V-931. |

| No. crt. | | Numele şi pronumele persoanelor în cauză | Valoarea acţiunei în Lei | Conţinutul dosarului pe scurt (Situaţia procesului) |
|---|---|---|---|---|
| | | **PROCESELE PENALE** | | |
| 49 | 1 | E. Castano | 1.000.000— | Distrugerea de acte şi dosare aparţinute jud. Lăpuşna. Termen de jud. 22/V-931. |
| 50 | 2 | P. Zaverşeniuc | 6.263— | Insuşirea salarului d-lui Remenco, demisionat. Partea civ. a judeţului. |
| 51 | 3 | P. Draguţan | 1.000— | Acţiunea înaintată Parchetului. Partea civilă se constituie judeţul. |
| 52 | 4 | S. Zapolschi | 420.000— | Condamnat la 5 ani închisoare, pentru delapidarea de bani ai fostei Zemstvei, dispărut. |
| 53 | 5 | I. Pleşca | Abuzuri | Partea civ. constit. sat. Străşeni. |
| 54 | 6 | N. Ţugulea | „ | „ „ „ „ Măcăreşti. |
| 55 | 7 | V. Creţu | „ | „ „ „ „ Micleuşeni. |
| 56 | 8 | Gh. Socol | Falş | „ „ „ „ Vălcineţi. |
| 57 | 9 | M. Razmeriţa | Abuzuri | „ „ „ „ Căpriana. |
| 58 | 10 | T. Enache | „ | „ „ „ „ Tălăeştii-Noi. |
| 59 | 11 | E. Patraşcu | Ucidere | Partea civ. constit. Particular. |
| 60 | 12 | I. Barcaru | 27.555— | Contravenientul legii contabilităţii publice, suspendat. |
| 61 | 13 | I. Platon | Delapidare | Part. civ. const. sat. Rezeni. |
| 62 | 14 | P. Patraşcu | 14.917— | Termen de judecată 15/V-931. |
| | | **LA COMITETUL LOCAL DE REVIZUIRE.** | | |
| 63 | 1 | Incasarea taxelor pentru consultaţii | | Reclamaţiunea serviciului sanitar s'a făcut apel la Comitetul Central de Revizuire. |
| 64 | 2 | A. Untilov (recl.) | Contenc. | In ziua pe 10 Februarie respinsă contestaţia. |
| 65 | 3 | I. Pârvu (recl.) | „ | I s'au admis în parte pretenţiunile. Hotărârea nu este comunicată. |
| | | **LA COMITETUL CENTRAL DE REVIZUIRE.** | | |
| 66 | 1 | Casa Autonomă a drumurilor de Stat. | | Cerem restituirea inventarului judeţului. Acţiunea admisă. Se va face acţiune către inst. ordinare, după primirea hotărârei. Com. Cent. rev. |

| No. crt. | | Numele şi pronumele persoanelor în cauză | Valoarea acţiunei în Lei | Conţinutul dosarului pe scurt (Situaţia procesului) |
|---|---|---|---|---|
| 67 | 2 | Atrib. Deleg. Cons. jud. în interval de sesiuni. | | S'a judecat pe data de 20/XI-930. Admisă concilierea. Hotărârea nu s'a primit. |
| 68 | 3 | Lotul Vorniceni şi Afumaţi | | Admisă concilierea, făcându-se acţiune de revendicare la instanţele ordinare. |
| 69 | 4 | Atrib. func. Prefecturi şi Delegaţiei judeţene. | | Acţiunea admisă pe data de 4/XII/930. S'a cerut rezult. procesului cu No. 33125. |
| 70 | 5 | A. Troşin | Contenc. | Acţiunea pentru restabilirea în funcţiune. Respins. |
| 71 | 6 | Jetoane de prezenţă pe 1930. | 16.000— | Admisă concilierea. |
| 72 | 7 | Sechestru aplic. de Ad-ţia Finan. | 1.256.877— | S'a făcut apel la Trib. în contra deciziei Ad-ţiei Finan. No. 23 din 28/II 931. |
| 73 | 8 | Anularea ordonanţei de plată. | 22.000— | Concilierea admisă. |
| 74 | 9 | Jetoane de prezenţă pe 1931. | — — | S'a înaintat acţiunea prin care am cerut revederea hotărârei No. 321/930 a Com. L. R. |
| 75 | 10 | Casa Generală de Pesiuni. | 2.180,533— | Oprirea sumei contrar dispoziţ. legii pent. org. Ad-ţiei locale. Termen de jud. 27/III-931. |
| | | **LA CORPUL DE PORTAREL.** | | |
| 76 | 11 | M. Sicorschi | 4.800— | A plătit 1.000 lei p. restul datoriei se va aplica sechestr. pe avere, fiind, ca inculpatul cu toate că a promis achitarea datoriei lunar, nu s'a ţinut de promisiune, azi ne mai fiind funcţionar. |
| | | | 200 spese | |
| 77 | 12 | I. Panuş | 510 24 | S'a aplicat sechestru pe salar din care s'a reţinut până în prezent suma de lei 14.211. S'a făcut o nouă adr. Inspect. şcol. cerându-se reţinerea de lei 9.021, restul datoriei. |
| | | | 18,300 86 | |
| | | | 4.600— | |
| | | Total... | 23.213— | |
| | | | —14.211— | |
| | | | 9.021— | |
| 78 | 13 | Ovşii Vax. | 60.000— | S'a aplicat sechestru pe averea pârâtului, au fost 2 licitaţii, la cari din lipsa de concurenţi nu s'a vândut nimic. Inculpatul este insolvabil şi este dator şi altor persoane ca : Banca oraşului. S. Ţigler, cari n'au incasat de la el nimic, cu toate că au titluri executorii pentru sumele datorate. |
| | | | 300 chelt. | |
| 79 | 14 | V. Strigo | 7.000— | Pârâtul a dispărut. |

| No. crt. | | Numele și pronumele persoanelor în cauză | Valoarea acțiunei în Lei | Conținutul dosarului pe scurt (Situația procesului) |
|---|---|---|---|---|
| 80 | 15 | A. Cocerva | 2.650 — | I d e m |
| 81 | 16 | S. Sârbu | 1.312 — | I d e m |
| 82 | 17 | Puhalov-Cerevatov | 19.124 — | S'a pus sechestru pe salarul inculpatului la Banca orașului. S'a restituit suma de 3080 lei, actualmente inculpatul a rămas fără serviciu. |
| | | | 3 080 — | |
| | | | 15 044 — | |
| 83 | 18 | Filip Alexandru | 20 000 — | S'a pus sechestru pe averea pârâtului. S'a |
| | | | 2000 chelt. | incasat 500 lei. S'a făcut intervenție la Corpul Portăreilor. |
| 84 | 19 | C. Merzianov | 12.542 — | Pârâtul a dispărut. |
| 85 | 20 | I. Nacu | 134 000 — | S'a admis de curtea de Apel suma de lei 84.000. Se va face sechestrarea pe averea pârâtului în județul Soroca. |
| 86 | 21 | P. Vornicov și alții. | 750 — | Fiind suma mică s'a dipus să se incaseze în mod ad-tiv. S'a făcut adresa respectivă la Trib. ca să ni-se elibereze titlu executoriu. |
| 87 | 22 | D. Grosu | 6 495 — | S'a sechestrat pentru suma de lei 1200 niște obiecte din casă, cari trebue să fie vândute prin licitație (raport. Preturei Călărași No. 1739/930). |

## PROCESE TERMINATE.

| | | |
|---|---|---|
| 1 | O. Rotaru | Terminate în anul 1930. |
| 2 | Soc. Auto-Transport | |
| 3 | A. Talmațchi | |
| 4 | A. Siținscaia | |
| 5 | M. Beraru | |
| 6 | Interesele șc. Cricova | |
| 7 | Cooperativa „Folosul nostru". | |
| 6 | A. Enescu | |
| 9 | M. Vandelmaier | |
| 10 | N. Poltavțev | |
| 11 | St. Voicu | |
| 12 | A. Siținschi | |
| 13 | N. Nani | |
| 14 | V. Madan | |
| 15 | M. Glavcea | Terminate în anul 1931. |
| 16 | Amendările funcționarilor sătești | |

## DIVERSE.

1. — Avize la ordonanțele comunelor Bolduresti și Budești, cerute de Serviciul Technic.

2. — Ajutorul juridic, dat primăriei Budești în chestiunea cu banca populară „Oltenia".

3. — Formele legale în chestiunea liniei ferate Chișinău—Sahaidac.

4. — Conceptarea adreselor în chestiunea diurnilor și jetoanelor de prezență a consilierilor județeni.

5. — Verificarea și încheerea contractelor.

6. — Avizurile date pentru deslușirea cazurilor cu alegerea din Selișțea-Veche și Călărași-Târg, ce s'au efectuat în conformitate cu legea organică a ritului ovreesc.

7. — Avizurile date în chestiunile de contestații la alegerile sătești comunale și județene pentru delegația județului cu susținerea intereselor județului în aceeea privință la Com. L. Rev. în cazurile de apel.

8. — Traducerile din rusește a unor articole ce atingeau onoarea legiuitorului în chestia de alegeri.

9. — Formele de procedură la evacuarea și primirea mobilierului, rămas dela D-l M. Beraru

10. — Ridicare recepiselor drept plată pentru Inchisoarea Militară.

11. — Deslușiri și explicațiuni date diferitelor biurouri la aplicarea nouei legi administrative.

12. — Somațiile trimise mai multor persoane în diferite chestiuni.

13. — Citirea Monitorului Oficial până la luna Noembrie 1930.

14. — Prezentarea de 178 ori la diferite instanțe judecătorești pentru susținerea intereselor județului în anul 1930 și 49 ori în anul 1931.

# SITUAȚIA

Anexa No. 4

**Veniturilor și Cheltuelilor din bugetul județului pe exercițiul 1930 cu arătarea încasărilor și plăților efectuate dela 1 Ianuarie 1930 până la 1 Martie 1931.**

| No. capitolelor | VENITURI | Evaluațiuni bugetare | Incasări efectuate |
|---|---|---|---|
| | PARTEA I. | | |
| | **Venituri normale și periodice.** | | |
| I | Veniturile din impozite directe | 20250000 | 15729841 |
| II | Veniturile averilor mobile și imobile | 184490 | 110665 |
| III | Din contribuția Statului | 2776128 | 2776128 |
| IV | Veniturile drumurilor | 11425376 | 9362745 |
| V | Veniturile serviciului sanitar | 100000 | 112052 |
| VI | Veniturile din exploatarea diferitelor intreprinderi economice | 2110000 | 1349504 |
| VII | Venituri diverse | 50000 | 764082 |
| | | 36895994 | 30205017 |
| | PARTEA II. | | |
| | **Venituri extraordinare și accident.** | | |
| I | Capitaluri și excedente | 216332 | 216332 |
| | PARTEA III. | | |
| | **Venituri cu destinație specială.** | | |
| I | Venituri din împrumuturi | 3885791 | 394631 |
| | Total | 40998117 | 30815980 |
| | Venituri din contribuțiunile Statului: | | |
| | Ajutor pentru împlinirea lipsurilor buget. | 2000000 | 3000000 |
| | Ajutor pentru întreținerea de spitale | 1700000 | 1416660 |
| | Pentru acoperirea cheltuelilor de alegeri comunale și sătești | 600000 | 600000 |
| | Total General | 45298117 | 34832640 |

| No. capitolelor | CHELTUELI | Credite acordate | Sume ordonanțate | Plăți efectuate |
|---|---|---|---|---|
| | PARTEA I. | | | |
| | **Cheltueli normale și periodice.** | | | |
| I | Datorile județului | 782959 | 462241 | 462241 |
| II | Administrația și Contabilitatea | 6613303 | 5893645 | 5865450 |
| III | Serviciul Sanitar | 7305367 | 6195516 | 6168902 |
| IV | Serviciul Veterinar | 664000 | 655914 | 655914 |
| V | Serviciul Technic | 10256194 | 4041083 | 4041083 |
| VI | Serviciul luvățământului | 1932500 | 1739172 | 1739172 |
| VII | Asistența publică | 113000 | 93950 | 93950 |
| VIII | Serviciul Economic | 6169826 | 5684007 | 5665097 |
| IX | Cheltueli p. autoritățile Statului | 337735 | 296651 | 296651 |
| X | Cheltueli diverse | 1436300 | 724916 | 724916 |
| XI | Fond p. deschidere de credite | 1756556 | — | — |
| | Credite extraordinare | 3828254 | 1126712 | 1111376 |
| | | 41195994 | 26913807 | 26834752 |
| | PARTEA II. | | | |
| | **Cheltueli extraordinare.** | | | |
| XII | Cheltueli de înzestrare și edilit. | 216332 | 156168 | 147268 |
| | PARTEA III. | | | |
| | **Cheltueli de destinație spec.** | | | |
| XIII | Construcții de șosele noui | 3885791 | 493465 | 493465 |
| | Total | 45298117 | 27563440 | 27475485 |
| | Sume sechestrate și vărsate la Stat de către Ad-ția Financiară fără credit bugetar și fără ordonanțe de plată | — | — | 2612410 |
| | Total General | 45298117 | 27563440 | 30066262 |

# TABLOU

Anexa No. 5

**de situația financiară a satelor din județul Lăpușna pe anul 1930.**

| No. curent | DENUMIREA SATELOR | Prevederi bugetare | | TOTAL | Incasări efectuate în cursul anului | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Din cotele adiționale și alte venituri obișnuite | Din taxa domiciliară și cotizația pentru stradă | | | |
| 1 | Cricova | 11700 | 71400 | 83100 | 66847 | |
| 2 | Balabanești | 13050 | 55200 | 68250 | 41925 | |
| 3 | Sahaidac | 9850 | 47200 | 57050 | 52944 | |
| 4 | Budești | 36700 | 148000 | 184700 | 150248 | |
| 5 | Cruzești | 7600 | 64500 | 72100 | 46610 | |
| 6 | Togatin | 5600 | 46700 | 52300 | 37970 | |
| 7 | Ciopleni | 44700 | 114500 | 159200 | 152058 | |
| 8 | Colonița | 15900 | 73800 | 89700 | 64043 | |
| 9 | Corjeva | 50300 | 140000 | 190300 | 129223 | |
| 10 | Fundu-Togatin | 4900 | 41200 | 46100 | 18251 | |
| 11 | Malaești | 16400 | 59925 | 76325 | 67491 | |
| 12 | Vadu-lui-Vodă | 44100 | 98500 | 142600 | 122556 | |
| 13 | Buga | 17700 | 88300 | 106000 | 104022 | |
| 14 | Ciocana-Nouă | 7500 | 41800 | 49300 | 25935 | |
| 15 | Goiana-Veche | 8200 | 37000 | 45200 | 35239 | |
| 16 | Bacioi | 116900 | 187970 | 304870 | 275775 | |
| 17 | Danceni | 33200 | 88600 | 121800 | 86584 | |
| 18 | Ialoveni | 55850 | 281280 | 337130 | 275516 | |
| 19 | Malcoci | 23800 | 88315 | 112115 | 69649 | |
| 20 | Mileștii-Mici | 53900 | 152750 | 206650 | 185203 | |
| 21 | Nimoreni | 76400 | 118000 | 194400 | 188808 | |
| 22 | Suruceni | 50550 | 146700 | 197250 | 185037 | |
| 23 | Sociteni | 10800 | 36950 | 47750 | 27771 | |
| 24 | Bubueci | 30300 | 147000 | 177300 | 110831 | |
| 25 | Durlești | 84155 | 244100 | 328255 | 285047 | |
| 26 | Chetros-Neamț | 13000 | 60900 | 73900 | 48893 | |
| 27 | Chirca | 17700 | 69300 | 87000 | 49363 | |
| 28 | Cimișeni | 38900 | 117750 | 156650 | 104109 | |
| 29 | Puhoi | 68000 | 223200 | 291200 | 182745 | |
| 30 | Sângera | 20750 | 106050 | 126800 | 113698 | |
| 31 | Beliești | 14150 | 64520 | 78670 | 45152 | |
| 32 | Cojușna | 590649 | 164262 | 754911 | 216381 | |
| 33 | Drasliceni | 33675 | 156800 | 197675 | 118565 | |
| 34 | Ghidighici | 35100 | 108400 | 143500 | 107626 | |
| 35 | Micauți | 20650 | 95000 | 115650 | 56334 | |
| 36 | Negrești | 15200 | 80950 | 96150 | 50020 | |
| 37 | Rădeni | 29205 | 50920 | 80125 | 63639 | |
| 38 | Roșcani | 12450 | 58500 | 70950 | 44100 | |
| 39 | Sireți | 42800 | 215500 | 258300 | 183534 | |
| 40 | Trușeni | 69600 | 324632 | 394232 | 284787 | |
| 41 | Zamoși | 11500 | 59455 | 70955 | 51614 | |
| 42 | Magdacești | 7300 | 41400 | 48700 | 20414 | |

| No. curent | DENUMIREA SATELOR | Prevederi bugetare | | TOTAL | Incasări efectuate în cursul anului | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Din catele adiționale și alte venituri obișnuite | Din taxa domiciliară și cotizația pentru strajă | | | |
| 43 | Cighirleni | 24000 | 110000 | 134000 | 79552 | |
| 44 | Costești | 303246 | 443700 | 746946 | 607940 | |
| 45 | Gaureni | 6200 | 28500 | 34700 | 26150 | |
| 46 | Hanul-Vechi | 8400 | 45000 | 53400 | 35362 | |
| 47 | Horăști | 56800 | 165480 | 222280 | 165394 | |
| 48 | Molești | 40200 | 162000 | 202200 | 135383 | |
| 49 | Pojoreni | 15200 | 50400 | 65600 | 47868 | |
| 50 | Rezeni | 74000 | 282000 | 356000 | 284077 | |
| 51 | Zâmbreni | 24700 | 80400 | 105100 | 80680 | |
| 52 | Țipala | 31400 | 134500 | 165900 | 123528 | |
| 53 | Balceana | 25400 | 103800 | 129200 | 76624 | |
| 54 | Carpineni | 539159 | 246000 | 785159 | 512063 | |
| 55 | Lăpușna | 77800 | 241400 | 319200 | 195970 | |
| 56 | Negrea | 18800 | 57800 | 76600 | 49211 | |
| 57 | Principele Carol | 34250 | 101700 | 135950 | 82295 | |
| 58 | Leușeni | 32000 | 144600 | 176600 | 96163 | |
| 59 | Tălăești-Noi | 28475 | 104900 | 133375 | 99399 | |
| 60 | Bozieni | 17000 | 69500 | 86500 | 41985 | |
| 61 | Bușeni | 56500 | 219960 | 276460 | 197096 | |
| 62 | Caracui | 57550 | 197600 | 255150 | 183976 | |
| 63 | Farladani | 15600 | 64300 | 79900 | 68757 | |
| 64 | Fundu Galbina | 16800 | 140300 | 157100 | 91667 | |
| 66 | Hancești | 553890 | 174800 | 728690 | 531062 | |
| 66 | Logonești | 36100 | 153300 | 189400 | 76845 | |
| 67 | Mereșeni | 32700 | 76900 | 109600 | 47981 | |
| 68 | Sarata-Galbena | 128150 | 224775 | 352925 | 214710 | |
| 69 | Bardar | 46500 | 210800 | 257300 | 245246 | |
| 79 | Horodca | 7400 | 71200 | 78600 | 28513 | |
| 71 | Manoilești | 27800 | 162682 | 190482 | 154916 | |
| 72 | Ruseștii Noi | 53500 | 178800 | 232300 | 194153 | |
| 73 | Ulmu | 58287 | 250000 | 308287 | 226297 | |
| 74 | Vasieni | 20600 | 148190 | 168790 | 153184 | |
| 75 | Ruseștii Vechi | 3700 | 23600 | 27300 | 20529 | |

Anexa No. 6.

# TABLOU

**de personalul sanitar, care a făcut serviciul la dispensarile din județ în anul 1930.**

| No. crt. | Denumirea dispensarului | Ce personal are | Numărul consultațiilor | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|
| 1 | Mereni | 1 Medic<br>3 agenți sanitari<br>2 moașe | 5683 | Plătit de stat.<br>Localul închiriat cu 10.000 lei anual. |
| 2 | Sireți | 1 Medic<br>4 agenți sanitari<br>3 moașe | 4924 | Plătit de stat<br>Localul proprietatea județului (voloste). |
| 3 | Strășeni | 1 Medic<br>3 agenți sanitari<br>1 moașă | 3809 | Plătit de stat<br>Localul închiriat cu 20.000 lei anul. |
| 4 | Vorniceni | 1 Medic<br>2 agenți sanitari<br>2 moașe | 2162 | Plătit de stat<br>Localul proprietatea județului. |
| 5 | Bolduresti | 1 Medic<br>4 agenți sanitari<br>3 moașe | 2259 | Plătit de stat<br>Localul propr. județului. |
| 6 | Ciuciuleni | 1 Medic<br>3 agenți sanitari<br>2 moașe | 3576 | Plătit de stat<br>Localul închiriat cu 8000 lei anul. |
| 7 | Lăpușna | 1 Medic<br>3 agenți sanitari<br>2 moașe | 2887 | Plătit de stat<br>Localul propr. județului. |
| 8 | Hâncești | 1 Medic<br>3 agenți sanitari<br>2 moașe | 3617 | Plătit de stat<br>Localul închiriat cu 8000 lei anual. |
| 9 | Costești | 1 Medic<br>3 agenți sanitari<br>2 moașe | 3586 | Plătit de stat<br>Localul închiriat cu 22000 lei anual. |

| No. crt. | Denumirea dispensarului | Ce personal are | Numărul consultațiilor | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|
| 10 | Ialoveni | 1 Medic<br>3 agenți sanitari<br>3 moașe | 3684 | Plătit de stat<br>Localul propr. județului. |
| 11 | Sipoteni | 1 Medic<br>3 agenți sanitari<br>1 moașă | 2499 | Plătit de stat<br>Localul închiriat cu 10000 lei anual. |

Anexa No. 7.

# SITUAȚIA

**Instituțiilor sanitare din județ, prevăzute în bugetul anul 1931. Privitor la numărul dispensarilor, ele au rămas aceleași ca în anul 1930.**

In județ funcționează 5 spitale, cu acelaș personal, ca și în anul 1930, și anume, Hâncești cu 45 paturi, Văsieni cu 35 paturi, Șapte Sate cu 40 paturi și Vorniceni cu 40 paturi.

Spitalul Vadu-lui-Vodă, s'a desființat și a rămas numai dispensar.

Spitalele Nisporeni și Pârjolteni, s'au transformat în infirmerii.

S'a creiat 2 infirmerii noi Bolduresti și Cărpineni.

Dintre infirmerii: funcționează numai Pârjolteni, care în cursul lunei Ianuarie a avut 10 bolnavi contagioși.

Infirmeriile au fost prevăzute cu următorul personal.

| No. crt. | Denuminea infirmeriei | Ce personal are | Observațiuni |
|---|---|---|---|
| 1 | Bolduresti | 1 Medic<br>1 ofic. sanitar<br>1 infirmier<br>1 servitor | Plătit de stat<br><br><br>Localul propr. județului |
| 2 | Pârjolteni | 1 Medic<br>1 ofic. sanitar<br>1 infirmier<br>1 servitor | Plătit de stat<br><br><br>Localul propr. județului |
| 3 | Nisporeni | 1 Medic<br>1 ofic. sanitar<br>1 infirmier<br>1 servitor | Plătit de stat<br><br><br>Local închiriat |
| 4 | Cărpineni | 1 Medic<br>1 ofic. sanitar<br>1 infirmier<br>1 servitor | Plătit de stat<br><br><br>Local închiriat |

Anexa No. 8.

# TABLOU

**de spitalele și personalul medical superior și inferior, precum și de personalul de serviciu existent în anul 1930.**

| No. curent | Denumirea spitalului | Numărul paturilor | Personalul spitalului | Numărul consultațiilor | Numărul bolnavilor tratați în spital | | Suma încasată dela bolnavi | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | cu plată | fără plată | | |
| 1 | Vadu-lui Vodă | 15 | 1 Medic<br>1 ofic. sanit.<br>6 servitori | 4456 | 27 | 306 | 2920 | Local. închiriat cu 56.000 lei anual. |
| 2 | Văsieni | 25 | 1 Medic<br>2 ofic. sanitari<br>Pers. de serv.<br>8 servitori | 4585 | 258 | 567 | 23280 | Loc. propr. județului. |
| 3 | Șapte-Sate | 25 | 1 Medic<br>2 ofic. sanitari<br>1 pers. de serv.<br>7 servitori | 4610 | 77 | 356 | 12210 | Loc. propr. județului. |
| 4 | Călărași | 20 | 1 Medic<br>2 of. sanitari<br>6 servitori | 9514 | — | — | 45630 | Total bolnav. internați 647.<br>Loc. propr. județului. |
| 5 | Pârjolteni | 15 | 1 Medic<br>1 ofic. sanitar<br>5 servitori | 5397 | 46 | 256 | 6900 | Loc. propr. județului. |
| 6 | Nisporeni | 25 | 1 Medic<br>2 ofic. sanitari<br>6 servitori | — | 70 | 351 | 13395 | Loc. închiriat cu 40000 lei anual |
| 7 | Hâncești | 40 | 1 Medic<br>3 ofic. sanitari<br>1 pers. de serv.<br>8 servitori<br>1 mecanic | — | 251 | 709 | 29100 | Loc. propr. județului. |
| 8 | Vorniceni spital de tuberculoși | 40 | 1 Medic<br>1 intendent<br>1 ofic. sanitar<br>1 mecanic<br>8 servitori | — | — | 75 | — | Local proprietatea județului. |

Anexa No. 9.

## Mișcarea epidemiilor din județul Lăpușna

| Anii | Tifus Exantematic | | Febra Tifoidă | | Scarlatina | | Antrax | | Anghina Difterică | | Tetanos | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese |
| 1910 | 2415 | nu avem date | | | | | | | | | | |
| 1911 | 1991 | " | | | | | | | | | | |
| 1912 | 501 | " | | | | | | | | | | |
| 1913 | 627 | " | | | | | | | | | | |
| 1914 | 449 | " | | | | | | | | | | |
| 1915 | 937 | " | | | | | | | | | | |
| 1916 | 1579 | " | | | | | | | | | | |
| 1917 | 541 | " | | | | | | | | | | |
| 1918 | 422 | " | | | | | | | | | | |
| 1919 | 2046 | " | | | | | | | | | | |
| 1920 | 5860 | 360 | | | | | | | | | | |
| 1921 | 522 | 40 | | | | | | | | | | |
| 1922 | 250 | 28 | | | | | | | | | | |
| 1923 | 370 | 44 | | | 117 | 8 | | | | | | |
| 1924 | 361 | 38 | 153 | 14 | 37 | 1 | | | | | | |
| 1925 | 256 | 15 | 228 | 19 | 62 | 6 | | | | | | |
| 1926 | 212 | 28 | 78 | 16 | 92 | 4 | 16 | 1 | 9 | 1 | 2 | 2 |
| 1927 | 382 | 45 | 394 | 35 | 139 | 1 | 27 | 2 | 20 | 3 | 3 | 1 |
| 1928 | 124 | 16 | 196 | 37 | 95 | 5 | 39 | 1 | 42 | 12 | 3 | 1 |
| 1929 | 260 | 39 | 79 | 16 | 82 | 1 | 59 | 3 | 27 | 6 | 5 | 4 |
| 1930 | 454 | 49 | 98 | 13 | 269 | 15 | 63 | 3 | 54 | 9 | 4 | 2 |

Anexa No. 10.

## Mișcarea epidemiilor din județul Lăpușna

| Anii | Meningita cereba-spinală | | Tusa Convulsivă | | Morbili | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | | | | | | |
| 1926 | — | — | 107 | 2 | 746 | 31 | | | | | | |
| 1927 | 2 | — | 298 | 6 | 678 | 20 | | | | | | |
| 1928 | — | — | 774 | 39 | 519 | 31 | | | | | | |
| 1929 | — | — | 633 | 33 | 139 | 4 | | | | | | |
| 1930 | 4 | 4 | 417 | 27 | 1306 | 46 | | | | | | |

Anexa No. 11.

## Mișcarea boalelor sociale din județul Lăpușna

| Anii | Pelagră | | Tuberculoză | | Sifilis | | Conjuctivita granuloasă | | Malaria | | Cantitatea de chinina distribuită | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | No. cazurilor | Decese | Kgr. | Gr. |
| 1925 | 788 | nu avem date | — | — | — | — | — | — | 3700 | — | 22 | 572 |
| 1926 | 3853 | „ | 916 | 177 | — | — | — | — | 7870 | — | 19 | 169 |
| 1927 | 3169 | 40 | 1134 | 148 | 1056 | 3 | 745 | — | 4350 | — | 21 | 788 |
| 1928 | 2948 | 49 | 1410 | 191 | 1308 | 2 | 888 | — | 2750 | — | 16 | 750 |
| 1929 | 3185 | 82 | 1844 | 265 | 1561 | 27 | 1069 | — | 6400 | — | 28 | 530 |
| 1930 | 2736 | 118 | 2407 | 350 | 1748 | 21 | 1117 | — | 7300 | — | 25 | 872 |

Anexa No. 12.

# TABLOU

**De inspecțiile efectuate în cursul anului 1930 de către Medicii Veterinari de circ. din județul Lăpușna.**

| No. crt. | Denumirea circum. | Numărul Inspecț. | Numărul inspec. în tâng. de vite | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|
| 1 | Chișinău . . . | 134 | 26 | Un număr de 10 inspecții se fac obligatoriu în fie care lună de către Med. Veterinar de circ. |
| 2 | Hâncești . . . | 134 | 208 | |
| 3 | Nisporeni . . . | 139 | 168 | |
| 4 | Călărași B. . . . | 162 | 8 | |

Anexa No. 13.

# TABLOU

**De stațiunele de montă și activitatea lor, ce au funcționat în anul 1930.**

| No. crt. | Numirea Stațiun. de montă | Numărul Armasarilor | Numărul iepelor bătute | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|
| 1 | Mereni . . . . | 2 | 140 | |
| 2 | Hâncești . . . | 2 | 105 | |
| 3 | Nisporeni . . . | 2 | 104 | |
| 4 | Nișcani . . . . | 2 | 94 | |
| 5 | Pârjolteni . . . | 2 | 105 | |
| 6 | Sipoteni . . . . | 2 | 52 | |
| | | Total | 600 | |

# BULETIN STATISTIC

## De mişcarea epizootiilor dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1930.

| Numirea epizootiei | Comuna | Cătunul sau satul | Data ivirei | Curăţirea sau gardurilor infect. | Specia | Animale bolnave. Bolnave vechi | Noi. Prin infecţia naturală | Noi. Prin inoculare | Total | Moarte | Ucise | Vindecate | Rămase bolnav. | Vaccinate | Tratate cu ser | Datele în care s'a inspectat comuna | Observaţiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Antrax | Ialoveni | Ialoveni | 25-I | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | 25-I, 28-I | Conf. Lab. Nr. 37/930 |
| „ | Budeşti | Sahaidac | 24 II | 1 | ovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | 16 | | | „ „ Nr. 102,930 |
| „ | Hânceşti | Hânceşti | 28-II | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | | |
| „ | Budeşti | Vadu-lui-Vodă | 8-III | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | 8-III, 11-III, 16-III | „ „ Nr. 150/930 |
| „ | Vorniceni | Străşeni | 15-III | 1 | „ | — | 2 | — | 2 | 1 | | 1 | | | | | „ „ Nr 155/930 |
| „ | Costeşti | Rezeni, moşia Scripiţeni | 21-V | 1 cărd | „ | — | 3 | — | 3 | 2 | | 1 | — | 112 | | | „ „ Nr. 350/930 |
| „ | Nisporeni | Nisporeni | 26-V | 2 | „ | — | 2 | — | 2 | 2 | | | | | | | |
| „ | Ialoveni | Sângera | 24-V | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | | „ „ Nr. 373/930 |
| „ | „ | Sângera, moşia Schin | 31-V | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | | „ „ Nr. 373/930 |
| „ | Sireţi | Micăuţi | 4-VI | 1 cărd | ovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | 120 | | 4-II, 25-VI | „ „ Nr. 389/930 |
| „ | Călăraşi | Nişcani | 5-VI | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | | „ „ Nr. 357/930 |
| „ | Budeşti | Vadu-lui-Vodă | 18-VI | 1 | ovină | — | 4 | — | 4 | 4 | | | | | | 18 VI, 17, 28-VII, 15, 16-VIII | „ „ Nr. 435/930 |
| „ | „ | Buga | 22-VI | 1 cărd | „ | — | 12 | — | 12 | 12 | | | | | | 22-VI, 14-VII, 12, 27-VIII | „ „ Nr. 450/930 |
| „ | „ | Vadu-lui-Vodă | 16-VI | 2 | bovină | — | 2 | — | 2 | 2 | | | | 100 | | | „ „ Nr. 430/930 |
| „ | Costeşti | Rezina, moşia Botna | 9-VI | 1 cărd | ovină | — | 2 | — | 2 | 2 | | | | | | 9, 12-VI, 2, 20-VIII | „ „ Nr. 399/930 |
| „ | Nemţeni | Bujoru | 30-VI | 2 | bovină | — | 2 | — | 2 | 2 | | | | | | | |
| „ | Călăraşi | Selişţea-Nouă | 10-VII | 2 | „ | — | 2 | — | 2 | 2 | | | | | | | „ „ Nr 495 930 |
| „ | Budeşti | Vadu-lui-Vodă | 28-VII | 2 | ovină | — | 2 | — | 2 | 2 | | | | | | 28-II, 1, 5, 16-VIII | „ „ Nr. 578/930 |
| „ | „ | „ „ „ | 17-VII | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | 17, 28-VII, 1, 5, 16-VIII | „ „ Nr. 578/930 |

| Numirea epizootiei | Comuna | Cătunul sau satul | Data ivirei | Curților sau gardurilor infect. | Specia | Animale boln. Bolnave restă | Noi: Prin infecția naturală | Noi: Prin inocu-larea | Total | Moarte | Ucise | Vindecate | Rămase bolnav. | Vaccinate | Tratate cu ser | Datele în care s'a inspectat comuna | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Antrax | Ialoveni | Bocioi | 29-VII | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | 29-VII, 6, 20-VIII | Conf. Lab. Nr 584,930 |
| „ | Vorniceni | Bucovăț | 11-VIII | 1 conac | „ | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | 8, 12, 27-VIII | „ „ Nr. 615/930 |
| „ | Budești | Buga Maximovca | 11-VIII | 2 | ovină | — | 2 | — | 2 | 2 | | | | | | | |
| „ | Nisporeni | Nisporeni | 22-VIII | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | 6 | 1 | | |
| „ | Hâncești | Hâncești | 3-IX | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | — | | 1 | | | | 5, 8, 23-IX | „ „ Nr 693/930 |
| „ | Ialoveni | Bacioi | 5-IX | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | — | | 1 | | | | | „ „ Nr 722/930 |
| „ | Vorniceni | Pănășești | 19-IX | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | 5, 16, 31-X | „ „ Nr. 779/930 |
| „ | Sireți | Cojușna | 5-X | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | | |
| „ | Hâncești | Hâncești | 11-XI | 1 conac | porcină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | | | | |
| „ | Nemțeni | Șapte-Sate | 10-XII | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | | | | 11 | — | | |
| Febra-Aftoasă | Budești | Școala Cricova | 27-I | 1 cârd. | „ | — | 5 | 25 | 30 | — | | 30 | | | | 27-I, 14, 28-II | |
| „ | Vorniceni | Recea | 22-I | 55 | „ | — | 80 | 160 | 240 | — | | 240 | | | | 21-I, 11, 25-II | |
| „ | Sireți | Drăsliceni | 17-II | 6 | „ | — | 10 | — | 10 | — | | 10 | | | | 17-II, 12-III 1, 15-IV | |
| „ | Nemțeni | Grozești | 11-VII | 1 | „ | — | 13 | — | 13 | — | | 13 | | | | | |
| „ | Bolduresti | Treisteni | 20-III | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | — | | 1 | | | | | |
| Ruget | Nemțeni | Boghiceni | 2-VI | 4 | porcină | — | 4 | — | 4 | 2 | | 2 | | | | | |
| „ | Ialoveni | Bujoru, soc. în numele lui Hristos | 14-VI | 1 | „ | — | 1 | — | 1 | — | — | 1 | — | 5 | | 1, 14-VI, 4, 19-VIII | conf. Nr. 409/930 |
| „ | Sireți | Cojușna | 17-VI | 4 | „ | — | 7 | — | 7 | 4 | — | 3 | — | 38 | 3 | 17, 21-VI, 12, 27-VII | |
| „ | Ialoveni | Sociten | 24-VI | 30 | „ | — | 42 | — | 42 | 27 | — | 15 | — | 117 | 15 | 24-VI, 15, 30-VII | conf. Nr 475/930 |
| „ | Călărași | Nișcani | 1-VII | 5 | „ | — | 17 | — | 17 | 5 | — | 12 | | | | | |
| „ | Nemțeni | Bujoru | 14-VII | 3 | „ | — | 5 | — | 5 | 1 | — | 4 | | | | 13, 15, 30-IX | conf. Nr. 707/930 |
| „ | Ialoveni | Danceni | 13-IX | 1 cârd | „ | — | 6 | — | 6 | 4 | — | 2 | | | | | conf. Nr 742/930 |
| „ | Vorniceni | Vorniceni | 23-IX | 6 | „ | — | 6 | — | 6 | 6 | — | — | — | — | — | | |
| Pesta porcilor | Ialoveni | Mănăst. Suruceni | 10 I | 1 cârd | porcină | — | 16 | 19 | 35 | 9 | — | 26 | | | | 10-I, 1, 3-II | conf. Nr. 18/930 |
| „ „ | Nisporeni | Boltun și Cristeș | 14-VI | 10 | „ | — | 12 | — | 12 | 12 | — | — | — | — | — | | |
| „ „ | „ | Vărzărești | 1-X | 2 | „ | — | 8 | — | 8 | 8 | — | — | — | — | — | | |

| Numirea opizootiei | Comuna | Cătunul sau satul | Data ivirei | Curților sau gardurilor infect. | Specia | Animale boln. Bolnave vechi | Noi: Prin infecția naturală | Noi: Prin inoculare | Total | Moarte | Ucise | Vindecate | Rămase bolnav. | Vaccinale | Tratate cu ser | Datele în care s'a inspectat comuna | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Gurma | Mereni | Mereni | 15-I | 1 | cabalin | — | 1 | — | 1 | — | — | 1 | — | — | — | 15-I, 4, 18-II | |
| » | Sireți | Gratiești | 18-I | 1 | » | — | 1 | — | 1 | — | — | 1 | — | — | — | 18-I, 30-II, 7-III | |
| » | » | Roșcani | 21-I | 1 | » | — | 1 | — | 1 | — | — | 1 | — | — | — | 20-I, 22-II, 12 III | |
| Bronho - pneumonia vermin. | Budești | Școala Cricova | 3-II | 1 | ovină | — | 1 | — | 1 | 1 | — | — | — | — | — | 3, 8, 19-II | conf. Nr. 54/930 |
| Influența sau febra tif. | Mereni | Chetros Neamț | 26-II | 2 | cabalin | — | 25 | — | 25 | — | — | 25 | — | — | — | 26-II, 17, 30-III | |
| Turbare | Ialoveni | Danceni | 5-III | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | — | — | — | — | — | 5, 10, 15-III | |
| » | Nisporeni | Cioreşti | 22-III | 1 | » | — | 1 | — | 1 | 1 | — | — | — | — | — | | |
| » | Nemțeni | Șapte-Sate | 31-III | 1 | câine | — | 1 | — | 1 | — | 1 | — | — | — | — | | |
| » | » | » » | 31-V | 1 | » | — | 1 | — | 1 | — | 1 | — | — | — | — | | |
| » | Nisporeni | Nisporeni | 17-VI | 6 | » | — | 11 | — | 11 | 1 | 10 | — | — | — | — | | |
| » | Sireți | Cojușna | 9-VII | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | — | — | — | — | — | 10, 16-VII | |
| » | Costești | Cighirleni | 15-VII | 1 | » | — | 1 | — | 1 | 1 | — | — | — | — | — | | conf. Nr. 504/930 |
| Carbun - emfizematos | Nisporeni | Nisporeni | 5-III | 1 | bovină | — | 1 | — | 1 | 1 | — | — | — | — | — | | |
| Morva | Călărași | Volcineț | 24-I | 1 | cabalin | — | 1 | — | 1 | — | 1 | — | — | — | — | | |
| Scabie | Vorniceni | Străşeni | 6-III | 3 | bovină | — | 4 | — | 4 | — | — | 4 | — | — | — | | |
| » | Mereni | Mereni | 28-IV | 1 | cabalin | — | 1 | — | 1 | — | — | 1 | — | — | — | 28-IV, 15-V, 1, 30-VI | |
| » | Budești | Cecana-Nouă | 4-IV | 3 | » | — | 4 | — | 4 | — | — | 4 | — | — | — | 4, 25-IV | |
| » | Sireți | Cevcari | 5-IV | 1 | » | — | 1 | — | 1 | — | — | 1 | — | — | — | 5, 26-IV | |
| » | Mereni | Cimișeni | 29-IV | 2 | » | — | 2 | — | 2 | — | — | 2 | — | — | — | 29-IV, 19-V, 21-VI | |
| » | » | Bubueci | 26-VII | 1 | » | — | 1 | — | 1 | — | — | 1 | — | — | — | 26-VII, 11-VIII | |
| Piropul azmoza | Ialoveni | Suruceni | 13-V | 3 | bovină | — | 4 | — | 4 | 1 | — | 3 | — | — | — | 13, V, 7, 24-VI | conf. Nr. 294/930 |
| » » | Budești | Vadu-lui-Vodă | 13-VI | 1 | » | — | 1 | — | 1 | 1 | — | — | — | — | — | 13-VI, 14, 28-VII | |
| Holera păsărilor | Ialoveni | Danceni | 24-IX | 70 | păsări | — | 432 | — | 432 | 400 | — | 32 | — | — | — | 24-IX, 7, 15, 29-X | conf. Nr. 754/930 |

## Situația numerică a animalelor pe anul 1929 județul Lăpușna.

| CAI<br>Rassa: | ARMĂSARI | | | | | | Iepe ale propriet. | | Iepușoare sub 3 ani | Castrați | | TOTAL | | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | De prăsilă | | | | | | | | | | | | | |
| | Al Statului | Comunali | Partic. autor. | Part. intr. numai pt. iepele pr. | Sub 3 ani | Alții | Fără armăsarii propr. | Cu armăsarii propr. | | Peste 3 ani | Sub 3 ani | In anul curent | In anul trecut | |
| 1. Trapaș de rasa Orlov . | — | — | 3 | — | 7 | — | 15 | 10 | 9 | — | — | 44 | 40 | |
| 2. Curcituri de rasa indigenă (variet. mold.) cu trapași . . . . . | — | — | 20 | 302 | 873 | 442 | 5960 | 229 | 1939 | 9655 | 1804 | 21244 | 19362 | |
| 3. $^1/_2$ sânge Nonius . . . | — | — | 5 | 4 | 50 | 31 | 86 | 17 | 32 | 40 | 12 | 278 | 262 | |
| 4. Curcituri de rasa indig. (variet. mold.) cu variet. Nonius . . . . . | — | — | 6 | — | 17 | 26 | 628 | 25 | 60 | 118 | 36 | 816 | 763 | |
| 5. Curcituri de rasa indig. (variet. mold.) cu rasa Ardeneză . . . . . | — | — | 2 | — | 3 | 4 | 20 | 15 | 10 | 3 | 3 | 63 | 105 | |
| 6. Tipul calului de muncă al coloniștilor germani din sudul Basarabiei . . . | — | — | 1 | — | 3 | — | 14 | 11 | 19 | 6 | — | 47 | 35 | |
| 7. Rasa engleză . . . . | — | — | 2 | — | 3 | — | 2 | 1 | 2 | — | — | 10 | 5 | |
| 8. Curcituri de rasa indig. (variet. mold.) cu rasa engleză . . . . . | — | — | 3 | — | 2 | 3 | 25 | 10 | 5 | 2 | 3 | 53 | 5 | |
| Total . . . | — | — | 42 | 306 | 958 | 506 | 6650 | 318 | 2076 | 9824 | 1858 | 22525 | 20572 | |

| Vite cornute de prăsilă<br>Rasa: | Comunali | TAURI | | | | VACI | | JUNCI | | BOI | Juncani | TOTAL | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Particular autor. | Particular locuit. p. vacile sîngur. propr. | Sub 2 ani | Alții | Cari nu posed tauri | Cari posed tauri | Peste 2 ani | Sub 2 ani | Boi | Juncani sub 2 ani | In anul curent | In anul trecut |
| 1. Rasa Simental . . . . | — | 17 | — | 9 | 12 | 126 | 7 | 36 | 16 | — | — | 223 | 154 |
| 2. 1/2 sânge Simental. . . | — | 20 | 3 | 15 | 31 | 1821 | 237 | 822 | 950 | 672 | 713 | 5584 | 4332 |
| 3. Curcituri cu variet. bas. a rasei sură de stepă cu Sim. . . . . | — | 19 | 65 | 44 | 651 | 10727 | 315 | 1317 | 933 | 10063 | 3226 | 27360 | 26230 |
| 4. Rasa Pinţgau . . . . | — | — | 2 | 3 | 4 | 22 | — | 5 | — | — | — | 36 | 29 |
| 5. Curcituri cu var. basar. a rasei sură de stepă cu variet. roşie de lapte . | — | 8 | 13 | 45 | 30 | 3959 | 721 | 1480 | 2003 | 5107 | 571 | 13947 | 15244 |
| 6. Curcituri cu variet. bas. a rasei sură de stepă cu rasa Pinţgau . . . . | — | 5 | 3 | 4 | — | 346 | 18 | 180 | 215 | 60 | 90 | 921 | 878 |
| Total . . . | — | 69 | 86 | 120 | 728 | 17001 | 1308 | 3840 | 4117 | 15902 | 4600 | 47771 | 46767 |

| O I<br>Rasa: | BERBECI | | | | | Oi peste 1 an ale propriet. | | Oi sub 1 an | Castrați | | TOTAL | | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | De prăsilă | | | | | | | | | | | | |
| | Comunali | Partic. autor. | Part. locuit. p. oile unui singur. propriet. | Sub 1 an | Alții | Fără berb. propr. | Cu berbeci propr. | | Peste un an | Sub un an | In anul curent | In anul trecut | |
| 1. Rasa „Karakul" . . . | — | 13 | 23 | 8 | — | 1021 | 170 | 327 | — | — | 1562 | 1445 | |
| 2. Curcituri de rasa Ţurcană cu Karakul . . . . | — | 165 | 2796 | 898 | 370 | 35239 | 36827 | 4126 | 1229 | — | 81650 | 91673 | |
| 3. Rasa turcană . . . . | — | 134 | 868 | 234 | 173 | 13850 | 15650 | 2580 | — | — | 33489 | 37359 | |
| 4. Rasa ţigae . . . . . | — | 3 | 9 | — | — | 378 | 170 | 20 | — | — | 540 | 530 | |
| Total . . . | — | 315 | 3696 | 1140 | 543 | 50488 | 52777 | 7053 | 1229 | — | 117241 | 131007 | |

| PORCI Rasa: | VIERI | | | | | Scroafe peste un an ale propriet. | | Scroafe sub 1 an | CASTRAȚI | | TOTAL | | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | De prăsilă | | | | | | | | | | | | |
| | Comunali | Part. autor. | Part. folos. p. scroafe unui singur pr. | Sub 1 an | Alții | Fără vieri prop. | Cu vieri prop. | | Peste un an | Sub 1 an | In anul curent | In anul trecut | |
| 1. Rasa Berk | — | 4 | 140 | 125 | 70 | 745 | 235 | 207 | 1405 | 1065 | 3994 | 1225 | |
| 2. Curcituri de porci indigeni cu rasa Berk | — | 23 | 197 | 137 | 625 | 2896 | 397 | 1378 | 2563 | 4241 | 12457 | 11012 | |
| 3. Rasa „Iork“ | — | 2 | 3 | 26 | 90 | 180 | — | — | 110 | — | 411 | 3535 | |
| 4. Curcituri de porci ind. cu rasa „Iork“ | — | 9 | 126 | 468 | 263 | 615 | 75 | 379 | 329 | 40 | 2304 | 1795 | |
| 5. Porci indigeni | — | — | 203 | 175 | 257 | 1366 | 345 | 688 | 1810 | 2531 | 7375 | 7213 | |
| Total | — | 38 | 669 | 913 | 1305 | 5802 | 1052 | 2652 | 6217 | 7875 | 26641 | 25678 | |

| ALTE ANIMALE | Adulte | Tineret | TOTAL In anul curent | TOTAL In anul trecut | OBSERVAȚIUNI |
|---|---|---|---|---|---|
| 1. Magari | 27 | 6 | 33 | 38 | |
| 2. Catâri | 1 | — | 1 | 3 | |
| 3. Capre | 239 | 52 | 291 | 574 | |
| 4. Iepuri de casă | 68 | 29 | 97 | 128 | |
| Total | 335 | 87 | 422 | 743 | |

| PĂSĂRI | Adulte | Tineret | TOTAL | | OBSERVAȚIUNI |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | In anul crt. | In anul trecut | |
| 1. Găini . . . . . | 220930 | 86950 | 307880 | 275217 | |
| 2. Gâște . . . . . | 16464 | 4692 | 21156 | 56611 | |
| 3. Rațe . . . . . | 15705 | 7465 | 23170 | 58448 | |
| 4. Curcani . . . . . | 3978 | 2131 | 6109 | 17263 | |
| Total . . . | 257077 | 101238 | 358315 | 417439 | |

| ALBINE | Stupi moderni | Stupi vechi | TOTAL | | OBSERVAȚIUNI |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | In anul crt. | In anul trecut | |
| Total . . . | 2323 | 2427 | 5750 | 4976 | |

| CÂINI | De lux | De poliție | Vânătoare | Ciobănești | De pază | TOTAL | | Impozite plătite de câini | OBSERVAȚIUNI |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | In anul curent | In anul trecut | | |
| Total . . . | 32 | — | 43 | 1450 | 33764 | 35289 | 33564 | — | |

| Întinderea și calitatea pășunilor | Naturale | Artificiale | De ogor | De pădure | De mirişte | Total | Observațiuni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 33.274 h. | 3.534 h. | 19.725 h. | 3.644 h. | 44.550 h. | 104 725 h. | |

| Numărul Animalelor | Cabaline | | Bovine | | Ovine | | Capre | | Suidee | | Totalul unităților de animale |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Peste un an | Sub un an | Peste un an | Sub un an | Peste 1/2 an | Sub 1/2 an | Peste 1/2 an | Sub 1/2 an | Peste 1/2 an | Sub 1/2 an | |
| Anunțată pentru pășunea comunală . . . . . | 11577 | 925 | 22453 | 2638 | 86609 | 5318 | 247 | 51 | 4583 | 1227 | 135628 |
| Care umblă pe altă pășuni. . | 458 | 75 | 1706 | 139 | 5804 | 158 | 34 | 2 | 206 | — | 8582 |

Anexa No. 16.

# TABLOUL

## Lucrărilor executate de Serviciul Technic al Drumurilor și Construcțiilor din județul Lăpușna.

| No. curent | ARĂTAREA LUCRĂRILOR | Poziția lucrărilor | Modul de executare | Valoarea lucrării după deviz Lei | Valoarea lucrării executate Lei | Economiile rezultate Lei | OBSERVAȚII |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | **LUCRĂRI EXECUTATE PE CALE DE ANTREPRIZĂ** | | | | | | |
| 1 | Aprovizionarea de piatră pentru construcția șoselei spre școala de Agricultură din Cricova | Șoseaua spre șc. de agricult. din Cricova km. 0+000—1+000 | Antrepriza E. Stefanovici | 176880 | 168036 | 8844 | |
| 2 | Construcția șoselei spre șc. de agricultură din Cricova | Idem km. 0+000—1+000 | S. și I. Bucșpun | 278676 | 250112 | 28564 | |
| 3 | Construcția unui podeț pe șoseaua spre școala de agricult. Cricova | „ km. 0+000 | M. Pleșca | 34474 | 32750 | 1724 | |
| 4 | Consolidarea podului între satele Bujoru și Sișcani | Drum natural | S. și I. Bucșpun | 53000 | 43212 | 9788 | |
| 5 | Construcția podului de lemn de 8 m. deschidere peste râul Ichel între satele Vadu-lui-Vodă și Coșerniță | În dreptul km. 31 a șoselei de Stat Chișinău—Criuleni | I. Grinberg | 375000 | 335240 | 29760 | |
| 6 | Construcția șoselei Lăpușna—Cărpineni, terasamente: | Șoseaua Lăpușna | | | | | |
| | *a*, km. 0+000—1+700 | Cărpineni km. 0+000—1+700 | Uniunea micilor industr. și meser. Filiala Chișinău | 490000 | 385812 | 104188 | |
| | *b*) km. 1+700—5+316,40 | Idem km. 1+700—5+316,40 | Idem | 490000 | 473890 | 16110 | |
| | *c*) km. 5+316,40—9+000 | Idem km. 5+316,40—9+000 | Idem | 500000 | 492500 | 7500 | |
| 7 | Aprovizionarea de piatră spartă pentru construcția șoselei Lăpușna—Cărpineni | Idem km. 0+000—3+000 | Ing. Gh. Stoica | 1281000 | — | — | In cursul de execuție recepția fixată la 25 Februarie 1931 |
| 8 | Construcția a 7 podețe pe șoseaua Lăpușna—Cărpineni | Șoseaua Lăpușna—Cărpineni km. 0+010, 1+250, 2+350, 3+000, 4+070, 3+100 și 3+750 | Uniunea Micilor Industr. și Meser. Filiala Chișinău | 268524 | 259126 | 9398 | |
| | | | TOTAL . . | 3947554 | 2440678 | 225876 | |

| No. curent | ARĂTAREA LUCRĂRILOR | Poziția lucrărilor | Modul de executare | Valoarea lucrării după deviz | Valoarea lucrării executate | Economiile rezultate | OBSERVAȚII |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Lei | Lei | Lei | |
| | **LUCRĂRI EXECUTATE IN REGIE.** | | | | | | |
| 9 | Repararea și întreținerea șoselei spre Sireți . | Șoseaua spre Sireți km. 0+000—1+000 | Buna învoiala E. Stefanovici | 64000 | 61760 | 2240 | |
| | Idem . . . . . | Idem | Regie | 16000 | 16000 | — | |
| 10 | Repararea a 15 podețe depe drumul natural Chișinău—Călărași . . . | Drumul natural Chișinău—Călărași | Regie | 70000 | 63822 | 6178 | |
| 11 | Construcția clădirilor pentru locuința profesorilor la școala de agricultură din Cricova . . . . . | Școala de agricultura din Cricova | Idem | 400000 | 399973 | 27 | |
| 12 | Repararea clădirilor la școala de agricultură din Cricova . . . . | | | 270000 | 169941 | 85 | |
| 13 | Transformarea magaziei în crama . . | | | | 99974 | | |
| 14 | Repararea Spitalelor și Dispensarilor din județ : | | | | | | |
| | *a)* Spitalul Văsieni . . . | sat. Văsieni | Regie | 40000 | 40000 | — | |
| | *b)* Spitalul Hânceşti . . . | com. Hânceşti | Regie | 85000 | 84801 | 199 | |
| | *c)* „ Șapte-Sate . . . | sat. Șapte-Sate | „ | 80000 | 80000 | — | |
| | *d)* „ Pârjolteni . . . | „ Pârjolteni | „ | 25000 | 23610 | 1390 | |
| | *e)* „ Călărași . . . | com. Călărași | „ | 35000 | 29727 | 5273 | |
| | Dispensarul Ialoveni . . . | „ Ialoveni | „ | 10000 | 9664 | 336 | |
| | „ Bolduresti . . . | „ Bolduresti | „ | 56000 | 54129 | 1871 | |
| | „ Lăpușna . . . | „ Lăpușna | „ | 15000 | 14030 | 970 | |
| | „ Sireți . . . . | „ Sireți | „ | 6000 | 6000 | — | |
| 15 | Repararea școlilor : | | | | | | |
| | Comuna Mereni, școala Nr. 2 . | sat. Mereni | „ | 53000 | 39901 | 13099 | |
| | „ „ din fosta voloste . | „ „ | „ | 6500 | 6456 | 44 | |
| | satul Micleușeni . . . | satul Micleușeni | „ | 25000 | 25000 | — | |
| | „ Logănești . . . | Logănești | „ | 26000 | 23896 | 2104 | |
| | „ Rezeni, școala Nr. 1 . | Rezeni | „ | 13000 | 12856 | 44 | |
| | „ Găurenii de Jos . . | Găurenii de Jos | „ | 35000 | 24567 | 10433 | |
| | „ Caracui . . . . | Caracui | „ | 26000 | 23501 | 2499 | |
| | „ Soltănești . . . | Soltănești | „ | 23000 | 22784 | 216 | |
| | „ Lăpușna . . . | Lăpușna | „ | 37000 | 28146 | 8854 | |
| 16 | Terasamente la podul din satul Costești . | Costești | „ | 20000 | 20000 | — | |

| No. curent | ARĂTAREA LUCRĂRILOR | Poziția lucrărilor | Modul de executare | Valoarea lucrării după deviz | Valoarea lucrării executate | Economiile rezultate | OBSERVAȚII |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | Lei | Lei | Lei | |
| 17 | Construcția podului între Băcioi — Moleşti | Drumul natural Băcioi-Moleşti în dreptul sat. Zembreni | „ | 60000 | 58962 | 1038 | |
| 18 | Repararea şoselei spre Ialoveni . . | Şoseaua spre Ialoveni km. 0 + 666 — 0+ 758 | „ | 290000 | 219539 | 70461 | Din cauza timpului defavorabil şi fiind că lucrarea s'a început târziu nu s'a putut termina. |
| 19 | Repararea localurilor proprietatea județului Punctul agronomic Petricani . . | | | 15000 | 15000 | — | |
| | „ „ Togatin . . | | | 5000 | 5000 | — | |
| | „ apicol Hânceşti . . . | com. Hânceşti | | 9700 | 9700 | — | |
| | Repararea clădirilor Palatului Administrativ jud. Lăpuşna . . . . | or. Chişinău, strada Unirei Nr. 16 | „ | 20000 | 10482 | 9518 | |
| | | | TOTAL . . | 1863200 | 1699321 | 136879 | |
| | | | TOTAL GENERAL | 5783754 | — | — | |
| | Închisoarea militară . . . . | | | 100000 | — | — | S'a întocmit numai deviz. |

## REPARAREA PRIMĂRIILOR DIN JUDEȚUL LĂPUȘNA.

*DEVIZE:*

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 20 | Fosta voloste Ialoveni . . . | | | 15000 | | | |
| | „ „ Bolduresti . . . | | | 24000 | | | |
| | „ „ Budeşti . . . . | | | 18000 | | | |
| | „ „ Mereni . . . . | | | 12000 | | | |
| | „ „ Călăraşi-Sat . . . | | | 26000 | | | |
| | „ „ Nisporeni . . . | | | 30000 | | | |
| | „ „ Costeşti . . . . | | | 30000 | | | Lucrările nu s'au putut executa din cauza epuizării fondurilor. |
| | | | | 155000 | | | |

| No. curent | ARĂTAREA LUCRĂRILOR | Poziția lucrărilor | Modul de executare | Valoarea lucrării după deviz Lei | Valoarea lucrării executate Lei | Economiile rezultate Lei | OBSERVAȚII |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | **REPARAREA ȘCOLILOR DIN JUD. LĂPUȘNA.** | | | | | | |
| | *DEVIZE:* | | | | | | |
| 21 | Satul Pereni<br>„ Mereșeni<br>„ Ciopleni<br>„ Suruceni<br>„ Leușeni<br>„ Bahmut<br>„ Horodiștea | | | | | | Lucrările s'au executat de primăria sat. |
| | **ALTE LUCRĂRI.** | | | | | | |
| 22 | Harta administrativă cu căile de comunicație a județului Lăpușna | | | | | | |
| 23 | Studiul podului dela Budești | | | | | | |
| 24 | Intocmirea de planuri de situații a spitalelor, proprietatea județului | | | | | | |
| 25 | Studiul de apărarea râpei dela Durlești | | | | | | |
| 26 | „ șoselei Lăpușna—Cărpineni km. 0 + 000 — 15 + 000 | | | | | | |
| 27 | Studiul, întocmirea de planuri și supravegherea construcției podului dela Costești | sat. Costești | Lucrarea executată prin antrepriză din bugetul sat. Costești | 480000 | | | |
| 28 | Studiul canalizării Curții Palatului Administrativ | | | | | | |
| 29 | Lucrări pentru clasarea drumurilor | | | | | | |
| 30 | Diferite date technice, cerute de diferite instituții de Stat | | | | | | |

Anexă No. 17.

# TABLOU

**suprafețelor semănate cu cereale și alte culturi efectuate în anul 1930 în județul Lăpușna cu arătarea producției mijlocie.**

| SPECIFICAREA CULTURILOR ȘI PLANTELOR | Suprafața cultivată Ha. | Producția mijlocie la Ha. kgr. | Producția totală kgr. |
|---|---|---|---|
| Rapița | 70 | 960 | 67200 |
| Grâu de primavară | 17069 | 700 | 11948300 |
| Grâu de toamnă | 17788 | — | — |
| Secara de primăvară | 2550 | 960 | 2448000 |
| Secara de toamnă | 10630 | — | — |
| Orz de primăvară | 41200 | 900 | 37080000 |
| Orz de toamnă | 73 | — | — |
| Ovăs de primăvară | 11050 | 640 | 1105000 |
| Fasole | 1350 | 450 | 607500 |
| In (fuior) | 195 | 330 | 64350 |
| Cânepă (fuior) | 1269 | 520 | 659880 |
| Cartofi | 1703 | 4800 | 8174410 |
| Porumb | 64147 | 800 | 51317600 |
| Sfeclă de zahăr | 72 | 15000 | 1080000 |
| Floarea soarelui | 1872 | 1010 | 1890720 |
| Mazăre | 80 | 400 | 32000 |
| Lucernă | 260 | 3250 | 845000 |
| Trifoi | 3 | — | — |
| Dughie | 3120 | — | — |
| Zarzavaturi | 106 | — | — |
| Sfeclă de nutreț | 212 | 20000 | 4240000 |
| Linte | 4 | 720 | 2880 |
| Naut | 42 | — | — |
| Mac | 7 | 420 | 2940 |
| Ceapă | 42 | 1730 | 72660 |
| Mături | 5 | 240 | 1200 |
| Pepini galbeni și verzi | 49 | 8000 | 392000 |
| Livezi de pruni | 1985 | 1150 | 3672250 |

# SITUAȚIA

Anexa No. 18.

Societăților cooperative din județul Lăpușna la 31 Decembrie 1929.

## 1. Bănci populare. (N-rul membrilor 18.876) (87)

| ACTIV | | PASIV | |
|---|---|---|---|
| Cassa | 1681542 36 | Capital social | 14920384 41 |
| Depunei | 215502 26 | Fond de rezervă | 1922281 80 |
| Imprumuturi | 72042936 12 | „ cultural | 324962 87 |
| Imprumuturi din mandat | 30857955 30 | „ imobil | 2820853 33 |
| Capital B. C. C. | 465400 — | „ mobilier | 1367434 19 |
| „ Federala | 2366431 — | „ creanțe dub. | 289299 56 |
| „ alte inst. | 13118 — | „ dib. datorat | 7438726 13 |
| Imobil | 2688549 08 | Depuneri | 4278931 08 |
| Mobilier | 2443106 63 | Credite | 91703366 63 |
| Creanțe dubioase | 689003 59 | Div. debitori | 1857529 38 |
| Dobânzi datorate | 7720312 81 | „ conturi | 4350895 17 |
| Div. conturi | 8136174 80 | Profit | 1241559 46 |
| Deficit | 3216192 06 | | |
| Total | 132516224 01 | Total | 132516224 01 |

## 2. Cooperative de Consum. (N-rul membrilor 2.321) (26)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Cassa | 189481 24 | Capital social | 375834 77 |
| Efecte publice | 5950 — | Fond rezerva | 363650 24 |
| Mărfuri | 825318 72 | „ cultural | 82913 63 |
| Capital B. C. C. | 20697 — | „ imobil | 2396435 23 |
| „ Federala | 95377 — | „ mobilier | 36455 95 |
| „ alte inst. | 6665 — | „ deb. dubioși | 21924 75 |
| Imobil | 2366518 — | Div. creditori | 1182584 41 |
| Mobilier | 157110 38 | Div. conturi | 372096 53 |
| Div. conturi | 331276 02 | Profit | 53853 73 |
| Pierderi | 274572 94 | | |
| Total | 4918658 54 | Total | 4918658 54 |

## 3. Cooperative Agricole. (N-rul membrilor 239) (13)

| | | | |
|---|---|---|---|
| Cassa | 96681 20 | Capital social | 436344 — |
| Depuneri | 324942 — | Fond rezerva | 55578 — |
| Mărfuri | 1454660 — | „ cultural | 530 — |
| Div debitori | 262534 — | „ imobil | 45158 — |
| Capital B. C. C. | 10542 — | „ mobilier | 16291 — |
| „ Federala | 56910 — | „ mașini și unel. | 8756 — |
| „ alte instit. | 1180 — | „ deb. dubioși | 36000 — |
| Imobil | 451579 — | Depon. mărf. comision. | 210249 — |
| Mobilier | 62956 — | Creditori | 4533548 50 |
| Unelte și mașini | 87561 — | Diverse conturi | 198475 70 |
| Div. conturi | 2855579 — | Profit | 140846 — |
| Pierderi | 16652 — | | |
| Total | 5681776 20 | Total | 5681776 20 |

**ACTIV** **PASIV**

**4. Obștii de Cumpărare.** (N-rul membrilor 973)
**(21)**

| | | | |
|---|---|---|---|
| Cassa | 253103 37 | Capital social | 75250 — |
| Depuneri | 121497 — | Fond rezerva | 199748 33 |
| Asociați | 10037031 75 | „ cultural | 2793 45 |
| Moșii | 118692 — | Creditoare c-ve. | 9665283 30 |
| Mobilier | 2700 — | Cred. diverși | 1058494 — |
| Participări | 93112 — | Diverse conturi | 114088 14 |
| Diverse conturi | 526404 — | Profit | 103226 90 |
| Pierderi | 66344 — | | |
| Total | 11218884 12 | Total | 11218884 12 |

**5. Diverse cooperative** (N-rul membrilor 815)
**(11)**

| | | | |
|---|---|---|---|
| Cassa | 55887 39 | Capital social | 320135 45 |
| Mărfuri | 249967 — | Fond rezerva | 47863 98 |
| Debitori | 1037438 54 | „ cultural | 156803 30 |
| Participări | 12645 50 | „ mobilier | 56583 — |
| Mobilier | 125377 75 | „ mașini-unelte | 129285 60 |
| Deb. dubioși | 24378 — | Depon. mărf. comision. | 26365 — |
| Div. conturi | 249954 — | Creditori | 994459 — |
| Pierderi | 43834 95 | Div. conturi | 73749 38 |
| | | Profit | 5238 41 |
| Total | 1810483 13 | Total | 1810483 13 |

Președintele Delegației
Consiliului Județean T. SURUCEANU

Șeful Serviciului
Administrativ D. CODREANU

# PROCES-VERBAL

## No. 7

## Sesiunea ordinară a Consiliului Județean Lăpușna.

*Ședința de dimineață.*

1 Aprilie 1931

D-l P. Halippa, Președintele Consiliului deschide sesiunea la orele 10,30 a. m., în prezența d. d. consilieri aleși: I. Scodihor, I. Chicu, A. Scobiolă, D. Sanduță, D. Carauș, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluță, C. Popescu, L. Știrbăț, Gr. Gavriliță, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Anastasiu, M. Țiganu, M. Nudelman, preot N. Cuprianu, A. Moraru, preot S. Neaga, I. Gratie, C. Constantinov, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaligă, P. Triboi și I. Ursoi, d-lui P. Șynadino, consilier de drept cu vot deliberativ și a d.d. d-r. A. Grosi, Ing. S. Coseac, I. Iacob și A. Buzdăga, consilieri de drept cu vot consultativ.

Asistă d-l St. Holban, Prefectul județului și d-l T. Suruceanu, Președintele Delegației.

Se citește și se aprobă procesul-verbal Nr. 6 al ședinței din 17 Ianuarie a. c.

Se ia jurământul legiuit d-lui P. Synadino, consilier de drept cu vot deliberativ, care a lipsit dela ședințele precedente.

Se intră în ordinea de zi, care cuprinde următoarele chestiuni:

1. Raportul de activitate.
2. Alegerea biuroului consiliului.
3. Alegerea comisiei de verificare.
4. Modificarea legii pentru organizarea administrației locale.
5. Întreținerea instanțelor judecătorești.
6. Alipiri și deslipiri de sate.
7. Fixarea cotelor adiționale pentru drumuri pe anul 1932.
8. Contractarea unui împrumut de 5.000.000 lei.
9. Ordinul Ministerului de Interne cu privire la plata salarului camerierilor la pretorate.
10. Îndemnizația de îmbrăcăminte pentru personalul tehnic.
11. Contul de gestiune al județului pe exercițiul 1929.
12. Chestiuni diverse

D-l T Suruceanu, Președintele Delegației întreabă consiliul dacă trebuie să citească darea de seamă asupra activității în întregime sau pe servicii?

Consiliul decide să se citească mai întâi întreaga dare de seamă, iar pentru a se putea pronunța asupra ei, institue o comisiune, constând din d.d. P. Synadino, Gr. Vrabie, C. Popescu, L. Știrbăț și V. Trofimov, cari sunt rugați a depune un raport cu observațiile ce vor găsi de cuviință în ședința de după masă, când consiliul va lua în desbatere și darea de seamă.

In urma acestei hotărâri, d-l T. Suruceanu, președintele delegației, dă cetire raportului de activitate, cetire, care se termină la ora 1 p. m., când d-l Președinte suspendă ședința, anunțând-o în continuare la ora 6 p. m.

---

# PROCES-VERBAL

## No. 8

*Ședința de după masă.*

*1 Aprilie 1931.*

Prezidează d-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului.

Ședința se deschide la orele 6 p. m. în prezența d. d. I. Scodihor, Chicu I., A. Scobiolă, D. Sanduță, D. Carauș, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluță, C. Popescu, L. Știrbăț, Gr. Gavriliță, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Anastasiu, M. Țiganu, M. Nudelman, preot N. Cuprianu, A. Moraru, preot S. Neaga I. Gratie, C. Constantinov, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi, I. Ursoi, a d-lui P. Synadino, consilier de drept cu vot deliberativ și d. d. S. Coseac și A. Buzdăga, consilieri de drept cu vot consultativ.

Inainte de a intra în discuția chestiunilor dela ordinea zilei, se ia jurământul legiuit d-lui A. Buzdăga, directorul oficiului agricol, numit consilier de drept cu vot consultativ, în locul d-lui N Ciornei.

Intrându-se în discuția chestiunilor dela ordinea zilei, d l consilier C. Popescu, dă cetire raportului comisiunii instituită în ședința precedentă pentru cercetarea raportului de activitate.

D-l consilier L. Știrbăț, recunoaște că raportul de activitate a fost bine întocmit. Își rezervă însă dreptul că în momentul oportun să ridice și alte chestiuni în legătură cu raportul de activitate, în afară de cele cuprinse în raportul comisiunii. D-sa mai întreabă de ce până în prezent nu s'a adus la îndeplinire hotărârea consiliului cu privire la înserarea în Monitorul Județului a proceselor-verbale ale Delegației Județene?

D-l consilier M. Nudelman, crede că este greu de discutat o chestiune atât de importantă, numai după o simplă cetire. D-sa regretă că raportul de activitate nu s'a tipărit și distribuit consilierilor de cu vreme, spre a putea fi desbătut în cunoștință de cauză.

D-l T. Suruceanu, președintele delegației răspunde că până la aprobarea bugetului pe anul 1931 n'a putut tipări hotărârile delegației județene, deoarece a fost obligat să se mențină în limita cheltuelilor anului trecut. Acuma bugetul fiind aprobat, D-sa a început publicarea proceselor-verbale. Cât privește raportul de activitate, D sa explică, că conform literii legii, acesta trebue mai întâi cetit și apoi publicat. Spre a putea incepe discuțiunea în cunoștință de cauză, D-sa propune a-l ceti și discuta pe servicii.

D-l consilier H. Marchetti, propune amânarea discutării raportului de activitate pentru o altă ședință, pentru ca cei interesați să ia cunoștință de părțile ce-i interesează.

D-l consilier C. Popescu, nu crede practică propunerea d-lui consilier H. Marchetti și susține a se ceti și discuta raportul de activitate pe servicii.

D-l președinte consultă adunarea asupra propunerilor ivite și consiliul primește propunerea d-lui consilier H. Marchetti, amânând discutarea raportului de activitate.

D-l președinte dă cetire adresei Camerei Agricole a județului No.

1347 din 1 Aprilie a. c., pe care Consiliul decide a o discuta în legătură cu serviciul economic.

2, Se trece la punctul 2 din ordinea de zi: alegerea biuroului consiliului.

După mai multe discuțiuni purtate asupra modului de efectuare a alegerilor, adică cu bile sau cu biletele scrise, discuții la cari iau parte d. d. consilieri C. Popescu, L. Stîrbăț, A. Albu, D. Sanduță, St. Holban, prefectul județului, V. Trofimov, H. Marchetti, Gr. Gavriliță, C. Constantinov și preot S. Neaga, Consiliul hotărăște a se face alegerile cu bile.

Pentru postul de Președinte se depun candidaturile d. d. P. Halipa și I. Scodihor.

In acest moment d. P. Halipa, trece președinția ședinței d. Vice-Președinte A. Scobiolă.

Alegerea se face cu vot secret și separat pentru fiecare. Rezultatul este următorul:

D. P. Halipa, 18 voturi pentru și 13 contra.

D. I. Scodihor, 14 voturi pentru și 17 contra. La ambele alegeri a fost și o abținere.

In consecință d. P. Halipa este proclamat președinte al Consiliului Județean.

D-sa luând președinția, mulțumește adunării pentru încrederea ce i-o arată și declară că și pe viitor va lucra cu aceieași rîvnă ca și în trecut.

Se procedează la alegerea vice-președinților. Se depun candidaturile d. d. A. Scobiolă, L. Stîrbăț și C. Popescu.

Votul secret și separat pentru fiecare dă următorul rezultat:

D. A. Scobiolă, 22 voturi pentru și 10 contra.

D. L. Stîrbăț, 13 voturi pentru și 19 contra.

D. C. Popescu, 21 voturi pentru și 11 contra

Sunt proclamați aleși d. d. A. Scobiolă și C. Popescu.

Se trece la alegerea prin vot secret a secretarilor biuroului.

Se depun candidaturile d. d. I. Solcan, T. Bucșan, H. Marchetti și A. Albu.

Votul secret dă următorul rezultat.

D. I. Solcan, 12 voturi pentru și 18 contra.

D. T. Bucșan, 13 voturi pentru și 18 contra.

D. H. Marchetti, 19 voturi pentru și 11 contra.

D. A. Albu, 18 voturi pentru și 13 contra.

Sunt proclamați aleși; d. d. H. Marchetti și A. Albu.

Pentru locurile de chestori se depun candidaturile d. d. V. Mârzenco și A. Moraru.

La vot d-l Mârzenco obține 29 voturi pentru și 2 contra, iar d-l A. Moraru, 24 voturi pentru și 7 contra. Ambii sunt proclamați aleși.

3. Se trece la alegerea comisiei de verificare.

Se depun candidaturile d. d. preot S Neaga, Gr. Vrabie, T. Bucșan, V Trofimov, M. Țiganu și Gr. Gavriliță.

Votul secret dă următorul rezultat:

Preot S. Neaga, 24 voturi pentru și 7 contra,

D. Gr. Vrabie, 23 voturi pentru și 8 contra,

D. T. Bucșan, 22 voturi pentru și 9 contra,

D. V. Trofimov, 14 voturi pentru și 16 contra,

D. M. Țiganu, 20 voturi pentru și 11 contra,

D. Gr. Gavriliță, 16 voturi pentru și 14 contra.

Sunt proclamați aleși membri ai Comisiei de verificare: preot S. Neaga, Gr. Vrabie, T. Bucșan, M. Țiganu și Gr. Gavriliță.

Ora fiind înaintată, ședința se ridică la orele 10 p. m., anunțându-se ședința următoare a doua zi la orele 9,30 a. m.

---

# PROCES-VERBAL.

## Nr. 9.

### *Ședința de dimineață*

*1931, Aprilie 2.*

D-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului, deschide ședința la orele 10 a. m. în prezența d-lor: Scodihor Ion, Chicu I., A. Scobiolă, D. Sanduță, D. Carauș, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, C. Popescu, L. Știrbăț, V. Trofimov, M. Țiganu, M. Nudelman, preot N. Cuprianu, preot S. Neaga, I. Gratie, V. Mârzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga. P. Triboi și I. Ursoi, consilieri aleși și a d-lui S. Coseac, consilier de drept cu vot consultativ,

Asistă d-l Ștefan Holban, Prefectul județului și d-l T. Suruceanu, Președintele Delegației Județene.

Se citesc și se aprobă procesele-verbale Nr. 7 și 8 ale ședințelor din 1 Aprilie a. c.

4. Intrându-se în ordinea de zi, dl. T. Suruceanu, președintele delegației, dă citire moțiunii votate de către președinți ai delegațiilor județene și unii prefecți la conferința ce a avut loc la Directoratul Ministerial al Basarabiei, când s'a analizat anteproectul pentru modificarea legei administrative. Memoriul ajunge la concluzia că prin acest anteproect se desființează pur și simplu autonomia locală, introducându-se iarăși sistemul centralist biurocrat, care nu poate da rezultate folositoare pentru populațiunea țării.

In această chestiune d. consilier A. Scobiolă arată diferitele concepții dominate în provinciile României de astăzi, concepții cari au stat la baza alcătuirei legii administrative din 1929 și cum sistemul centralist biurocrat, care stăpânea țara înainte vreme, a fost înfrânt de legiuitor. Se referă la comuna rurală pe care o găsește foarte necesară, spunând că în Anglia această unitate administrativă este o forță care contribue la prestigiul și puterea națiunei prin realizările ce le face cu mijloacele populației locale, apoi pomenește de situația de inferioritate ce se creiază președintelui delegației județene, de atotputernicia prefectului și de lărgirea atribuțiunilor pretorilor și notarilor în detrimentul organelor de autonomie locală. D-sa vede roadele controlului banului public numai în controlul făcut de reprezentanții poporului, pentru că administrarea banului public de către agenții numiți de puterea centrală a dus totdeauna numai la secătuirea bugetului. Spre a ilustra acest lucru, întreabă ce lucrări edilitare au făcut conducătorii județului nostru în primii 10 ani după războiu?

In concluzie crede că anteproiectul pentru modificarea legii

administrative trebue combătut cu energie. Pentru formularea unui memoriu din partea consiliului județean propune instituirea unei comisiuni.

D-l consilier C. Popescu arată că discuțiile cari au precedat votarea actualei legi administrative, atât în presă cât și în public, au fost foarte largi. Astăzi însă se mira că guvernul abia după un an de zile de aplicare a acestei legi, vine cu un proect de modificare, nu a unor simple dispozițiuni, găsite inaplicabile, ci cu un proect, care anihilează însăși structura și economia legei administrative din anul 1929 și nici nu-l trece mai intâiu prin o largă discuție publică. D sa enunță principiile cari stau la baza legii administrative în vigoare și anume: o largă autonomie în administrarea treburilor obștești, acordată unităților administrative locale, descentralizarea administrației Statului pe provincii și organizarea tutelei și controlului reciproc. D-sa mai crede ca și finanțele locale 'trebuiau organizate astfel, incât să constitue baza materială a acestui edificiu, care este autonomia locală. Trece în revistă noile modificări proectate pe cari le găsește periculoase propășirei ideei de autonomie locală. În concluzie cere ca Consiliul Județean să-și spue hotărît cuvântul în această problemă de viață.

D-l consilier D. Sănduță se asociază la propunerea d-lui consilier A. Scobiolă, dar roagă ca și d-l Președinte al Consiliului și d-l Prefect al județului să-și spună părerile în această chestiune.

D-l Consilier L. Știrbăț la fel crede că consiliul județean trebue să ia atitudine față de problema ce s'a adus în discuție.

D-l Ștefan Holban, Prefectul județului, spune că din cauza diferitelor ideologii cu care au contribuit provinciile țării la elaborarea unui singur tip de lege pentru organizarea administrației locale, a fost foarte greu să se întocmească o lege care să poată satisface toate aspirațiunile. D-sa crede că ar fi fost bine dacă anteproectul de lege se trimitea și comunelor și satelor, să-și spună părerea. Totuși e bine ca consiliul județean să se pronunțe în această chestiune, căci importanța ei pentru viața comunelor și satelor este dovedită. Punctul D-sale de vedere este de a se da desvoltarea cea mai largă principiului de autonomie locală.

D-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului, luând cuvântu., incepe cu constatarea. că în țara noastră se legiferează prea mult. Fiecare guvern face legi multe, dar se ocupă mai puțin de gospodăria treburilor Statului. E bine ca intr'un consiliu județean se pot exprima orice idei și libertatea cuvântului este garantată în contrast cu vremurile din trecut, cari nu lăsau această largă posibilitate cetățenilor de a-și spune părerile. Crede că proectul pentru modificarea legii administrative poate fi supus observațiunilor reprezentanților comunelor și satelor. E clar că toată lumea dorește o lege bună. Legea din 1929 având unele lacune, legiuitorul actual a căutat să le ajusteze numai nevoilor reale ale țării pe baza datelor culese la fața locului de insăși autorul acestui proect. D-sa nu se teme că legea va fi rea, dacă toată lumea își va face datoria, lucrând numai pentru propășirea generală și binele populației. In condițiuni normale legea va fi bună; de aceia nu trebue să ne temem de consecințele ei. In privința controlului atât de mult criticat, dl. Președinte subliniază necesitatea restabilirii ideei de autoritate. care în ultimul timp s'a atrofiat. căci cu toții știm, că o administrație bună nu este independentă de ideia de autoritate, lucru de care este strâns legată propășirea în toate domeniile de activitate a omenirei. De aceia D-sa crede că guvernul actual, care este animat de intențiile cele mai bune, trebue să se bucure de tot sprijinul și contribuția de muncă a organelor locale.

D-l P. Halippa, Președintele Consiliului trece președinția ședinței d-lui C. Popescu, vicepreședinte, care punând la vot referatul d-lui președinte al delegației județene, Adunarea aprobă dezideratele exprimate și în legătură cu aceste propuneri instituе o comisiune constând din d-nii: C. Popescu, I. Scodihor, D. Sanduță, M. Nudelman, M. Țiganu și ca membri de drept d-nii: Ștefan Holban, prefectul județului și T. Suruceanu, Președintele delegației, pentru a redacta un memoriu, exprimând punctul de vedere al Consiliului Județean Lăpușna în această problemă.

D-l A. Scobiolă propune și Adunarea admite intervertirea ordinei de zi pentru a se discuta mai intâi chestiunile referitoare la unele asocieri de sate pentru a forma unități administrative mai puternice din punct de vedere financiar.

Adunarea primește propunerea delegației județene de a asocia următoarele sate.

*a)* Cruzești, Sahaidac și Bălțata la Budești, pentru a forma o unitate administrativă cu reședința în satul Budești.

*b)* Șendreni la Vărzărești pentru a forma o unitate administrativă cu reședința în satul Vărzărești.

*c)* Găurenii de jos, la Zâmbreni, pentru a forma o unitate administrativă cu reședința în satul Zâmbreni.

*d)* Consiliul admite urgența pentru a se lua în discuție chestiunea asocierii satului Bursuc la satul Iurceni, spre a forma o unitate administrativă cu reședința în Iurceni.

Aici se admite urgența, deoarece dosarul acestei lucrări a sosit cu întârziere și astfel delegația județeană n'a avut timpul necesar să avizeze în scris.

In urma motivelor de ordin financiar, Adunarea aprobă asocierea acestor sate într'o singură unitate administrativă.

Ședința se ridică la orele 2 p. m. Ședința următoare se va ține la orele 6 m. p.

—.—

## PROCES-VERBAL
### No. 10

*Ședința de după masă*
*2 Aprilie, 1931.*

Prezidează d-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului.

Ședința se deschide la orele 6 p. m., în prezența d.d.: I. Scodi-

hor, I. Chicu, A. Scobiolă, D. Sanduța, D. Căraüș, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluța C. Popescu, L. Stirbăț, Gr. Gavriliță, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Țiganu, M. Nudelman, preot N. Cuprianu, preot S. Neaga, I. Gratie, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi și I. Ursoi, consilieri aleși.

Asistă d-l Ștefan Holban, prefectul județului și d-l T. Suruceanu, președintele delegației județene.

Inainte de a se intra în ordinea de zi, d-l consilier D. Căraüș roagă Adunarea să-i permită să facă o expunere în legătură cu cererea depusă Consiliului în ziua de 1 Aprilie a. c., cu privire la trecerea serviciului economic al județului la Camera Agricolă. Consiliul incuviințându-i cererea, D-sa arată motivele de drept și de fapt, cari il indeamnă să ceară acest lucru, spunând în esență, că instituția Camerei Agricole având 2.000 ha., un corp select de specialiști și menirea specială de a contribui la intensificarea producției agricole, dacă i se va adăuga și serviciul economic al județului cu tot aparatul său, roadele Camerei Agricole vor fi și mai mari. De altfel D-sa crede că în județ trebue să existe numai o singură instituție cu caracter economic.

Se intră în ordinea de zi și se ia în discuție în continuare chestiunea modificărilor teritoriale între sate.

a) Se aprobă asocierea satelor Mălăești și Bălăbănești într'o singură unitate administrativă cu reședința în Mălăești, dar sub rezerva consimțământului organelor deliberative respective sau cel puțin a unuia din ele.

b) Se aprobă asocierea satelor Măcărești, Frăsinești, Băcșeni și Isaicani într'o singură unitate administrativă cu reședința în Măcărești.

c) Se aprobă asocierea satelor Togatin, Cheltuitor, Colonița și Ciocana-Nouă într'o singură unitate administrativă cu reședința în Colonița.

d) Se aprobă asocierea satelor Rădeni, Zămoși și Belieți într'o singură unitate administrativă cu reședința în Rădeni.

e) Se aprobă asocierea satelor Grătiești și Hulboaca într'o singură unitate administrativă cu reședință în Grătiești.

f) Se aprobă asocierea satelor Drăsliceni și Magdăcești într'o singură unitate administrativă cu reședință în Drăsliceni.

g) Nu se aprobă desființarea unității administrative Selișteа-Nouă—Tuzora pentru a fi alipită la unitatea ad-tivă Călărași-Sat.

h) Nu se aprobă deslipirea satului Gârla dela unitatea administrativă Costești, pentru a forma o unitate separată.

i) Se aprobă asocierea satului Cioara Boarta la unitatea administrativă Budești.

j) Nu se aprobă deslipirea satelor Ghelauza și Saca dela unitatea administrativă Recea pentru a forma o unitate separată.

k) Nu se aprobă deslipirea satului Sotia dela unitatea administrativă Bălceana pentru a forma o unitate separată.

l) Se aprobă trecerea satului Condrița dela comuna rurală Vorniceni la comuna rurală Ialoveni prin asocierea la satul Malcoci.

m) Nu se aprobă deslipirea satului Cărpineni dela comuna rurală Cărpineni pentru a forma o comună rurală separată.

n) Consiliul sesizându-se în ședință de cererea satelor Fundu-Togatin și Goiana-Veche pentru a forma o singură unitate administrativă, declară urgența și admite această asociere pentru care și consiliul comunal rural a avizat favorabil, prin procesul-verbal din 28 Martie. Reședința acestei unități va fi în satul Goiana-Veche.

5) Se trece la chestiunea litigioasă a întreținerei localurilor instituțiilor județești, dându-se cetirea referatului d-lui președinte al delegației județene.

După un schimb de păreri, la cari iau parte d. d. P. Halippa Președintele Consiliului, preot S. Neaga, I. Scodihor, I. Solcan, M. Țiganu, D. Sanduța și H. Marchetti, Adunarea primește propunerea preotului S. Neaga, complectată cu soluția propusă de d. I. Scodihor și decide următoarele :

Consiliul Județean ia act de contractul intervenit între administrația județului și proprietarul noului local, în care urmează a se instala secția a III a Tribunalului județului, contract care angajează județul cu suma de 120.000 lei pe anul 1931, deoarece în caz contrar județul ar fi fost poate expus să plătească suma de 300.000 lei, întrucât vechiul contract expirase la 15 Martie a. c., dar totodată constată, că ulterior inscrierei în buget a sumelor destinate întreținerei instanțelor judecătorești, intervenind legea modificătoare a unor dispoziții din legea pentru organizarea administrației locale, publicată în Monitorul Oficial Nr. 23 din 29 Ianuarie a. c., în virtutea căreia județul poate refuza suportarea cheltuelilor impuse autorităților locale pentru serviciile cari aparțin statului, dacă nu se pun la dispoziție și fondurile corespunzătoare, administrația județului nu este obligată a suporta atari cheltueli, dacă nu se respectă dispozițiunile art. 9 din legea arătată mai sus. In consecință Adunarea invită organele ei executive să se conformeze în totul dispozițiunelor acestei legi, uzând de toate mijloacele legale și făcând toate eforturile pentru menținerea acestui punct de vedere. Numai în cazul când se vor fi epuizat toate mijloacele legale și județului i se va impune o hotărire judecătorească rămasă definitivă și contrarie spiritului acestei legi, Administrația județeană va putea intrebuința și celelalte sume inscrise în buget, dându-le destinația respectivă.

7) Se ia în discuție referatul d-lui președinte al Delegației județene cu privire la fixarea cotelor adiționale pentru drumuri pe anul 1932.

Adunarea în urma discuțiilor contradictorii, la cari participă d. d. Pan. Halippa, Președintele Consiliului, T. Suruceanu, președintele delegației, Preot S. Neaga, A. Scobiolă, M. Țiganu, D. Sanduța, L. Stirbăț, A. Albu și M. Nudelman, fixează pentru anul 1932 următoarele cote adiționale :

2% asupra veniturilor agricole,

3% asupra veniturilor din clădiri,

2,5% asupra veniturilor din comerț și industrie

2% asupra veniturilor din profesiuni

1% asupra veniturilor mobiliare.

0,5% asupra salariilor.

In ce privește repartizarea acestor cote între județ și comune, Consiliul Județean menține repartizarea de 60% județului și 40% comunelor, votată și pentru anul curent, rugând totodată pe d-l Președinte al Consiliului și pe d. d. parlamentari ai județului să susțină în fața Ministerului de Interne și al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, ca aceasta repartizare să nu se schimbe în detrimentul județului, cum s'a întâmplat în anul curent, când Ministerele respective au scăzut cota cuvenită județului cu 5% aducând prin aceasta județului nostru un prejudiciu material și moral.

Ora fiind înaintată ședința se ridică la orele 10 p. m., anunțându-se ședința următoare a doua zi la orele 9 a. m.

---

# PROCES-VERBAL

## No. 11

### *Ședința de dimineață*

*3 Aprilie 1931.*

Prezidează d-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului.

Ședința se deschide la orele 10 a. m. în prezența d. d. I. Scodihor, I. Chicu, A. Școbiolă, D. Sanduța, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, C. Popescu, L. Stîrbăț, Gr. Gavriliță, Gr. Vrabie, H. Marchetti, V. Trofimov, M. Țiganu, M. Nudelman, preot Cuprianu Nic., preot S. Neaga, I. Gratie, M. Mârzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi și I. Ursoi, consilieri aleși și a d-lor dr. A. Grosi și S. Coseac, consileri de dreptcu vot consultativ.

Asistă : d-l Ștefan Holban, prefectul județului și d-l T. Suruceanu, președintele delegației județene.

Se citesc procesele verbale No. 9 și 10 din 2 Aprilie a. c. care se aprobă de consiliu.

D-l D. Sanduța cere în legătură cu informațiile apărute în ziarele „Curentul" și „Besarabscoe slovo" din 3 Aprilie a. c., prin cari se afirmă că D-sa și mai mulți consilieri s'ar fi făcut vinovați de niște nereguli în dauna administrației județene, să se instituo comisiune pentru cercetarea acuzațiunilor aduse și pe baza raportului întocmit, să se pronunțe adunarea.

Consiliul după un schimb de păreri între d. d. Pan. Halippa, Președintele Consiliului, M. Nudelman, T. Suruceanu, președintele delegației. L. Stîrbăț, A. Scobiolă, I. Scodihor, I. Solcan, preot S. Neaga, C. Popescu și V. Trofimov, invită comisiunea de verificare la care este rugat să asiste și d. consilier L. Stîrbăț, să cerceteze în lumina actelor și probelor, ce se vor găsi, afirmațiunile făcute prin aceste 2 ziare și să depună cosiliului la viitoarea ședință raportul cerut.

8. Se trece la ordinea de zi. D-l T. Suruceanu. președintele delegației dă cetire referatului în chestiunea contractării unui împrumut în suma de 5 000.000 lei la Casa de Depuneri și Consemnațiuni pe termen de 5 ani, cu o dobândă de 6% pe an și cu înscrierea primei anuități în bugetul anului 1932, spre a servi la reparația radicală a spitalelor și dispensarilor, precum și la construcția unui local de spital în comuna urbană Călărași.

D. d. consilieri M. Nudelman, A. Albu și I. Stîrbăț admit împrumutul, dar cer, că în locul constucției localului de spital să se facă șosele și să repare localurile școalelor.

D. d. Ștefan Holban, prefectul județului, T. Suruceanu, președintele delegației, A Scobiolă și inginer S. Coseac arată motivele cari pledează în favoarea reparației radicale a spitalelor și dispensarilor, precum și a construcției spitalului din Călărași, vorbind despre însemnătatea sănătății populației, despre starea jalnică în care se află unele localuri sanitare și necesitatea construirii unui spital în regiunea Călărașilor.

Adunarea incuviințează unanim contractarea acestui împrumut în condițiunile arătate mai sus și decide a-l întrebuința pentru reparația așezămintelor sanitare, școalelor și construcții de șosele.

9. In chestiunea salarizării camerierilor pretoratelor din județ de către administrația județeană, Adunarea nu incuviințează plata acestor salarii din bugetul județului, deoarece această cheltuială cade, conform legii, în sarcina Statului și decide a se interveni la Ministerul de Interne pentru a găsi sumele necesare acestor salarii.

10. In chestiunea indemnizației pentru uzarea îmbrăcămintei solicitată de personalul de specialitate al serviciului techic și susținută de delegația județeană, Adunarea, după un schimb de păreri, fixează următoarele indemnizații :

*a)* D-lui șef al serviciului technic câte 2.000 lei lunar,

*b)* Conductorilor și agentului technic câte 1.000 lei lunar,

*c)* Picherului câte 500 lei lunar.

Aceste indemnizații se vor plăti în anul 1931 pe 8 luni, și anume cu începere dela 1 Aprilie până la 30 Noembrie a. c.

11. Se dă cetire avizului Comisiei de veriticare asupra contului de gestiune al județului pe anul 1929.

După cetirea proceselor-verbale respective, ședința se ridică, urmând ca discuția în fond să înceapă în ședința de seară la orele 6.

---

# PROCES-VERBAL

## Nr. 12.

### *Ședința de după masă.*

3 Aprilie 1931.

Ședința se deschide la orele 6 p. m., sub președinția d-lui Pan. Halippa, Președintele Consiliului în prezența d-lor: I. Scodihor, I. Chicu, A. Scobiola, D. Sanduță, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluța, C. Popescu, L. Știrbăț, Gr. Gavriliță, Gr. Vrabie, H. Marchetii, V. Trofimov, M. Țiganu, M. Nudelman, preot S. Neaga, I. Gratie, V. Mârzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi și I. Ursoi,

consilieri aleși și a d-lui d-r. A. Grosi, consilier de drept cu vot consultativ.

Asistă: d-nii Ștefan Holban, Prefectul județului și T. Suruceanu, Președintele Delegației.

Se citește și se aprobă sumarul ședinței precedente.

Se trece la discuția contului definitiv al bugetului județului pe exercițiul 1929, care se primește pe capitole și articole, cuprinzând în total 21 articole la venituri și 170 articole la cheltueli.

Situația financiară rezultată este următoarea:

**LA VENITURI:**

| | | |
|---|---|---|
| Evaluațiuni bugetare | Lei | 34.717.673 |
| Drepturi constatate | „ | 36.058.361 |
| Încasări efectuate | „ | 29.261.200 |
| Rămășițe de încasat | „ | 6.797.161 |

**LA CHELTUELI:**

| | | |
|---|---|---|
| Credite rămase definitive | Lei | 34.717.673 |
| Drepturi constatate în sarcina județului | „ | 28.516.731 |
| Plăți efectuate | „ | 28.515.662 |
| Suma rămasă de plată | „ | 1.069 |
| Credite anulate | „ | 6.595.573 |

6. Se aprobă asocierea satului Chirca la unitatea administrativă Mereni, pentru a forma o unitate administrativă cu reședința în Mereni.

Nu se aprobă asocierea satului Fârlădani la satul Buțeni, întrucât din informațiunile ivite în sânul Consiliului, satul Fârlădani își poate întreține administrația sa proprie.

12. Se trece la chestiunile diverse.

*a)* Se ratifică creditele suplimentare și extraordinare deschise din bugetul județului pe anul 1930 de Delegația Județeană în intervalul dintre sesiunile Consiliului și anume:

1. Un credit suplimentar în sumă de lei 17.000 la art. 15 „costul registrelor și imprimatelor, cartonatul și legatul lor.

2. Un credit suplimentar în sumă de lei 1.560 la art. 71 „Întreținerea punctului viti horticol Petricani".

3. Un credit extraordinar în sumă de lei 1.170, pentru a plăti societății „Noel" din București costul unui suport la capota de ploae furnizat pentru automobilul „Buick" al județului pe anul 1927, și

4. Un credit extraordinar în sumă de lei 269.500, pentru a plăti d-lui Gh. Mecu, proprietarul librăriei „Luceafărul" din Chișinău costul a 70.000 carnete de cheltuitate furnizate administrației județului.

*b)* Se aprobă acordarea în modul gratuit a cantității necesare de arbori Caselor Naționale spre a sădi drumul care duce spre Casa Națională din Nisporeni, precum și grădina din jurul acestei Case.

*c)* D-l T. Suruceanu, Președintele Delegației aduce la cunoștința Consiliului faptul petrecut în ziua de 14 Martie a. c., când secretarul Serviciului Sanitar, în lipsa dela serviciu a d-lui medic primar, a refuzat să execute un ordin de serviciu, deși i-s'a cerut de 2 ori verbal și a treia oară în scris acest lucru, susținând în motivarea refuzului său pretextul, că fără aprobarea prealabilă a șefului serviciului sanitar, nu poate executa ordinul primit.

D-l dr. A. Grosi, șeful serviciului sanitar, confirmă în ședință faptul petrecut și susține, că d-sa este suveran peste serviciul sanitar, atât în ce privește partea tehnică, cât și cea gospodărească.

În susținerea acestui punct de vedere invoacă art. 54 din legea sanitară, care spune, între altele, că șeful serviciului sanitar ține registratura și arhiva acestui serviciu.

Consiliul analizând acest text de lege, precum și textul corespunzător din legea pentru organizarea administrației locale (art. 256-258), constată, că punctul de vedere al d-lui medic primar este fundamental greșit, deoarece ambele legi sunt puse în concordanță și din spiritul lor rezultă, că județul, între alte servicii, are și un serviciu sanitar cu personalul său propriu, recrutat în aceleași condițiuni ca și personalul celorlalte servicii, iar conducerea și controlul acestui serviciu aparține Consiliului Județean și organelor sale executive, — Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, rămânându-i numai dreptul de control și supraveghere a părții pur technice.

În acest sens exprimându-și totodată și uimirea față de procedeul profund greșit și generator de indisciplină al d-lui medic primar, se pronunță d-nii: P. Halippa, Președintele Consiliului, A. Scobiolă, I. Scodihor, I. Solcan și d-r I. Baluța, reprobând atât actul de indisciplină cu toate consecințele sale funeste pentru administrație al secretarului serviciului sanitar, cât și sistemul autocrat și anarhic, întrodus la acel serviciu de d-l medic primar. În concluzie se spune că pe viitor între Consiliul Județean și d. dr. A. Grosi nu trebue să existe nici un fel de relații.

D-nii consilieri V. Trofimov și L. Știrbăț atribue toată vina, decurgând din aceastâ insubordonare a secretarului serviciului sanitar numai șefului serviciului, care a întrodus acest sistem.

În fața acestei situațiuni d. dr. A. Grosi, șeful serviciului sanitar, luând din nou cuvântul, recunoaște că a interpretat greșit atât legea sanitară, cât și legea administrativă și aceasta pentru motivul că

nu s'au întocmit încă regulamentele respective Promite ca pe viitor se va comporta în acord cu dorința Consiliului Județean, interpretând legile arătate mai sus așa cum se cuvine.

Adunarea la propunerea d-lui consilier A Scobiolă, ia act de declarația făcută de d. dr. A. Grosl, medic primar al județului și decide a considera deocamdată incidentul închis, atrăgându-i-se însă atenția, că dacă se va repeta și în viitor asemenea acte, d-sa va fi considerat căzut în recidivă și va suporta consecințele legale.

Cât privește acțiunea disciplinară deschisă contra secretarului serviciului sanitar pentru insubordonare, Adunarea menține hotărîrea Delegației județene.

Ora fiind înaintată, ședința se ridică la orele 10 p. m., anunțându-se ședința următoare a doua zi la orele 10 a. m.

——

# PROCES-VERBAL
## No. 13
### *Ședința de dimineață*
*4 Aprilie 1931.*

D-l A. Scobiolă, Vice-Președintele Consiliului, deschide ședința la orele 10 a. m., în prezența d. d. I. Scodihor, I. Chicu, D. Sandu'a, I. Solcan, D. Damaschin, C. Popescu, L. Stirbăț, Gr. Gavriliță, Gr. Vrabie, V. Trofimov, M. Țiganu, M. Nudelman, preot S. Neaga, I. Gratie, I. Bei, V. Mărzenco, T. Bucșan, I. Popa, Gh Chicu, A. Ojoga. C. Mamaligă, P. Triboi și I. Ursoi, consilieri aleși și a d. d. dr. A. Grosi și ing. S. Coseac, consilieri de drept cu vot consultativ.

Asistă d. d. Șt. Holban, prefectul județului și T. Suruceanu președintele delegației.

Se citește și se aprobă sumarul ședinței precedente.

Se trece la luarea în desbateri a raportului de activitate, chestiune, care a rămas nediscutată în prima ședință.

La activitatea biuroului juridic, în urma observațiunilor Comisiunei instituite pentru examinarea raportului de activitate, Adunarea ia act de stadiul în care se află chestiunea revindicării drepturilor de proprietate asupra averei fostei Zemstve Guberniale, declarându-se satisfăcută.

In privința organizării unui biurou juridic pentru a da consultații și îndrumări populației rurale cu minimum de contribuții și maximum de garanții în folosul ei, se decide a se propune comunelor rurale să contribue fiecare după posibilitate cu circa 5000 lei, pentru a putea angaja un avocat, care să-l ajute atât pe șeful serviciului contencios în multiplele sale lucrări, cât și se dea consultații juridice populației rurale în mod gratuit.

La activitatea serviciului financiar și de contabilitate, Adunarea se declară solidară cu propunerea Comisiei de a se vota o rezoluție în sensul simplificării formalităților în încasarea veniturilor județului prin organele fiscale ale Statului cu scopul de a se intra cât mai repede în posesiunea sumelor cuvenite județului.

Consiliul mai ține de datoria sa să protesteze contra încălcărei autonomiei locale de către diferitele organe ale Statului, ca de exemplu Casa Pensiilor, Ministerul Muncii, Ministerul de Finanțe etc., căci prin diferite sechestrări de venituri și impuneri de subvenții, se produce o perturbare în administrație.

În privința stabilirei taxelor necesare echilibrării bugetelor sătești se decide a se lăsa complectă libertate Consiliilor să decidă după împrejurări, Delegației județene rămădându-i numai dreptul de îndrumare și control.

La activitatea serviciului sanitar Consiliul învită Delegația județeană să ia dispoziția că moașele să țină tot timpul legătura cu administrația, căreia aparțin, concediile sau permisiile să nu se dea decât cu avizul autorității care le salarizează și să caute a fi tot timpul la dispoziția populației.

Relativ la înființarea unui sanatoriu de tuberculoși, se va interveni la Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale pentru a lua inițiativa asocierei județelor limitrofe și a Primăriei Municipiului Chișinău în vederea realizării acestui scop.

Cu privire la aprovizionarea cu medicamente a instituțiilor sanitare Consiliul aprobă măsurile luate de Delegație de a nu înființa deocamdată un depozit de medicamente, ci a le procura din comerț cu prețul cel mai redus.

La activitatea Serviciului veterinar și zootechic, Adunarea se declară de acord cu propunerea preconizată de comisie de a se intensifica creșterea vitelor și de a se coordona activitatea județului cu a Camerei Agricole în vederea obținerei celor mai bune rezultate.

La activitatea serviciului technic, Adunarea se asociază la invitațiunea făcută de Comisie de a se da curs lucrărilor prevăzute în buget cu atât mai mult, cu cât lucrările urgente s'au executat la timp în anul trecut.

La obiecțiunea d-lui T. Suruceanu, președintele Delegației și a d-lui inginer Coseac, că administrația județeană n'are mijloace de transport pentru a începe lucrările, deoarece cele 2 mașini pe cari le are administrația sunt aproape scoase din uz, Adunarea la propunerea d-lui consilier I. Scodihor, decide cu 11 voturi pentru 3 contră și restul abțineri să fie rugat d-l prefect al județului să restituie mașina „Buick" Administrației județene, căreia îi aparține, urmând totuși ca atunci când va avea și D-sa nevoie de mașină să i se pună la dispoziție până când Ministerul de Interne îi va da o mașină.

La activitatea serviciului economic, Adunarea amână discuțiile pentru ședința de după masă.

Ședința se ridică la orele 2 p.m., anunțându-se ședința viitoare la orele 6 p. m.

——

# PROCES-VERBAL
## No. 14
### *Ședința de după masă*
*4 Aprilie 1931*

Prezidează d-l Pan. Halippa, Președintele Consiliului.

Ședința se deschide la orele 6 p. m., în prezența d.d. : I. Scodihor, I Chicu, A. Scobiolă, D. Sandu'a, A. Albu, I. Solcan, D. Damaschin, d-r I. Baluța, C. Popescu, L. Stirbăț, Gr. Gavriliță, Gr. Vrabie, V. Trofimov, M. Țiganu, I. Gratie, I. Bei, T. Bucșan I. Popa, Gh. Chicu, A. Ojoga, C. Mamaliga, P. Triboi, I. Ursoi, consilieri aleși și a d. d. I. Iacob

și Buzdâga A., consilieri de drept cu vot consultativ.

Asistă d. d. Ștefan Holban, prefectul județului și T. Suruceanu, președintele delegației.

Se reia discuția asupra problemei economice.

D-l consilier C. Popescu face o expunere asupra acestei probleme, pe care o atacă din toate punctele de vedere, scoțând în relief foloasele unei culturi raționale și scopurile nu atât mercantile către cari tind unele instituții agricole să ajungă, ci aducând exemple din politica economică a agriculturii germane, unde producția la ha. a atins 200 puduri de grâu, în timp ce la noi avem circa 60 puduri, crede că prin înființarea a cât mai multe școli de iarnă cu caracter agricol, se va putea mări producția și prin aceasta ajungând la concurență vom face mai ușor și selecționarea semințelor și astfel economia națională n'ar avea decât de câștigat.

D-sa nu e de părere să se cedeze bunurile județului și personalul respectiv de specialitate Camerei Agricole din 2 motive: juridic și economic. Primul motiv îl ridică testamentele pe baza cărora județul a devenit proprietarul acestei averi cu o anumită destinație sub sancțiunea nulității actului de donațiune, iar al doilea pledează în favoarea existenței a cât mai multe instituții cu caracter economic.

La fel se pronunță și d-l consilier L. Stirbăț în ceia ce privește cererea Camerei Agricole.

D-l Consilier M. Țiganu, făcând o scurtă analiză a menirei serviciului economic, propune reducerea prețului la butași, fiindcă Administrația județeană trebue să urmărească extinderea în masele largi ale poporului a produselor sale, nu sub raportul rentabilității ci al intensificării producției.

D-l consilier V. Trofimov nu vede motive puternice pentru a nu ceda Camerei Agricole serviciul nostru economic.

D-l consilier A. Scobiolă se asociază la propunerile d-lui consilier C. Popescu și crede că propășirea economiei implică o amplă intensificare a muncii și a industrializării agriculturei, lucru la care putem ajunge înființând cât mai multe școli agricole de iarnă și prin organizări de stațiuni pentru închirierea mașinelor agricole. În privința prețurilor la produsele agricole și viticole, D-sa crede în eficacitatea scăderei lor. Și D-sa se asociază la propunerea d-lui consilier C. Popescu de a nu ceda Camerei Agricole bunurile economice ale județului.

In urma acestor discuții Adunarea hotărește:

a) Să se organizeze școli de iarnă cu caracter agricol, lecțiile practice făcându-se vara.

b) Să se organizeze în limitele posibilității stațiuni pentru închirierea mașinelor agricole

c) Prețurile butașilor și celorlalte produse agricole viticole să se scadă după aprecierea delegației județene.

d) Nu se aprobă cererea Camerei Agricole relativ la trecerea serviciului economic al județului la această instituție.

e) Se lasă la latitudinea delegației județene rezolvirea chestiunii școalei de agricultură din Cricova în vederea ușurării sarcinelor bugetare, cari apasă prea greu asupra situației financiare a județului, precum și libertatea de a decide cele necesare în privința selecționării corpului profesoral.

f) In privința școalei de meserii din Vasieni, se va interveni la Minister pentru a obține o subvenție care să echivaleze cel puțin cu suma care se întrebuințează la plata personalului.

In chestiunea învățământului primar după ample discuții la cari iau parte d. d. consilieri: M. Țiganu, D. Sanduța, T. Suruceanu, președintele delegației, V. Trofimov, I. Solcan, A. Albu și I. Iacob, cari scot în evidență nevoile școalei, Adunarea primește dezideratele Comisiunii instituite pentru cercetarea raportului de activitate, după cum urmează:

a) Se vor valorifica drepturile județului asupra localurilor școalelor primare.

b) Să se caute modalitatea pentru încurajarea copiilor de a frecventa școala.

c) Să se găsească metodele cele mai bune spre a se creia condițiunile favorabile de lucru școalei.

d) Să se atragă atenția autorităților școlare superioare să nu mai mențină un număr de învățători cu mult superior claselor disponibile și în special să se renunțe la suplinitori.

e) Totodată se primește și propunerea d-lui consilier I. Solcan cu privire la concursul pe care trebue să-l dea serviciile județene Comitetului școlar județean.

In chestiunea taxelor exagerate ce se percep de unii preoți pentru oficierea diferitelor slujbe religioase, vorbesc d. d. consilieri: Gr. Gavriliță, I. Gratie. V. Trofimov, D. Sanduță, C. Mamaliga, A. Albu, I. Chicu, A. Scobiolă, și M. Țiganu, cari arată în esență, că în această direcție se fac multe abuzuri. Se citează unele cazuri când morții au stat mai mult timp neînmormântați din cauză că s'au pretins de către preoți taxe exagerate, iar unii au fost îngropați chiar fără preot. Se mai aduc la cunoștința Consiliului și alte cazuri petrecute. Din cauza acestor taxe exagerate ce s'au pretins pentru eliberarea diferitelor acte de stare civilă, ca de pildă, mai mulți tineri au fost nevoiți să renunțe la dispensă. Unii d. d. consilieri se miră de faptul că preoții deși primesc salarii, mai pretind și taxe prea mari, ca și înainte vreme, când nu primeau salarii dela Stat, făcând astfel un adevărat târg cu credincioșii, lucru care nu poate fi decât în dauna credinței. Se mai arată că în vechiul regat acest lucru nu se practică, preoții mulțumindu-se cu sumele ce li se dau în mod benevol.

In urma discuțiilor urmate și a concluziunilor puse, Adunarea roagă pe d. Președinte al Consiliului, că în unire cu Vice-Președinții și președintele delegației județene să studieze această chestiune și să facă un demers pe lângă I. P. S. Mitropolit al Basarabiei pentru normalizarea raporturilor dintre biserică și credincioși. Cu această ocazie se primește și propunerea d-lui consilier I. Chicu, ca extrasele din registre metricale

să se elibereze săracilor în mod gratuit.

Desbaterile chestiunilor în legătură cu raportul de activitate fiind terminate, Consiliul aduce mulțumiri și felicitări d-lui președinte al delegației, membrilor delegației județene și personalului serviciilor pentru frumoasa și rodnica activitate depusă, urându-le spor la muncă și succes în realizarea propășirei județului.

D-l consilier M. Țiganu dă cetire referatului Comisiunei de verificare, însărcinată de către Consiliul Județean de a cerceta dosarul relativ la reparația șoselei Ialoveni.

D-l consilier C. Popescu protestează energic contra invinuirilor ce se aduc prin presă. D-sa mai arată că concluziile raportului Comisiei de verificare nu sunt destul de clare, căci nu sunt sprijinite pe nici un text de lege. Cât privește fondul chestiunei, D-sa crede că cooperativa a avut tot dreptul să participe la aceste lucrări, cari au fost executate în regie de către Serviciul Tehnic.

D. D. consilieri Gr. Vrabie și L. Stribăț cred că Consiliul n'are cădere să se pronunțe în această chestiune, care îl privește direct pe d-l D. Sanduță. D-sa poate trage la răspundere ziarele respective. Cât privește concluziile raportului Comisiunei de verificare, d-l Vrabie declară că această încheere este numai întru atât justă întru cât își va însuși-o Adunarea.

D-l consilier I. Scodihor crede că dacă lucrarea a fost necesară și piatra a fost cumpărată cu un preț convenabil, iar lucrarea s'a executat în regie și Delegația județeană n'a tratat cu cooperativa din Ialoveni, care a furnizat numai piatra, toate celelalte lucrări, ca adusul nisipului, așezarea pietrei, cilindrarea etc., executându-se de serviciul technic, apoi aici nici vorba nu poate fi de vre o ilegalitate. Probabil că această chestiune are un alt substrat.

D-l consilier Gr. Gavrilița nemulțumit de concluziile Comisiunei, cari nu redau exact părerea D-sale, declară că își retrage semnatura de pe raportul Comisiunii de verificare.

Adunarea, analizând pe larg dispozițiunile art. 340 din legea pentru organizarea administrației locale cari nu pot fi aplicate în cazul de față, decide :

Consiliul județean, luând în discuție raportul Comisiunii de verificare, după mai multe discuții ia următoarea hotărâre :

Procurarea pietrei s'a făcut în perfectă regulă și cu prețul cel mai convenabil de pe piață. În consecință Consiliul reprobă cu toată tăria insinuațiile calomnioase aduse la adresa d-lui D. Sanduță, membru în Delegația Județeană și apărute în ziarele „Curentul“ și „Besarabscoe Slovo“ din 3 Aprilie a. c.

Această rezoluție este primită cu 16 voturi pentru și 3 abțineri.

D-l consilier C. Popescu, dă cetire raportului Comisiunei instituită de Consiliu pentru a studia proectul de modificare a legii pentru organizarea administrațiunii locale.

Consiliul în unanimitate aprobă concluziunile Comisiunii.

Se trece la chestiunile diverse.

D-l T. Suruceanu, președintele delegației aduce la cunoștința Consiliului litigiul privitor la restituirea rețelei telefonice. D-sa are informațiuni că societatea anonimă de telefoane ar fi dispusă să trateze cu administrația județului asupra acestei chestiuni, propunând o tranșacție.

Adunarea însărcinează delegația județeană să trateze cu societatea anonimă de telefoane, iar rezultatul să se aducă la cunoștința Consiliului.

D-l T. Suruceanu, președintele delegației, aduce la cunoștință că a primit o propunere din partea administrației județului Brașov de a adera la Uniunea județelor. Consiliul în unanimitate acceptă propunerea de a intra în Uniunea județelor și aprobă suma de lei 1500 ca contribuție din partea județului pentru suportarea cheltuelilor biuroului Uniunii.

Ordinea zilei fiind epuizată, d-l Președinte declară închisă sesiunea ordinară a Consiliului, mulțumind d. d. consilieri pentru munca depusă.

Ședința se ridică la orele 11 p. m.

— — —

Tipografia Băncii Centrale Cooperative — Chișinău